T. C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
RAGIP PAŞA KİTAPLIĞI
MÜDÜRLÜĞÜ
Sayı: 1922
١٥١٧

اسئلهٔ حکـ

(مؤلفی)

فضیلتلو اسحق افندی حضرتلری

(صاحبی)

(محمد نجیب)

RAĞIP P.
Ka. N.
1501

ایکنجی طبعی

معارف نظارت جلیله سنك ٩٨٦ نومرولوو ٢١ ربیع الاخر
سنه ١٣٠١ تاریخلو رخصتنامه سیله جریدهٔ عسکریه
مطبعه سنده طبع اولنمشدر

استانبول
١٣٠١

اسئلهٔ حكميه

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على سيد الاولين والآخرين وعلى آله واصحابه اجمعين ❋ وبعد اصحاب علمك معلوميدر سائل مجيبك ومجيب سائلك كلامنى دفع ايتمك اظهار حق قصدينه مقارن اولورايسه مباحثه ومناظره اطلاق اولنور واكر خصمه غلبه واسكات قصديله اولور ايسه مجادله تسميه اولنور شق ثانى حرام شق اول جائز وبلكه مشككينك تشكيكنى دفع ايچون واجب اولمسى نمايان جنابرين هرمدت سفر محلده عقائد مسلمينى حفظ ايچون علم كلامه مطلع برعالم كامل نصب ايتمك پادشاه اسلام ايده الله الى يوم القيام حضرتلرينك اوزرينه واجب اولمسى غنى عن البياندر ومباحث اولان ذات (كلموا الناس على قدر عقولهم) مضمون شريفيله عمل ايدرك هرشخصك حالنه

كوره خطاب ايدوب مثلا خصم اهل كتابدن ايسه ادلهٔ نقليه اهل كتابدن اولمديغى تقديرده براهين عقليه مثال جزئيه ايراد ايلمك الزامده فائدهٔ كثيره‌سى اولمسنى بو فقير پرتقصير فرق مخالفين ايله مباحثه ايدرك بالدفعات تجربه ايلدم ازجمله سياحت دمشق الشام عودتنده ساحل صيدايه وصول ومرئى حركت اولان واپوره نزول وقوعنده كتاب مطالعه سيله مشغول ايكى شخص خرستيان نزدينه قعود اولندقده بونلر سوزه ابتدارله خيلى مدت بلاد اسلاميه‌ده سير وسياحت اثناسنده تحصيل علوم عربيه وفارسيه‌دن بهره دار وتمييز منطوق ومفهومه صارف سعى بيشمار اولدقلرينى بسط ايتدكده ايله معتقدات اسلاميه‌ده متبادر اذهانلرى اولان شبهاتى ازاله ضمننده علماء مسلمين ايله مباحثه آرزوسنده اولدقلرى حالده بونلردن كورملرينى تفرس ايلدكلرى معارضه ومجادله‌وقوعى ملاحظه سى حصول مأمولارى اولان منافعدن محروميته سببيت ويرديكنى درميان ايتلرى اوزرينه شمدى‌يه قدر ابناى جنسلريله سبقت ايدن مباحثده اظهار حسن معامله اولنديغى مثللو كندولريله دخى مرساى ازميره مواصلت تيسرينه دكين مع الممنونيه صورت جميله‌ده تصوير بحث

ومسئله قبولنده ترددایدلمیه‌جکی بیانیله برابر مباحثه‌نك
شرطی مذهب سائلك بیلنمسنه منوطاولدیغی جهتله اولا
قنغی مذهبه ذاهب ونصل مهریه هارب اولدقلری
حقنده ایراد ایدیلان سؤاله مذهب مخصوصه ذهابنی تارك
ودائما جناب تعالی وتقدسی تحری وتجسسنده مسلك حكمایه
سالك اولدقلرینك جوابی لندقده كتب وشرایعدن
هیچ بركتاب وپیغمبره اتباعلری اولوب اولمدیغی استفسارینه
دخی اكر بر شریعته تبعیت ایتملری لازم كلسه شریعت
محمدیه علیه اكمل التحیه‌یه تابع اولملری وانبیای عظام علیهم
صلواة الرحمن حضراتنك مبعوث من عندالله اولدقلرینه
یقینلری اولسه انلری واخبارت واقعه‌لرینی تصدیق
ایتملری ایجاب ایده‌جكندن بحثله وهلهٔ اولیده بیوك
شبهه‌لری انبیای فخام حضراتنك مبعوث من عندالله
اولدقلری مسئله‌سنده ایدوكی جوابی انخمسنی متعاقب
دعایه تصدی ایله كرك عبادت وكرك معارف وحرفته
متعلق كافهٔ علوم وفنون اول امرده بعنایة الله تعالی انبیای
عظام حضراتنك تعلیمیله تعلم اولندیغی وخصوصا علوم
حكمیه حكمانك هرمز حكیم واهل كتابك ادریس اسمیله
یاد ایتدكلری پیغمبر علیه السلام حضرتلرینك تعلیم

وارشادیله ایجاد اولندیغی كبی متفرعاتی دخی سائر انبیای
فخام حضراتنك رموزاتیله علی الاجمال ناسه ایصالندن
صكره حكمای لاحق افكار ایله اوعلم اجمالی تفصیل وتجارب
ادوار ایله توسیع ایتملرندن ناشی كون بكون توسع ایتمكده
ایدوكی واكرانبیای عظامك تعلیمی واقع اولمسه نوع انسان
علوم ومعارفدن تهی حیوان بهایم كبی قاله‌جغی انبا
ایدلدكده بونلرده انبیای كرام ماننده حكما اعقل عقلادن
اولدقلری حیثیتله آحادناسی دائرهٔ تربیه‌یه آلمق ایچون
ادارهٔ پركارله بریول ارائه ایلدكلرینه وانلرك جزیرة
العربده نشأتی اوارضك مقتضای طبیعتی سكاننك
امزجه‌سنی معتدل قیلمسنه واعتدال مزاج ایسه شخصی
اعقل وارشد ایلمسنه زعم ایله علومی حكما انبیادن ویا انبیای
فخام حضراتی حكمادن اخذ كیفیتی امور مستوردن
وهم وخیال ایله كشف واثباته مجال مرتبهٔ استحالده دردینك
استدكارنده اعطای جوابه مسارعتله فلاطون ایله سقراط
وامثالنك انبیای بنی اسرائیل ومعلم اول فارابی ایله ابوعلی
بن سینا ومماثللرینك خاتم النبیین صلواة الله تعالی وسلامه
علیهم فی كل آن وحین جناب نعم المألبرینه اتباعلری كتب
تواریخده مسطور وبطناً بعد بطن تواترله مسلم كردهٔ

جهور اولوب لکن انبیای عظامدن هیچ برینك حکمادن
برینه تبعیتی نه سلك حریره تحریر ونه ده السنهٔ انامده
تذکیر اولندیغی بیان اولنمش ایسه ده اکاذیب کونا
کون ایله مشحون اولان کتب تواریخك سند صحیح
اولمغه صلاحیتسزلکنی تلمیح ایتدکارنده سکوت ایله
معامله وبرآز وقت صدددن چیقیلوب احوال عصریه
ووقوعات دهریه مقالاتیله مصاحبت ارهسنده اوروپا
اهالیسنك حرف وصنایعده مشهود اولان مهارتلری
اوصافنده اطراد وحددن اشوری مدح وثنا ایتملرینه
مقابل معارف وصنایعده امریقا اهالیسی دها زیاده
ماهر وهرشیده اوروپالیلره رجحانیتلری ظاهردر
دینلدیکنه ضحك مستهزیانه ایله بهی افندی اوروپالیلر
بوندن اوچ یوز سنه مقدم امریقایی کشف ایتدکارنده
معارف وهنردن ذره جه اثر شویله طورسون اهالیسنی
وحشی جنوارلر حالنده بولدیلرمی دیه رك بوداعیلرینی
کویا انکار وتکذیب ایدرك بتون بتون تجهیل وتاریخ
وغزته بیله مطالعه اولنمدیغی هزلیاتیله تخجیل
صورتی کوستریله رك بونلرك افعال اوائل حاللری شرحه
باشلاوب بغدای زراعتندن بشقه برشی بیلمدکاری

وانی دخی طحن ایله نان شکلنه قویه میوب دانه دانه
وصید ایتدکاری بالقلری بلاطبخ دیری دیری یدکلرینی
واغاج قبوقلرینی بر برینه اکلیوب کیدکاری ونکاح
وسفاح وسائر آداب انسانیه فوز وفلاحنه دائر برشی درك
ایتمدکاری حیثیتله حیوان وحشی مشابهسنده بولندقلرینی
وبعد زمان اوروپا تربیهسیله لوازم انسانیهیی
اوکرهنوب شمدی کوریلان هیئاته کیردکاری تقریر
ایدلمسیله مطلوب مافی الضمیر بروفق امل حصول پذیر
اولدیغندن ارتق تحویل لسان ایله سوزلری تصدیقه
وآمریقایی کاشف اولان حکیمك نامی وصورت کشفیله
قنغی دولته عرض اولندیغی هنکامی تفصیلاتنه
کیریشیله رك وقوف تام ابرازیله صدرلری براز تضییق
ایدلدکده مادامکه شو حاله بالاطراف واقف وبدایته
اموری عارفسکز نیچون دمنجك تغافله آغاز وافادامزی
بالکلیه رد وجرحله دهن تجاهلی باز ایتدیکز دیدکلرنده
یاسزلر علوم انبیای عظام من عندالله الملك العلام
اولدیغنه قائل اولمیوب ارضك طبیعتی ومزاجك اعتدالنه
نسبتله حصولنی ادعا وبزده بالجمله علوم جانب جنابه
حی وقیومدن انبیای فخام حضراتنه وحی والهام

بو طرف عالئ مشارالیهمدن آحادناسه تبلیغ وافهام
اولنمسیدی نوع بنی آدم صفت بهیمیتده راسخدم قالور
ایدی بی دعوا ایتمزله تنویر مدعا غرضیله حرکت
متجاهلانه اختیار والزم واسکات بولنده
روئتمندانه رفتار ایدلمشیدی دیدکدن صکره اقامهٔ
دلیل ایتمك ایچون معلومی استعلام ومقابلهٔ بالمثل اجراسنه
اهتمام قصدیله بهی حکیملر امریقاده قاچ ملیون نفوس
وار سؤالنه التمش ملیون قدر تخمین اولنیور جوابی
آلندقده ابتدای خلقت نوع بشردن شمدی‌یه دکین
علی قول کذران ایدن التی یدی بیك سنه ظرفنده دنیایه
کلوب کیتملری محتمل اولان نیجه ملیون نفوس ایچنده
مزاجی معتدل راشد وعاقل برحکیم بولنوب ایجاد
فنون ایله خلق حالت بهیمیتده ترك وارضك طبیعتنده
تصور کرده کز قدر قوت وار ایسه اویله حکیم ذوفنون
وجوده کتورمکده توقف ودرنك ایتمامك لازم کاور
ایدی لکن اوثلاو وجود بهبود ساحهٔ ظهورده مشهود
اولمینجه انتشار علومی ارضك طبیعتیله اکتساب مزاج
اعتدال ایدر ظن اولنان اشخاصه نسبت عقول سلیمه
اصحابنه زیاده حیرت ویره جکی واهالئ مرقومه نك

صنعت جناب ابوالبشر اولان اربه و بغدای زراعتندن
بشقه برشی بیلمادکلری بونلر مرور عهد حضرت آدم
علیه السلامی متعاقب جزیرهٔ مذکوره‌یه کیره‌رك اسکان
وایوا ایله یالکز او کرند کاری صنعتله قالملریله مؤخراً
بعث اولنان انبیای عظام حضراتنه موهوب اولان
علوم ومعارفدن محروم اولملرینه دلالت ایده‌جکی
وصیت شرع انور واصل اولمیان نه‌قدر جزیره وار
ایسه کشف اولنسه اهالیسی حیوان وحشی کبی ظلمت
جهالتده بولنه‌جغی ایضاح ایدلدکده حکیمك بر یسی
لسان تصدیق تحریك ایله بحر معتدل اکبرده مؤخراً
مکشوف اولان جزایر اهالیسنك جمله‌سی بهایم صفتیله
متصف کورلدیکی سوزینی متصفانه تفوه ایدرك رفیقنه
عرض ادای شهادت وادلهٔ مبسوطه ذهنلرینی اشتباهدن
قورتاردیغنه رمز واشارت ایتدیکی حالده ناصیه‌سنده
اثر تردد ظاهر اولدیغندن بو کره صیت شریعت الهیه
کندولرینه وصول بولمیان اقوامك بهایمدن فرقلری
اولمدیغنه افریقا قطعه‌سی اهالیسنك بعض احواللریله
استدلاله بالشروع قطعهٔ مرقومه‌نك استیلای اهل
اسلام ایله استظهار ایدن اهالئ جانب شرقیسی هرنقدر

اجهل جهلادن ایدنلرده قبحیات غلیظه‌یی ارتکابلری شایع اولمیوب اما صیت شریعت واصل اولمیان جهت غربیه‌سنده کائن کینهٔ جنوبی وشمالی وقونغه وسائر اراضیٔ مجهوله اهالیسی بربرلرینی ذبح واختیار اولوب جانلرینی آلان ابو بنلرینی قصابه بیع ایله جسدلری پاره پاره ایدیلدیرک یینلدیکی متواتراً بیان وحتی غزته‌لر واسطه‌سیله نشر واعلان قلندیغندن بحثله جهت مذکوره بو آنه دکین عالم شهوده ورود ایدن نفوس لایعد میاننده معتدل المزاج برحکیم ومعارفپرور نادر بولنمدیغه سکاننده لوازم انسانیه‌یی اوکرتمکه داعی وقبایح مألوفه‌لرینی دفعه ساعی اوله‌جق حکمت اشتمالی ایراد وانبیای عظام حضراتنک منشأ وجود عالمسودلری اولان آسیا قطعه‌سی سایه‌سنده پایه‌لرنده منتشر اولان علوم شرعیه وآلیه ومعارف اساسیهٔ مدنیه سببیله معمور وآبادان ایکن اوروپا قطعه‌سی وادیٔ جهالات ومبدیٔ بلاهت اولدیغی حالده بوندن سکز یوز سنه مقدم اهالیسی قطعهٔ مذکوره‌دن نقل علوم انبیای فخامه بذل مساعی ایله واقف مزایای معرفت ومعارف قضای مدنیت اولدقلری وبشیوز

سنه مروریله امریقا قطعه‌سنی کشف وحشراته شبیه اهالیسنی تربیه‌یه همتلرینی صرف ایدرک الحالة هذه بولندقلری مرکزه کتوردکلری وامریقانک ارضی مسکن اتخاذ اولنان زمانده کینک عینی وطبیعتی اقتضاسنجه مزاجی بسلدسی علی التساوی باقی اولوب اصلا تغیر کلمدیکنه کوره انبیای عظام حضراتنه وحی والهام اولنان علوم ناسه تبلیغ وافهام اولنمسه هرشیئه قابلیتلی اولان انسان ذوی العقولک غیری حیوان کبی قاله‌جغنده شبهه ایدیلمورمی استفهامی یاد اولندقده رفیقمک افکارینه تبعیتده متردد اولان او برحکیم ایاغه قالقوب المدن طوته‌رق بو مسئله‌نک حلنه فوق العاده ودخلواهلرندن زیاده موفق اولدیغنی محقانه تسلیم ایدرک رفیقیله برلشمسندن و بونلر قبول حقدن اعراض ومغلطه‌یه تمسکله عبث یره اعتراض ایدن مقوله‌دن اولمدقلری اکلاشلمسندن ناشی اشبو جریان ایدن براز مباحثه‌دن نمایان اولان استفاده‌یه نظراً کندولری دها فائده مند ایدمک اوزره بحثی اطاله وسیاق افاده‌لرندن مستفاد اولدیغی وجهله نزول کتب جناب الهیه وحضرات انبیای فخامک لزوم بعثت سنیه‌لری تفصیلاتنده اولان

یاشلوجه شبهه‌لرینی حسب الاستطاعه ازاله ارزوسیله
کرك کندولری وکرك بالاستماع ابنای جنسلری
بو خصوصلرك هرقنغی جهتلرنده اشتباهه دوشمشلر
ایسه پدرپی بیان ایلملری تبلیغ اولندقده مع التشکر
قبول وبالارتجال ایراد ایتدکلری سؤاللر بروجه آتی
جوابلریله برابر سلك سطوره کشیده قلندی

※ ومن الله تعالی العنایة فی البدایة والنهایه ※

(سؤال) بحث سابقده علوم ومعارف انبیای عظام
حضراتی واسطه‌سیله عموم نامه تبلیغ وبیان اولنمامش
اولسه نوع انسان صفت حیوانیتله متصف اولمق لازم
کلور اوله ایسه انسان تعقل ایتدیکی وکوزیله کوروب
قولاغیله ایشتدیکی انواع تلذذات ایله متلذذ اولمغی
خاطرینه کتورمیوب بولدیغی حال اوزره یشامق
استمسی طبیعی اوله‌جغی حیثیتله بعثت انبیای فخامه
احتیاج ندن لازم کلور (جواب) بو خصوصده محققین
فلاسفه دخی بعثت نبویه احتیاج امر ضروریدر دیورلر
زیرا نوع انسانك آنسز بقاسی ممکن اوله‌مدیغی
مصالح ضروریهٔ کثیره که غدا ولباس وسکنا وسائر
انکا مماثل شیلردر بو آدم بوقدر مصالحك جمله‌سنی

تسویه‌یه قادر اوله‌مامسی ضرورتی بنی نوعله اجتماع
ایتمسنی ایجاب ایتدیرر چونکه بعض شخص اکین اکر
واون اوکودر وبعضیسی اتمك پشیرر وثواب دیکر
دیکری مسکن بنا ایدر ودها سائر صنایعی ایشلر بناءً
علی ذلك انسان امر تعیشده هم جنسیله اجتماعه محتاج
اولورکه تحصیل مصالح ضروریه سنده تشارك وتعاون
ایلسونلر وتمدن بو صورتله اجتماعدن عبارت اولدیغندن
انسان مدنی بالطبعدر دینلدی اشبو تعاون وتشارکده
غالبا وقوع بولان تنازع واختلاف قتل نفوس بشریه
سائر فضایح متنوعه‌یی موجب اوله‌رق امور دینیه
ودنیویه‌یه خلل ویره جکی جهتله عدل وانصاف
اوزرینه مبنی وبالوجوه جور واعتسافدن بری متفق
علیه برقانونه احتیاجدن لابددرکه اشته اوقانون
شریعت مطهره‌در ولکن ذات اجل اعلا غایت تقدسده
اولدیغی کبی ذات انسان دخی نهایت تدنسده بولندیغندن
بو شرعك بزلره وصولی بلاواسطه ممکن اوله‌مز
او واسطه ایکی جهت صاحبی اولملیکه برجهتله جناب
باری‌یه وبرجهتله بنی آدمه مناسبتی او برخصوصیتله
آخردن ممتاز انسان کامل ومقدس بولنملیکه ناسك

مطاوعت وانقيادينه استحقاقى وكنديني تصديقه دلالت
ايدر براهر ايله دخى اختصاصى اوله اوبله برذات
مقدس انجق نبى ذيشاندر وخصوصيت تمايزه دخى
بعثت نبوتدر ذكر اولنان امر مختص دخى معجزه‌در اشته
محققين فلاسفه‌نك جمله‌سى شو وجهله بعثت نبوته
احتياجى قرار ويرمش حكما ابن سينا دخى شفاسنده
بوبحثه دائر دلائل كثيره ايراد ايلشدر (سؤال) انبياى
عظامك آخردن ممتاز اولدقلرى خصوصيت ندر
(جواب) اكثر حكما عندنده اوج خواصك اجتماعيدركه
نبوت شروط ثلثه ايله مشروطدر ديرلر برنجيسى مغيبات
كائنه و آتيه‌يه اطلاعدركه بروجهله انكار اولنمز
ديورلر زيرا نفوس انسانيه فى حد ذاته ماده‌دن مجرد
ومادهٔ حال وبلكه مكانى دخى اولمديغنده قائل اولوب
بونلرك مبادئ عاليه اطلاق اولنان عقوله بوكون فاسد
اولان عالم عنصريده موجود اولان حوادثك صورتى
كندوسنده منقش اولان نفوس سماويه‌يه مادة
مجرده مناسبتى واردر ديورلر بعض كره نفس ناطقه
مجرداته اتصال معنوى ايله متصل وجنسيت واسطه‌سيله
منجذب اولوب انلرده مرتسم اولان صورتى مشاهده

ايله ارتسامنه مستعد اولديغى صورت كندوسنده
مرتسم اولمسى بر مرآت صافيه‌يه تشبيه ايده‌ورلركه ديكر
مرآت منقوشه‌يه محاذى ومقابل قلندقده انده اولان
صورت آخره عكس ايلر وبو مدعايه نفوس بشريه‌نك
معانئ عقليه‌يى ادراكده زياده ونقصان ايله تفاوت
...يه‌سى اولمسنى دليل طوتوب بعضيسى بردرجه
ترقى ايدرلك نفوس قدسيه صاحبى اولوب نظريات كثيره‌يى
اقرب زمانده غلطسز حس ايله ادراك ايلر و بعضيسى
...لاعتيه قدر تنزل ايدوب برقولاى سوزى ادراكدن
...عجز قالور ديرلر ايكنجيسى اونى ذيشاندن خارق
...ده اوله‌رق افعال ظهور ايتمكدر ديوب هيولاى
...عنصريه اونى مكرمك تصرفنه منقاد اولمسنى حركات
...سكنات وجوشتاده بدنك نفسه بحسب الاراده
...دى كبى اولديغنه ونفوس انسانيه‌نك بدنه تعلق حلول
...انطباع طريقيله اولميوب بلكه تصوراتيله مواد
...ده مؤثر ايدوكنه قائل اولوب عند الخجل احمرار
عند الوجل اصفرار وعند الغضب تسخنده كورلديكنى
...ال كتوره‌يورلر امر بويله اولنجه نفس نبى قوت
...لوب هيولاى عنصريه كندوسنه منقاد اولوب ارادهٔ

تصرفیه‌سیله آنده تأثیر ایدرك استعمالات ایتمکه
روی ارضده یالکز اراده‌سیله ریاح وزلازل و
وغرق ایله اشخاص ظالمه‌یی هلاك ومدن فاسد
خراب ایتمسنی وبالجمله عنصریاتده خصوصا مزا
زیاده مناسب اولان عنصرده مجرد اراده‌سیله تصرف ا
انکاره مجال یوقدر دیوب بومثللو خوارق عجیبه
ظهوری عصرلرنده صلاح حال اصحابی اولان ذوا
مشاهده اولنمسیله استدلال ایده یورلر اوچنجیسی ما
کرامی صور محسوسه‌ده مصور کورملیکه جانب
کندویه وحی اولنان کلامی استماع ایلیه ظاهر قو
کوره رؤیت ملائکه وانلرك کلامنی استماع استبعاد اول
زیرا انلرك عندنده ملائکه اجسام اولمیوب مجردات قبیلند
فقط کتابلری مشروحاتنده ملائکه صور محسوس
مصور اولملك معناسی قوهٔ متخیله معقول مرتسمه محس
لباسنی کیدیروب محسوساتك خارجدن انتقاش
حس مشترکده نقش ایلسندن ناشی نائم اولان ش
بعض اوقاتده بعض شخصی رؤیت ایلر ایکن مع
صادقه‌یه دلالت ایدن کلام منظومی تکلم ایلد
ونفس نبی خلیلك عالم حسه التفاتی قلیل اولد

شواغل بدنیه‌دن مجرد عالم قدسه شدت ایله اتصال
ییدرك بالسهوله منجذب اولوب نهایت قوتده بولنان
قوهٔ متخیله‌سی دخی عالم غیبدن تلقی ایتدیکنی ومحسوسات
افعال خاصه‌سندن کندینی مشغول قیلدیغندن نفس
نبی هر یقظه‌سنده عالم قدسه متصل ومنجذب اولوب
معقولاتی محسوسات کبی مشاهده وعقول مجرده
خصوصا عالم عنصرده زیاده اختصاصی اولان
عقل عاشر حس مشترکده صور اشباحه تمثل ایله
واقعه مطابق معانی‌یه دلالت ایدن حفظ وتلاوت اولنان
کلام منظومی استماع ومخاطبه ایلدیکنی وبو تخیل صورت
موجوده‌یی تخیل اولوب اصلا وجودی اولمیان شیٔ
تخیل اولمدیغنی وبو اتصال مشاهده صفات راسخه
اولوب ادنا توجه ایله حاصل اوله‌جغنی بیان ایدیورلر
لکن متکلمین عندنده نبوت شروط ایله مشروط اولمیوب
بلکه حق سبحانه وتعالی حضرتلری فضل وکرمیله
عبادندن مراد ایتدیکی ذاتی نعمت نبوتله مکرم ومفضل
قیلار زیرا ذات الوهیته برشی هیچ واجب دکلدر
(سؤال) متکلمین ومحققین فلاسفه‌نك معقول قوللری انبیای
عظامك نبوتلرینی تصدیق ایدیجی معجزه بولنمسی

مركزنده دائر ايدوكى آكلاشيلوب لكن بو معجزه مدعئ
رسالتك صدقى اوزرينه دلالت ايتمسنك وجهى
وحصولنك كيفيتيله شرايطى تفصيل اولنمليكه كرك
قوى وكرك ضعيف جمله معترضانى معرض ايراده
كتوره لم (جواب) معجزه يدى شرط ايله مشروطدر
شرط اول اظهار اولنان معجزه فعل الله اولملى زيرا
جناب حق طرفندن واقع اولمسه من عند الله نبى مرسل
ايدوكى تصديق اولنمز ياخود فعل مقامنه قائم اولملى
ترك كبى مثلا برنبى محترم ديسه كه بنم معجزه م سزاليكزى
باشيكزه قالدرمغه مقتدر اوله مامكزدر اوقوم دخى سعى
ايتدكارى حالده اللرينى تحريكدن اظهار عجزلرى
صدق نبوتنه دال معجزهٔ بركمال اولور شرط ثانى
او معجزه عادته مخالف اولملى زيرا معجزه جناب تعالى
وتقدس طرفندن قبول وتصديق حكمنده در مثلا
بر پادشاه حضورنده وجم غفير محضرنده برآدم پادشاه
بنى سزلره سرعسكر نصب ايلدى سوزينى نفوهدن
صكره پادشاهه نياز ايتسه كه قولمده صادق ايسم
سريرندن قالق خلاف معتاد آخرمحله اوتور پادشاهده
نيازينى قبول ايدوب اشلسه بو حال مقال ايله تصديق

تصريح حكمنده اولمزمى استفهامى اوزرينه پادشاه
موجود وخداى متعال غير مشهود اولمسيله غائب حاضره
مقيسميدر سؤالى ايدلدكده جواب پادشاه وراى
پرده ده اولسه ده سرعسكرلك ادعاسنى ايدن ذات
پادشاهم بنى تصديق ايچون پرده يى تحريك ايله
ديدكده خلاف عاده تحريك ايلسه بو قرينهٔ حاليه
مدعينك صدقنه دلالتده شبهه ايديلورمى وبوندن
قياس الغائب على الشاهد معناسى مراد اولنميوب معجزه
علم ضرورئ عادى افاده ايتمنى تفهيم ضمننده سياق
مثالده ترقيم قلنمشدر شرط ثالث معجزه يه معارضت محال
اولملى زيرا حقيقت معجزه اودر شرط رابع معجزه نبوتى
دعوا ايدن ذات عالى قدرك يدندن ظاهر اولمليكه كندوسنى
مصدق اولديغى معلوم اوله شرط خامس دعواسنه
موافق اولملى زيرا نبى مكرم اظهار معجزه يى روح موتايى
اعاده يه تعليق ايتدكدن صكره احياى موتايه بدل انطاق
جبل كبى خارق عاده بشقه برشى اظهار ايلسه صدق نبوتنه
دلالت ايدن معجزه دن عداولنمز وعند بعض العلماء عداولنور
شرط سادس معجزه كنديسنى مكذب اولماملى نتكم ديمش
اولسه كه بنم معجزه م شو حيوانك بنى آدم كبى تكلم ايلمسيدر

Tibbka

طبق دیدیکی مثلاو تکلم ایلسه‌ده ذاتنی تکذیب ایتسه صدقنه یقین حاصل اولماز بلکه کذبنی اعتقاده سبب اولور شرط سابع اظهار معجزه دعوای نبوتدن مقدم اولمیوب مقارن اولملی زیرا دعوادن اول تصدیق تعقل اولنه‌مز زیرا دیسه که بنم معجزه‌م فلان وقتده فلان شیئك ظهور ایتمسیدر صدقنه دلالت ایتمیوب انك مثلی ویاخود بشقه برخارق عاده اتیانی طلب اولنور واما دعوادن مؤخر اولسه برشی دنیله‌مز زیرا بنم معجزه‌م فلان وقتده شویله واقع اوله‌جقدر دیدکده اول وقتك حلولیله دیدیکی شی ظهور ایتسه معجزه عد اولنور (سؤال) حضرت عیسی علیه السلامك حین صباوتنده روایت اولنان خارق عاده‌نك وحضرت محمد علیه السلامك دعوای بعثتدن اول ظهوری مروی اولان خوارق العاداتکه حین ولادت سعادتلرنده ودها صکره‌لرده غسل قلب واظلال غمام وسلام حجر ومدرکبی بونلر نصل معجزه اوله بیلورلر (جواب) بوخوارق متقدمه معجزات اولمیوب بلکه کراماتدر وکراماتك اولیادن ظهوری محقق وبروجه محرر حکما عندنده دخی غیر منکر ومصدق اولدیغی وانبیای فخامك قبل النبوه

درجه‌لری اولیای کرامدن دون اولمدیغی متفق فیه بولندیغی جهتله بومثللو کرامات انبیای عظامه ارهاصات تعبیر اولنورکه نبوتلرینی مؤسس ومعجزه‌نك کیفیت حصولی مذهبمز اولان اهل سنت والجماعتده مجرد فاعل مختارك فعلی اولوب تصدیق نبوتنی مراد بیوردیغی ذات مقدسك ید مؤیدندن اظهار ایدر فاما بین الحکما شروط ثلثه ایله مشروط اولوب برنجیسی برمدت تقلیل طعام ایله اختیار ریاضت ایدرك نفسنی کدورات بشریه‌دن تزکیه ایله عالم قدسه منجذب اولمقدر ایکنجیسی غائبدن خبرویرمکدر زیرا نفسی زکی ملائکهٔ سماویه‌یه اتصال معنوی پیدا ایدوب آنلرده اولان صور متخیله حس مشترکه منتقل و منتقش اولور اوچنجیسی آخرك مقتدر اوله مدیغی فعله اقتداری اولمقدر نطق جبل وشق بحر وقمر کبی دیورلر

(سؤال) نبوتك امکاننه دلیل ندر (جواب) حضرت محمد علیه الصلوة والسلامك نبوتنی اثباتدر زیرا وقوعنه دال اولان امکاننه ده دلالت ایدرلکن حکمایه کوره عقلا واجبدر نتکم عنایت ازلیهٔ سبحانیه اقتضا ایلدیکه اکمل نظام اولان قوانین عدلی وضع ایده بونك تمامیتی

نیسزاولماز دیرلر (سؤال) بعث نبوت امر ونهی ایله
تکلیفی تضمن ایتمکدن خالی اولماز وحالبوکه طرف
واجب‌الوجوددن تکلیف وبالوجوه تجویز اولنه‌مز
زیرا امر ونهیك بدناً ومالاً اضعف عباده باعث مشقت
ومورث ضرورتدن بشقه نه فائده‌سی واردر (جواب)
جناب حقك ماء دافقدن خلق ایلدیکی بدن انسانی
امتثال اوامر ونواهیدن روحانی وجسمانی لذتدن ماعدا
برشی بوله‌مز وتوفیقیله انعام واحسانندن ایفای حقوق
الهیه ایدنلرك عندالتجربه مالی ارتر قطعا اکسلمز بونکله
برابر فائدهٔ زائده‌سی دخی خالق ورازقنه اظهار عبودیتله
فریضهٔ تعظیم وتشکری تأدیه ضمننده دوام صحت
ومزید نعمت فضیلتنه مظهر یتدر زیرا (من لم یشکر
الناس لم یشکرالله) اثر جلیلی اوزره کشی انعامیله متنعم
اولدیغی ناسه بیله عرض تشکر واجبدر مثلا برافندینك
مستوفی معاش تعیینیله بالرفاه انتعاشنی التزام ایلدیکی
برفقیره وعاجز اوزرینه واجب اولان تعظیم وتشکرده
قصور ایتسه دائرهٔ التزامدن خروج ایله ولوج نعمته
حاجز اولنجه شب وروز وبلکه هردم فیروزده منعم
حقیقی اولان جناب قاضی‌الحاجاتك کتم عدمدن صحرای

وجوده کتوردیکی اضعف عبادلك حد واحصادن
افزون مستغرق اولدیغی نعم کونا کونه مسروراً واجبهٔ
عهده‌سی اولان حمد وشکری بالعجز والاحتقار لسان
وجنانیله یاد وتذکار ایتمامسی کفران نعمته بادی وفقدان
معرفت ربوبیته مؤدی اولور بده اقوام سالفه کبی
زوال نعمت وفجائهٔ نقمت جزاسیله مجازاته کسب استحقاق
ایتدیرمزمی واهل بصیرتك هرنفسده وقوعنی بیان
ایلدکلری ایکی نعمتك بری جوف انسانی یه کیدن
نفسدرکه حیاته امداد ایدر ودیکری صعود ایدن
نفسدرکه ابدانی اراحه واسعاد ایلر بوتقدیرجه بهر
نفسده ایکی نعمت ثابت وهر برینه حمد وشکر واجب
اولدیغنه کوره نوع انسان بونی یالکز زبانیله بیله ایفایه
وکیفیت حصولنی عقلا ادراکه چاره رسان اولمدقلری
ایچون جناب باری کمال لطف سبحانیسیله حضرات
انبیای عظامی بعث وتسییر ایلدی وحصول رضای
ربانیسی اسبابنی واسطهٔ علیالریله ناسه تبلیغی تبشیر
ایلدی ایشته فائدهٔ بعث وظیفهٔ عبودیتی خلقه تعلیم
وکتب منزله‌ده مندرج احکام جلیله‌یی تفهیمه مثابرتدر
(سؤال) عقلی کمالده اولان انسان خالقنه تعظیم

وتشكری بیله مزمیء واسطه یه نه حاجت وار (جواب)
اکر انسان صیت شریعتی ایشتمدن اول لوازم عبودیت
وآداب انسانیتی عقلیله درك ایده بیلسیدی نیجه
ملیون نفوسی مشتمل اولان امریقا قطعه سی اهالیسی
قبل الکشف بیلمسی لازم کلمزمیدی وحالا افریقا قطعه سنك
اهالیء جانب غربیسی ندن بیله میورلرده من الجمله انالرینی
و باباریی کسوب اتلرینی اکل فضاحت شنیعه سین
ایشلیورلر واسطه یه احتیاجی هم متکلمین وهمده محققین
فلاسفه تصدیق ایلدکاری بحثی اوجه چکمش وحیز قبولده
طوتلش ایکن شمدی تکراره نه حاجت وار (سؤال) تکلیفك
فائده سی اکر ذات حقه راجع ایسه عبادن خدای متعاله
نه فائده عائد اولور (جواب) اوامر و نواهی بی محتوی اولان
تکلیفات الهیه که عباد سبب خالقتی تفکرله حسب العبودیه
امتثال اوامر وسکرغفلتله نفس وهواسنه بالتبعیه ارتکاب
مناهی ومناکر ایتدکده بونلره ترتب ایدن فائده وخسار
علی سبیل الانحصار فاعلنه راجع اولوب غنی عن العالمین
اولان ذات الوهیته هیچ برشی تعلق ایتمك احتمالی اولمیه
جغی امور بدیهیه دندر زیرا بونك مثال عقلی ایله تمثیلی
کمالیله غنی ومشفق اولان برطبیب حاذق بغایت فقر وفاقه

دوچار ومرض هائل پنچه سنه کرفتار برشخص کوروب
علتنی تشخیص ایله دردینه دوا کونده بر درهم عسل مصفا
ایله معین المقدار عنبر بیضا اکلی ایدوکنی اخبار ایدرك
بوکا دوامی حالنده بو دردندن رها وبالعکس اشتدادکسبیله
عمر عزیزی هبا اوله جغنی بیان ومقتضای رحم وشفقتی
بونلرك اثمانتی دخی احسان ایتمش اولسه او فقیر علیلك معالجهء
مذکوره یه مداومت ایدوب ایتماسنك منفعت ومضرتی
نفسنه منحصر اولوب اویله فننده ماهر وثروت وسامان ایله
مرغوب اکابر واصاغر اولان طبیب شفیقه ترتب ایتماسی
کبیدر اشته عبد خالقك امرینه مهما امکن منقاد اولور
وحقیله انقیاد ایده مدیکنی اعترافله پیشکاه باب امانه کیدوب
طوررسه مثاب وخلافنه حرکتی اعتیادایله تائب ومستغفر
اولمدن وفات ایلرسه عتاب جزای الهیه قعر مجازاته نفسنی
القا ایتمش اولور (سؤال) مادامکه تکلیفاتدن تکری تعالی یه
برشی عائد کلدر نیچون تارکاره اظهار غضبله متأثر اوله یور
(جواب) ذات واجب الوجود قوللری کبی متأثر اولمقدن
منزه ومبرادر غضب کلمه سی مجازاً معنای عذاب ایله مؤلدرکه
امرینه امتثال ونهیندن اجتناب ایتمیان قوللری جزای
عمللری اولان مجازات عقابه دیلر ایسه سوق ودیلر ایسه

عفو ایله هر شیدن واسع اولان عمان رحمتنه غرق ایلر دیمکدر (سؤال) تکلیفك فائده‌سی عبده متفرغ اولدیغنه نظراً صدقه وزکات وقربانه مماثل تکلیفات علی طریق الشفقه ابنای جنسنه اعانه دیمك اوله‌رق بونلرك ودها بعض معامله ومجامله‌یی متضمن تکلیفاتك حکمت وفائده‌سی عندالعقلا ظاهر ایسه‌ده صلاة وصیام وحج بیت الحرام کبی تکلیفاتك فائده‌سی عقلاً اکلاشیله‌میور (※) (جواب) بونلر کلمتین شهادتین وایتاء زکات ایله معاً خمسهٔ مفروضه درکه اسلامك مبنی علیهی اولوب لازم وملزوم قبیلندن بولنمسیله برابر ظاهراً ومعنا فائدهٔ عظیمه‌یی مستجمعدر آحاد ناسك ادراك ایده بیله‌جکی فائدهٔ ظاهره‌سی کشی اولا خالقنك وحدانیت وجودینه وشریعتنه اتباع ایلدیکی نبی ذیشانك مبعوث من عندالله ایدوکنه شهادت یعنی لسانیله اقرار وجنانیله تصدیق ایتدکدنصکره اوامر ونواهیدن کندوسنه تبلیغ اولنان احکام الهیه‌یه مطاوعتله مثاب وهوا وهوسه تبعیتله مظهر عتاب اوله‌جغنی عین الیقین بیلوب نفسنی مهلکه‌یه دوشورمامکدر واما فائدهٔ معنویه‌سی حضرات

(※) بو بحثك تفصیلنی مراد ایلیان ضیاء القلوب نام کتابمزه مراجعت ایلسون

انبیای فخام وعلمده راسخ ورثهٔ کرامنه بیلدیریلوب (کلموا الناس علی قدر عقولهم) فحوای فوائد احتواسی اوزره عوامه تعلیم اولنمامشدر ارکان مذکوره‌نك سر وحکمت وسبب منفعتنی لدنیاتنی علمای راسخیندن شیخ اکبر کبریت احمر محیی الدین ابن عربی قدس سره الجلی حضرتلری فتوحات مکیه‌سنده برتفصیل کشیدهٔ سلك سطور ایدرك منکرینی تنکیل بیورملریله بهره‌دار علوم وفنون اولدیغکز صحیح ایسه فتوحاته بالمراجعه اسرار تکلیفات مشروحه‌یه اطلاعله جهلکزی ازاله ایدرسکز (سؤال) تکلیفاتك تمامیٔ حکمت ومنفعتی عوام ناسه بیلدیرلمامسنك وبیلدیرلدیکی حالده انقیاد ایتمیانلره عذاب واردر دینلمسنك سببی ندر وهر تکلیفك حکمت ومنفعتی وارمیدر (جواب) جناب حی مطلق تکوین صفت ثبوتیه‌سی مقتضاسنجه هیچ برشیٔ بیهوده وعبث خلق ایتمك احتمالی اولمدیغندن هر بر افعال کبریاسنك حکمت وفائده‌سی اولدیغنه دلیل علنینك بری نباتاتده مجرب اولان خاصیت وتأثیراتدرکه تحریٔ اطبا ایله برازی بولنوب نیجه‌لری هنوز ورای پردهٔ خفاده مستور قالدیغی حالده یوماً فیوماً جلوه‌گر ساحهٔ ظهور اولمسیدر اشته افعال جناب باری مجرای فوائد

ومنافعده جاری اولنجه بالجمله تکلیفات الهیه‌سی اوزرینه
ترتبی متیقن اولان سرائر منافعك بعضیسی خواص مقربینه
کشف واوامر ربانیه‌سنه انقیاد ایله عبودیتده ثباتلری
حیثیتله اجر ومثوباتلری مزداد اولمق ایچون عوامدن
ستر بیورلمشدر وظیفهٔ عبودیت اقتضاسنجه امر الهیه
مطاوعت ایتمیانلره عذاب محل عدالت اولیوب عین عدل
وصوابدر زیرا بر مملکت حاکمی بیله رعیه‌سنك مطیع ومنقادیله
عاصی وباغیسنك بیننی تفریقه صرف همت موافق حکمت
وعدالت دکلمیدر شول مثالکه بو مسئله‌یی موضحدر مثلا
بر پادشاه سرعسکرینی اردوایله تعیین ایتدیکی محل حربده
تدافعی ویاتجاوزی حرکتنی مبین علناً ویردیکی تعلیماتدن
بشقه جلب منفعت ودفع مضرتی حقنده سراً کندوسنه
تبلیغ ایلدیکی منافع لدنیاتی اردونك فریق ومیرلوالری کبی
بعض امراسنه من وجه انبا ایله تماميله بیلدیرماسی وبونلرك
ماعداسنه اصلا معلومات ویرمامسیله تمامیٔ لدنیاته واقف
اولمیانه‌وو قوفی خاطرینه کتورمیانه اجناد امرا اولی الامره
انقیادو صرف سعی واجتهادلری سببیله مظهر مکافاة وتجسس
لدنیات ضمننده عصیانه جسارت ایدنه انفاس عصات مصدر
مجازات اولمغله نصل سزا ومنافع لدنیاتی بیله‌رك منقاد

اولنلر ایله بیلمیه‌رك اطاعت وحسن خدمتلری سبقت ایدنلر
دها اجر ومکافاته لایق اولماز میکه افراد عساکر هر حالده
امرانك امر ونهی مرکزنده دائر اولوب تفحص لدنیات
ایتمکسزین بذل مساعیلریله مراتب عالیه‌یه ارتقا وحسب
الرتبه اسرار دولته توجهله آشنا اولورلر ایسه اصحاب کزین
وتابعین ومتبعیندن علماء راسخین رضوان الله تعالی
علیهم اجمعین حضراتی دخی امر رسول جناب رب
العالمینه کمال درجه امتثال وانواع مشاق ومجاهدات
اختیاریله توتیای رتب وجدانیه‌یی اکتحال بیورملریله
بصر بصیرتلری اسرار الوهیته ناظر وقلوب صافیه‌لری
هرآنده ذات حقك بصر صفت ثبوتیه‌سنه منتظر
اولدقلری وبالعکس منافع لدنیاتی متجسس اولدقلری
حالده تکالیفات الهیه‌یی قبولده متردد اولان عباد
ماننده انفاس عصات نفسلرینی مهلکهٔ خذلانه اسقاطله
مستحق مجازات اولملری کبیدر وبرشرایعده حکمت
مشروعیتنه عقول قاصره ادراکدن متحیر ودرمانده
قالدیغی احکام تعبدیه بولنمسنك سری بر حکمك
حکمت ومنفعتی ظاهر اولسه او حکمه اطاعت مجرد
امر احکم الحاکمینه مطاوعتی استلزام ایتمیوب بلکه

ضمننده حاصل اوله‌جق جرومنفعت کندوسنی اطماع
و بعض کسان نفسنی علمای راسخیندن کان ایله امتعهٔ
ردیهٔ عجب وغروردن استمتاع ایدرك عملنی ابطال واما
حکمتنی بیلمه انقیادی محضا امر ذوالجلاله انتما و عجب
وغروردن معرا اوله‌رق متعبودیتنده استقرار و بویله
عن‌جهل بادیٔ ابتلای زائد اولان تکلیفی اختیار
ایتمسنه جزائل اجر جزیل ایلسه درجات رفیعه‌یی
استحصاله دلالت ایدن نصوص جلیله حکمنی تأکیده
اشارت اولمسی اغلب احتمالدر وحقیقتی تحقق ایدن
شرایعده براهین‌قطعیه‌وحواس خمسهٔ ظاهره و باطنه‌نك
اخلال ایده‌ بیله‌ جکی هیچ برتکلیف اولمیوب شاید
بعض شرایعده بولنو بده شروطنی جامع تواترله
شارعدن شیوعی ثابت ومتحقق اولورایسه واجب
التأویل والامرتبهٔ ثبوته کلدیکی تقدیر اوزره منسوب
اولدیغی شریعت‌علماء سفهاسنك استماعه غیرشایان
آوردهٔ لسان ایلدکاری اقاویلدر (سؤال) عقلك
حسنیاتنه حکم ایلدیکی افعال ایشلنور اکر قبحیله حکم
ایدرایسه ترك اولنور وایکیسندن برینی ترجیح ایتمدیکی
صورتده عندالاحتیاج ایشلنوب حاجت مستولی

اولمدقجه صرف نظر اولنور شوحالده عقلانك شریعته
اتباعلری نه‌دن لازم کاور (جواب) حسن وقبح
عقلی اولدیغی مسلم اولمدیغنه دائر علم کلامده بحث
عمیق واردر بهره دار علوم اولسه‌کز بوسؤالی ایراد
ایتمامك ایجاب ایدرایدی زیرا حال مقاله موافق اولماز
اکر عقلی اولدیغنه ذاهب اولنسه عقل ذات اجل
اعلانك بعض صفات کمالیه‌سیله اکثر امور اخرویه‌یی
معرفتده غیرمستقلدر وجای شبهه دکلدرکه امور
اخرویه ودنیویه‌دن اهمدر زیرا مکافاة ومجازات
اخرویه غیرمتناهی ودنیویه متناهیدر وعقول
متفاوت اولدیغی جهتله حکم عقلك معرفتده استقلالی
اولان اشیاده بیله عقلك حکمنه جمیع اوقاتده اعتماد
اولنمز وهر برقوم ایچون عندلرنده مسلم اولان بدیهیات
منزلنده بعض مشهودات مخصوصه واردرکه قوم
آخرانی تسلیم شویله طورسون بلکه تقبیح ورد ایدر
وامزجهٔ اعتیادك اعتقاداتده دخلی کبی خصوصا
وهمك نفسه استیلای عظیمی ونفسك وهمه مسخر
بولنمسی شبهه‌سز اولدیغندن اکثر ناس مدت عمرنده
اوهام باطله‌یه منهمك وغالبا مشهودات وهمیات

واليات ايله عقل مشتبه اولور مثلا وهلهٔ افیون استعمالی
وجود انسانی یه مضرتلی ایکن کیفیت استعمالنی اعتیاد
ایدن تیریاکیدن صورلسه محسنات عدیده‌سنی بیان
ایدر بومثللو اموری عقله تفویض ایتمك حسب التمدن
موجب تنازع وتقاتل اولوب نظام عالمه خلل ویرر
وحسن وقبحی ادراك اولنمیان شیٔ برکره واقعده
احسن کورینوب فعله وجوب و برکره‌ده قبحی
مشاهده اولنوب ترکنه لزوم کوستریلرك کسدیریله‌مامسی
وعقله مخالف صورتده کورینوب ده جزم یقین حاصل
اولمیان شیئه عقل ایله ادراك قابل اوله‌مامسی شدت
احتیاجله شریعته محتاج ایدر وجود جناب باری
وصفات علم وقدرتی کبی معرفتنده عقلك مستقل اولدیغی
شیلرك حکمنی مداول واحد اوزرینه دلیلین مستقلین
مثللو شریعت مطهره تأکید ایدب مابه الاعتماد وعقل
معرفتده مستقل اولمدیغی اموردہ شریعت اهتدا
وارشاد ایله حکمنی مشهورات وهمیاتك اولیاته اشتباهندن
ابعاد ایلر احوال وافعال تکالیفی معرفت عقل ایچون
ممکن فرض اولنسه ینه استیلا حاصل اولماز مثلا عامهٔ
ناسی یالکز فکر وتجربه ایله طبیب حاذقك بیلدیکی

اجزا وطبایع وخواصنی بیلمك ممکندر لکن بونی حیز حصوله
کتورمك نیجه زمان صرف فکر وتجربه‌یه منوط
وبوا غورده مدار انتعاش اوله‌جق صنایع مقتضیه‌یی
کایلیق اکتسابدن اعراضه منوط اوله‌جغی وخصوصیله
اثنای تجربه‌ده استعمال ایدیله‌جك اجزای مضره ایله
بقای ابدان خراب وحرفت لازمه‌دن محرومیتله امر تعیشده
ضرورتیاب اوله‌جغی ملاحظه سیله‌ادی اخاجه طبیب
حاذقه مراجعتله مهلکه‌دن سلامت وضرورتدن
مباعدت جانبی ترجیح قلنمسی کبیدر بوصورتده نوع
انسان امور طبیه‌یی بیلمك داخل دائرهٔ امکاندر دیه‌رك
طبیبه مراجعتدن مستغنی اولمیجه احوال وافعال تکالیفی
معرفت عقلا ممکندر افکاریله شریعتدن عدم استغنا
بطریق الاولی ثابت وعقل حسن وقبح اشیایی مدرك
اولمدیغنه امریقا وجانب غربیٔ افریقا قطعه‌لری
اهالیسندن سالف الذکر افعال سابقه وحالیه‌لری برهان
مسکت اولمازمی (سؤال) معجزه‌نك کیفیت حصولنده
عند الحکما مشروط اولوب ذکری مرور ایدن شروط
ثلثه‌نك بری انبیای عظام حضراتنك غائبدن خبرویرملری
ایدی حکمای عصرك بعض مؤلفاتنده فلاطون ایله

ارسطونك علمی جمع اولنمه حکیم ابن سینانك علمی قدر
اولهجغنی محرر واخلاقنده اوروپاده تعلیم وتعلم اولنان
علوم حکمیه حکیم مومی الیهك استنباط ایلدیکی علومدن
برنبذه ایدوکی متواتر اولمسنه مبنی مومی الیهك مسلمی اولان
خصوص نزدمزده نص قاطع ایله منصوص کبی اولوب
لکن بالبداهه غیبه اطلاعك وجهنی عقول قاصره
ادراکدن حال عجزده کیرمکله بومشکلك حلی نصل
سهل اولور ونه تقرب ایله عقدهٔ مافی الضمیر فصل اولنور
(جواب) اهالیٔ اسلامیهدن برفرد بولنیزکه مدت عمرنده
دفعات ایله وقوعات آتیهیی حال منامنده کورمش اوله
چونکه ایکی یه منقسم اولان رؤیانك برقسمی افکار فاسده
وامزجهٔ مریضهدن تحدث ایدندرکه اضغاث احلام
دینیلوربی اصلدر واماقسم دیکری رؤیای صادقهدرکه
تعبیر معبر ایله معناوبلا تعبیر عینا وقوعات مستقبله مشاهده
اولنور ورائینك شریعت مطهره یه تمسکی نه قدر برکمال ایسه
حال منامده هرکوردیکی رؤیا صادق اولوب عادتا یقین
مرتبهده علم حاصل وبك چوق کره حدهما آخره فلان
وقتده کوروب سویلدیککز رؤیا علی طریق الاخبار
شووقوعاتی کویا ایمش دیهرك استعجابلرینك شیوعی

لی بومناهنده هرکسك سمعنه واصل اولهرق وجوهله
انکاری ناقابل واحادناسك اویقوده کوردکلری صور
حوادث احوال ملکوتیهیی انبیای فخام واولیای کرام
حضراتی حال یقظهده کوردکلرینه بربنیان بالاحکام دخی
قائلدر ازجمله اولیای عظامدن شیخ اکبر قدس سره
الاطهر حضرتلری جناب علیم یوم قیامته قدر وقوعه
کلهجك احوال واهوالی کندوسنه تعلیم بیوردیغنی
اشاعه ایله عصرنده اظهار خارق العاده ایلدیکی مثلاو
مؤلفاتندن شجرهٔ نعمانیهده بعض جهان حکمدارلرینك
وخصوصیله آل عثمان ایدهم الله تعالی الی آخر الزمان
سلالهسندن ظهوره کلهجك پادشاهلرك علی الترتیب
تاریخ ولادت ومدت سلطنتلرینه متعلق رمز واشارتلری
مشاهیر فضلادن احمد بونی رحمه الله جنابلرینك مؤخرا
تألیفنه بذل همتله عند اهل البصیره اکثر استخراجلرنده
اصابت ایلدکلری شرحده واقعه مطابق اولدیغی حالده
تمام نامیٔ سامیلری تصریحیله کشف وایضاح وشیخ
مشار الیه حضرتلرینك برقاچ یوزجلددن متجاوز
تألیفاتی اکثریسنده واقع اولهجق نیجه حوادثات
مستقبله ایما والماح اولندیغی مطالعهسیله مستفید اولان

ذوات انظاریله مشهود وحسب الملاحظه وادیٔ کتمانده
قالان ماذالذکر شجرهٔ نعمانیه‌دن ماعداسنک نسخ
متعدده‌سی حالا ایادیٔ ذوی الابصار ودار الکتب شام
جنت مشام ودربار سعدت قرارده موجود اولوب
حالبوکه مشار الیه صبت سجال الرحمة علیه حضرتلرینک
کافهٔ مؤلفاتی عثمان خان غازی علیه رحمة الباری
حضرتلری زیور مهد وجود اولمزندن اول سلک سطوره
کشیده وامام شربونی رحمه الله دخی طبقاتندن روز قیامته
قدر دار دنیایه قدمنهاده اوله‌جقنی بیان ایلدیکی اقطاب
کرام اسم وشهرت ومحل نشأتلریله مرتبه بعد اخری صره‌سیله
تعداد ایتدیکی وجهله عالم شهودده ورودلری وقوعیافته
اولمسی تسلیم کردهٔ جمهور ایدوکنه نظراً نصل قطعی
الفاده‌لاتیه‌علی عندمعنویٔ جناب سبحانیده اولان
مغیبات خمسه که قیام الساعه وزمان نزول مطر وارحامده
ذکور ویا اناث ونفسک یارنکی کون خیر وشردن کسبی
وتنغی ارضده وقوع موتیدر بونلری وبلکه هجرت سنیه‌دن
سکز یوز اللی سنه صکره بلدهٔ قسطنطنیه‌نک صورت
قطعیه‌ده بشارت فتحی ومقر سلطنت اتخاذ ایدیله‌جکنک
اشارتی ومنوال مشروح اوزره ارحامده ظهورندنجه

دوزسنه مقدم تاریخ طلوع وسن رشده بلوغلریله
حکمدار زمان وقطب مرکز جهان اوله‌جقلری کبی
دها سائر مغیباتی حضرت حق وعلام عبادمکرمیندن
رسل عظام حضراتیله زمرهٔ صالحیندن دیلدیکی ذوات
کرامه وحی والهام وکشف انهام طریقیله بیلدیردیکی
بدیهی الثبوتدر (سؤال) بومثللو رؤیای صادقه
وکتب متداوله‌ده مندرج کشوفات واقعه ایله غیبه
اطلاع جاله امور معنویه‌نک حقیقتده تردد واشتباهی موجب
اندفاع اولورسه‌ده بوخصوصده بعض اهل اسلام دخی
اظهار شکده توقف درون ایتیورلر سببی ندر (جواب)
بویله امور بدیهیه‌یی تلقیده تردد ایله اخفا وشکوکه دوشن
کسه‌لر قلت عقل معاد ایله پیشکاه نظرلرنده اولان
شاهراهی شاشیران ومایهٔ اصلیه‌لری ماء طهور ایله تخمیر
وازالهٔ جهله ساق مذاقلری تشمیر اولمیان وبالخاصه باری
تعالی‌نک توفیق عزیزینه مظهر دوشمیان بربلوک حمقا
وجهلا مقوله‌سی اولوب یوخسه علمای راسخین وائمهٔ اهل
یقین حضراتنک بو بحثی توضیحده حریر تحریره کچوردکلری
معانی دررغرر قرص شمس وقمرکبی روی جهانی برکیفیتله
منور ایتشدرکه بصر بصیرتله عطف نکاه ایدنلره منظور

واوهام تبعیتله خفاش وحشی کبی اختیار ظلام ایدن
مذکور فرقه‌یه منحصراً منفوردر چونکه اصل بلیهٔ عظیمه
مظهر توفیق اولماق قضیه‌سی ایدوکنه ماجرای آتی شاهد
کافیدر بوندن یکرمی سنه مقدم سیاحیندن خیلی فنونده
ماهر اوروپالی بر حکیم مشتهره کبرادن برینک دائر دسته
تصادفله جریان ایدن مباحثهٔ علمیه امور اخرویه‌یه انتقال
ایله موضع بحثه قونیلان مسئله‌نک حکمنه ورأی طبیعتده دن
مقتضای طبیعتک خارجنده برشی اولمازدیه رک مقابله
ومجادله‌ده بنهایت اصرار ایدنجه ارتجالا خاطره خطورله
صحت حکم مسئله‌یه دلالت ایده‌جک محسوسات ارائه
ایدیلور بده ذهنی قندیر یله‌جکی وعدی سبقت وطریقت
علیهٔ رفاعیه مشایخندن برذات اخبار کذشت ایدرک مقابله
کونی قرار ویریلان محلده حکیم مومی الیهی بولوب
صحابتله درگاهه عزیمت ایلدکده دوریشان براثنای
ذکر الندکی چنته ضربی شدتله قارننه اوروب چیقارو
دیغنده دم ومنفذ ظهور ایتمدیکنه الم وجعله درویشه
فتور کلمدیکننه دیه‌جکی حکیم مومی الیهک صورلدقده
بوآدم کمال ادمان ایله چابک دستلک ایدوب شیشلری قارننه
باتیرماماق احتمالی اوله‌جغی جوابی النمسی متعاقب درویشی

مومی الیه ضربک برینی طوانه طوغری آتوب حذاسنه
طوتدیغی اوزینه سقوط ایتدیررک خیزله چکورد کدن
صکره چیقاروب مدد یاسید رفاعی دیه‌رک زور بازو ایله
یوزینه بعد الضرب ایکی الارینی یانلر ینه صالیویروب سماعه
بالشروع ضربک زنجیرلری مولوی تنوره‌سی کبی یلکن
آچه‌رق خیلی وقت دوندیکی وقوعبولدقده بوصورت
ال چابکلکی صنعتیله تحصل ارائه اولنه‌بیله‌جکی
سؤالنه منفذ پیدا اولمدیغنه تعجب ایدوب لکن دم ظهور
ایتمامسی درویشک پک زیاده حدتیه کلمسندن نشأت ایلمسی
محتمل ایدوکی جوابنی ویرمسی اوزرینه شیخ مومی الیه
زوار صبیانندن یدیشر سکزر یاشنده برقاچ چوجوغی
میدان ذکره چکوب طولی برزراعه قریب یاننده طوران
شیشلردن کیمنی اوردلرینک وکیمنی قولاق وبوغازلرینک
بر طرفلرندن صوقوب دیکر جانبلرندن چیقاره رق صف
بسته ایتدیردکده حکیم حیرتندن ایاغه قالقوب نظر
امعان ایله باقارق خارق عاده اولدیغنی وبرده شیخ مومی الیه
منقال کتوروب کل تعبیر اولنور تیورلری وضعله
دروننده کی آتشدن قرقشر اولدقلری حالده الارینه
اعطا ایلدیکی درویشلر دللریله سوندورمکه باشلدقلرنده

طبیعت آتش یاقیجی ایکن تأثیرات کورلمامسنك سببی
نه اوله جغی لدی الاستفسار جائزدرکه الرنده بولنانی برنوع
یاغی لسانلرینه طلا ایله تأثیری امحاو بویله بر یاغ کوریلوب
ویااستماع ایدیلوب ایدلدیکی استعلامنه دخی نه کورلمش
ونه ده ایشیدلمش اولوب شاید بو طائفه ده بولنوب اخفا
ایدلمك ملاحظه دن بعید اولمیه جغی اشعار اولنمسنی تعاقباً
درویشك بری قزاردیلان کالردن برینی اغزینه صوقوب
برقاچ دقیقه مروریله چیقاردیغنده سونه رك هیئت اصلیه سنه
رجوع ایتدیکی کورلمکله تأثیرینی ازاله ایده جك یاغ اولسه
قاچمزمی دینلدکده اوت دیه رك ورای عقلده اید وکنی
واثواب دن عاری دیکر درویش دخی الینك بر یله غایت کسکین
پالانك قبضه جانبی اوته کی ایله ده اوچ طرفنی طوتوب مدد
یارفاعی نعره سنی اوره رق شدت زائده ایله قارننه حین
ضربنده پالا بتون بتون غیبوبت ایتدیکی حالده ذره جه
ضرر وخروج خوندن اثر کورلمدیکنه شیخ افندینك اوکنه
یاتیریلان سکز آیلق طفل شیرخواره نك قارنی برقاچ کره
اباغیله بعد المسح اوزرینه چیقوب طوردقده چوجغك
سسی بیله چیقمامسنه استغراب ایدرك بو کیفیت مقتضای
طبیعتك خارجنده بولندیغی بالتسلیم ابتدای مباحثه ده

خارج ازطبیعت برشی اولمیه جغی ادعاسندن نکول ایدنجه
مشایخ عربستان بعض موسم معینده جمعیتله صحرایه
چیقار ایکن راکب اولدقلری فرسلرینی بربرینه متصل
ارقه سی ویوزی اوزرلرنده زمین اوزره یاتریلمش اولان
اون بش یکرمی قدر درویشانك ارقه وصدرلرینی
چکنه ده رك یورتملری دها اغرب دکلمیدر دینلمسی اوزرینه
حکیم مومی الیه علم حکمتده مهارتیله برابر برکورشده
امور معنویه وخوارق العادانك کافه سی حق اوله جغنی
اقرار واعتراف ایتمشیکن فرقه مذکوره جهلاسی نیجه بیلك
کره بونلری رفاعی درکاه لرنده کوردکلری حالده ینه ویلی
شکده قالملری مظهر توفیق متعال اولمامالرندن ناشیدر
(سؤال) درویشان مومی الیهم یدلرنده ظهوری محکی
اولان افعال خلاف عادات کندولرینه راجع کراماتدنمیدر
(جواب) اهل طریقت منتسب اولدقلری مشایخ کرامه
وبالتسلسل صاحب طریق اولان پیران عظامه توجه
ودائما ارواح شریفه لرندن استمداد ایله تفیض ایلدکلری
حیثیتله درویشان مومی الیهم دخی مداومی اولدقلری
اسماء جلیلهٔ الهیه برکاتیله صاحب طریق اولان سید احمد
الرفاعی قدس سره العالی حضرتلرینك روح شریفندن

استمداد ایدرك مقتضای طریق فیض انتقالری اوزره باذن
الله تعالی اظهارینه موفق اولدقلری خوارق العادات
عزیز مشار الیهك کراماتندن معدود اولوب فقط یدلرنده
ظهوری جهتیله مومی الیهم دخی درسلرینه مداوم وآداب
طریقت علیه یه مراعی وملازم اهل حالدن اولملرینه علامت
فاخره در (سؤال) آستانهٔ علیه ده حالا شو اجرا آته
قادر اهلیتلو ذوات وارمیدر (جواب) پك چوق واردر
اکر مقتدر اولورده استانبوله کلورسکز بولوشوب برلکده
کیدر زیارت ایدرز وعدی مجرای اساندن جاری اولمشیکن
وصولمزه جانب حکومت علیه دن منع اولندیغی ایشیدیلوب
انجاز وعده رعایت اولنه میه جغندن طولایی عارض اولان
تأسفه مبنی سبب منعی تحقیق اولندقده قره حصار شرقیده
تشیخ ایدن اهلیتمز برحریفك اوردیغی ضربدن متأثراً
بیچاره درویشك وفاتی کیفیتی ایدوکی اکلاشلمسیله سیر سلوك
کوسترلمکسزین اویله نادانه خلافت ویروب پوست
نشین ایدن هرکیم ایسه برطاقم اهل ضلالتی هدایته
ایریشدیرمکه برهان قوی وظن الغالب وقتیله اظهاری
بر حکمته مبتنی اولان بویله برآثار ساطعة البراهینك متروك
حکمنه کیرمسنه واو یوزدن اکتساب فیوضات جلیله

ایده جکلرك وادئ حرمانده قالمسنه سبیب ویردیکیچون
جناب حقك معاملهٔ لطفیه سنه نائل اولمامسنی تمنی ایدرز
(سؤال) انبیای عظامك ثبوت نبوتلری معجزات ایله
اولدیغنه نظراً لزوم تصدیقلری معجزاتی کورنلره رجعت
ایده جکی جهتله عصرلرنده کورمیانی وصکره جهانه کلوب
رؤیت ایتمیانلرك تصدیقلری فضولی وکشی کورمدیکی
برشیئه درجهٔ صدق ویقینه کتوره میه جکی طبیعی
دکلمیدر (جواب) معجزات انبیای عظام متواتراً ثابت
وتواتر علمی موجب اولنتد نظرهٔ اولاده شبهه ثابت مشابه سنده
اولدیغندن بلاتردد جمله یه تصدیقی واجبدر (سؤال)
خبر متواترك اورادده قوتی وبر فهرم عین الیقین
تأثیرده صلابتی وارمیدر (جواب) اقسام خبر متواتر
تفصیل اولنملیکه حد قوتی مجدداوله چونکه ایکی یه
منقسم اولان خبر متواترك برقسمی اهل تواترك خبر
ویردکاری شیئه علمك احاطه سی شرطلرینی بری مخبرك
کثرتده حیثیتی برغلطة جسامتده اولملیکه اوقدر آدمك
کذبه اتفاقی امتناع حده سندن یکه مانلی مثلا بلده لری
بر برلرینه بعید ومباینت اخلاقری بدید اولان جم
غفیر ودیار چینده کورد کاری برشهر شهیری اخبارده

متفق اولسه‌لر کوزله کورلمش کبی اوشهرك وجودینه
علم قطعی افاده ایتمسی ودیکری مخبرعنه حواس ایله
محسوس اولملی زیرا اهل شرق وغرب حدوث عالمی
خبرویرسه‌لر شهر مذکور کبی محسوساتدن اولمدیغی
ملابسه سیله اصلا علمی مفید اولماسی کبیدر قسم
آخری مخبرون کیفیت وکمیتده وصف مذکوره اوزره
اولدقلری حالده مشاهده‌لر بنی قاله آلمیوب بلکه شو
صفتله متصف قومدن ایشتدکلرینی واکاردخی کذلك
اوصاف مسروده ایله موصوف قوم آخردن استماع
ایتدکلرینی اثبات وانلر دخی مشهودلری اولان شیئ
بیان ایتملری علم افاده ایدرقسم اولده معین اولان
شرطلردن ماعدا بونده اوچنجی برشرط دها واردرکه
جمیع طبقات متسلسلاً مافوقنده‌کی طبقه‌یه کیفیت
وکمیتده مساوی اولمقدر اشته ترتیب مشروح اوزره
طبقاًعن طبق واصل اولان تواترله متشرف امتی اولدیغمز
سرور جهان نبی آخرالزمان افندمز حضرتلرینك
وجود عالمسود سعادتلرینه ورسالت سنیه‌لی بالادعا
اقامهٔ بینهٔ معجزات باهرات ایله اثبات مدعا بیوردقلرینه
علمز لاحق وزروهٔ عین‌الیقینه ملاحقدر (سؤال)

امور موجوده‌ده تواتر علمی مفید اولمسی تسلیم اولنسه
بیله امور مادیهٔ متباعده‌دن علمی افاده دلیل اقامه‌سنه
محتاج اولمازمیکه جمیع زمانده کرك کثرتنده وکرك
کذب اوزره اتفاقك امتناعنده رواتك حالی زمانمزده
ثقاتدن کچینانلرك احوالی کبی دکلمیدر (جواب) خاتم
الانبیا وعیسی وموسی علیهم افضل التحیات حضراتنك
اجساد انجادلری حقنده متعاقب الورود اولان خبرلرك
رواته بروقتده قلت عارضه‌سی سبقت ایتمدیکی جهتله
وجودلرینه علم ضروری حصولندن طولایی اقامهٔ
دلیله اصلا احتیاج اولمدیغی کبی هر برطبقه رواتنك
احوالنی دخی بیانه حاجت یوقدر زیرا برمنوال محرر
شروطنی جامع تواتره علمی انکار وجود محسوساتك
تقدانی انکار منزله‌سنده مکابره‌دن عدوشمار اولنور
اکر بومثللو تواتره اعتماد واعتبار اولنماق لازم کلسه
اسلافك احوالی نسیاً منسیاً حکمنه کیررکه برایکی
بطن اول مسابقتلرینه آثار مشهودلریله استدلال
اولنان ملوك وعلما وصالحین وحکما وشجعان وشعرانك
وجودلرینه و بین‌الدول معقود اولان شروط وعهودده
علمی انکار جنوندن بشقه برشیئه نسبت اولنه‌میه‌جغی

بديداردر (سؤال) ملت يهود ونصارا ومجوسك
مع الكثره خبر ويردكلرى بعض امورى اهل اسلامك
تكذيب ايتمرى تواترك يقين افاده ايتمسى حكمنى مناقض
دكلميدر (جواب) انلرك خبرلرينى تكذيبه سبب شروط
تواتر بولنمامسيدر چونكه طائفهٔ يهودك بالدفعات
عددلرينه عارض اولان قلت كذب اوزرينه
اجتماعلرينه صلاحيت ويرمسندن وبخصوص صياله
بخت النصر بالكليه نسخ توراتى يانوب روى ارضده
اثر براقمامسى حافظى شخص واحد عذرا نام كيمسه دن
استنساخ ايلديكى بين اليهود مصدق وملت مرقومه نك
طائفهٔ ثلثه سى يدلرنده بعض عبارهلرى بر برينه مغاير
اوچ نسخه تورات بولنديغى محقق اولمسندن ناشى
انلرك اخبارينه تواتر ديمك ممكن اولهميه جغى مثللو
ملت نصارانك عهد حضرت عيسى عليه السلامده
قلت عددلرى جمله نزدنده مسلم ودعواسنى سوردكلرى
صلب كيفيتنده شاكردانندن يالكز پطروس ارقه سندن
كيتمسى وسكزنجى كون قبردن قالقوب سمايه عروج
ايتمسى مريم مجدليه خاتوندن روايت قلنديغى اناجيل
اربعه ده مصرح ايكن بونلردن تواتر توهمى خيال محال

ومجوسك حد تواتره كتوردكلرى خبر زردشتك صدرينه
صفر مذاب دوكدكلرى حالده يانمامسيدر بو خبر مرأت
ثبوتده جلوه كر اولسه بيله وجهنده اثر محال كورلديكندن
ينه معجزه دن عدى مستحالدر بناء على ذلك اهل اسلامك
بونلرى تكذيب ايتديكى مسائلده نيجه قرائن ايله
عدم تواتر تحقق ايتمسنه مستنددركه تفصيلى اظهار الحق
وشمس الحقيقه وضياء القلوب رساله لرنده مندرجدر وبرده
خبرلرى شايان اعتماد اولمامغه اماره پيغمبرلرى عليهم
السلامدن روايت اولنان احاديث واخبار عنعنه ايله
مرجعنه ارجاع اولنمديغى كبى احوال رواتى غير
مضبوط من قبيل خبر آحاد اولنديغندن تدوين كتب
ايده مامارى قضيهٔ باهره سيدر فاما علماء اسلام ادامهم الله
تعالى الى يوم القيامه حضراتى احاديث شريفهٔ جناب
نبويه يى اقسامه تقسيم وشروط روايتنى تعيين ضمننده
علم اصول حديثى وضع ايله كتب متداوله يى تدوين
وكتب سته اصحابيله سائر محدثين دخى اوامر ونواهى
واخبار ومعجزاتى بالا حتواجعنه همت واعتنا بيوردقلرى
احاديث شريفه نك هر برينى اسامى وكنيه لريله بن
فلان ذاتدن ايشتدم فلان ذاتده فلاندن ايشتدى ديه رك

سيد البشر وصاحب معجزهٔ شق القمر صلى الله عليه
وعلى آله الامجاد حضرتلرينه ياد وطرق متصله رفع
واسناد ايله رواتنى تبيين ايتديلر فالله دره وسالك رواتده
بر راوينك اسمى غير منسالك اولسه اوحديث شريفى
فرق ورواتى دردست اولان سائر احاديث شريفه‌دن
طوق ايلدكلرى مثللو حسب البشريه رواتدن معصيتى
مرتكب اولان ذاته متهم نظريله باقوب جميع كتب
احاديثه اسمنى قيد ايله روايتنى رد ورواتدن برذات
قرار ايدن قرمى نزدينده جلب ايتمك ايچون تبىء يم
طوبره‌سنى كوسترمسنى اختيار كذبه حمل ايله متهميندن
عد ايلدكلرى واصحاب كرامدن برذات مدت عمرنده
بركره اغواى شياطينه اويوب ارتكاب ايلديكى وزردن
تائب ومستغفر وتوبه‌سنده ثبات ايله وفاته قدر صلاح
حال ايله اشتغال ايدرك بردخى وزروكناه صادر اولمديغى
مشتهر اولديغى حالده ولو بركره اولسون صدور
وزر جهتيله روايتنه اعتبار اتلدكلرى ولسان لؤلؤ
فشان سلطان سرير لولاكدن شرفنوح وصدور
بيورلديغى مروى اولان آثار جليله‌نك وجه مبسوط
اوزره رواتك احوالى وحدتواتره ايصالى تدقيقيله قوى

وضعيفى تفريق ايدلديكى كتب احاديثى تتبع ايدن ذواتك
معلومى وشو موازنهٔ مختصره مفهومندن بالبداهه
آكلاشيله‌جغى وجهله اهالئ اسلاميه‌نك اخبار متواتره
لرينه ملل سائره خبر آحادى وجهاً من الوجوه قياس
قبول ايتميه‌جكى ذوى العقولك مسلميدر كلهلم معجزاتك
نبوته دلالتى وانبياى مرسلين صلوات الله تعالى وسلامه
عليهم اجمعين حضراتنك مبعوث من عندالله اولدقلرينك
علامتى مجرد عقول اسوهٔ حسنه‌لرينك مدلوليدركه اولا
نيجه بيللر وحدت وجود جناب بارى وصفات ثبوتيه
وسيلهٔ سبحانى يى اعلام وجانب حضرت احديتدن ذات
رسالتلرينه وحى والهام اولنان احكام جليله‌يى ناسه تبليغ
وافهامده يالكزيانه اتفاق ايراد بيوردقلرى مقالاتده
اصلاشقاق واقع اولمامسيدر وثانياً اجراى تبليغاتده
برآن تجويز تراخى وتأنيات ايله كفلسان بيورلميوب
كيمى اون ويكرمى ويوز وحضرت نوح عليه السلام
كبى طقوز يوزسنه‌دن متجاوز مدت ظرفنده خلقى طرف
حقه دعوتده ثبات ايله عارضهٔ فتوروقوعبولمامشدر
ثالثاً تبليغات متواليه حصول منافع دنيويه ضمننده اولميوب
لوجه الله تعالى مشركيندن متحمل باداذاوجفا وكميسى

دستره‌ایله بیچلوب کیمسی آتشه القا وحضرت خاتم
الانبیا وموسی وعیسی علیهم افضل الصلوٰة واتم التحایا
دخی بالاخره جلای وطنه مبتلا اولدقلری حالده ایفای
وظیفهٔ عبودیت ورسالتده ثابت الاقدام اولمریدر عالم
دنیایه بویله برحکیم کریم الطبع وشخص سلیم العقل
کلدیکی مسموع اولدیمی که ابنای جنسنی جهت ضلالتدن
سمت هدایت وسعادته سوق ایچون بوقدر مشاق طاقت
فرسایه تحمل ایله عزایم امورده مسامحه وفتوردن معری
ولذاید دنیویه‌یی تذوقدن مبری وتاب آور نوع بشر
اولمیه‌جق صورتده قلباً وقالباً تعبد وتزهد وتعففده
واصل درجهٔ علیا اولسون اشته خصائل مشروحه
آثار قوهٔ قدسیه ومآثر مقدسهٔ بعثتدندر ❊ الحمد لله
الذی هدانا لهذا (سؤال) بو دلیل ذهنلره تبادر ایدن
ایکی اعتراضی مشتملدر انك بریسی انبیای عظام حضراتنك
اکثریسی مسکن وملبس ومأکلده دفع ضرورت
مقداریله اکتفا ایورد قلری مسلم اولوب لکن حضرت
داود وسلیمان ویوسف علیهم السلام کبی بعضیلرینك
تسلطن ایتملری ودیکری حضرات مشارالیهم
خواص الوهیت وکیفیت عبودیتی بیانده متفق الکلم

اولمدقلرینه حضرت عیسادن مروی اولان اخبار سائر
انبیای عظامدن نقل وروایت اولنان بعض اخباره مباین
اولمسی دلالت ایلمسیدر (جواب) مشار الیهم حضراتی
نبوتی سلطنتله مبادله ایتمیوب بلکه سائر رسل فخام کبی
تبلیغ احکام آلهیده ثبات وجناب حقك فضل وکرمیله
منعم اولدقلری نعم دنیویه‌دن اعراض بیورمامرلی دخی
عبادات مالیه ایله تعبدله احراز اجر ومثوبات ایلدکلری
شبهه‌سی وبرده واجب تعالی حضرتلری نبوتله سرافراز
ایلدیکی عباد صالحین وفرقهٔ مشرکیندن نیجه قوللری
تاج خلافت وغلبهٔ قهر سلطنت وحکومتله متفضل ومعزز
بیوردیغی مثلاو زمرهٔ مفخمهٔ انبیای کرامدن بعضیلرینه
دخی بین الامثال تفضلاً وتکرماً سلطنت دنیویه‌یی دخی
احسان بیورمش اوله‌جغی حکمت شناسان اهل عرفانه
روشن وجلیدر وحضرت عیسی علیه السلام ده اشعار
اولنان اخبار وسائر انبیای عظام حضراتندن روایت
صحیحه ایله مروی اولان خبرلره مخالف صورتنده کورلمسی
رهابین نصارانك فهم سقیمندن نشأت ایلدیکی حقنده اظهار
الحق وشمس الحقیقه رساله‌لرنده مسطور اولان بحث طویل
الاطرافیله تشریح وتفصیل اولندقده دیه‌جکلری قالمیوب

كذلكله تلقى بالقبول وعقده مشكلری حلینه ازالهٔ جهول
ايلديلر (سؤال) حضرت محمد عليه السلامك بعثت نبوتنى
اثبات ايدن معجزهسى ندر (جواب) معجزات متكاثره
سندن برى على الاتحاد نسخ متعددهسى شرقاً وغرباً
اهالئ اسلاميه يدلرنده معزز ومحترم واسلوب لطيف
نظمنده وفرت سلاست وحلاوتدن ناشى وبعض صغار
وكبارك صدور حفظلرنده بعينه منقش ومرتسم اولوب
احكام مندرجهسى يوم قيامته قدر باقى اولان قرآن جليل
العنواندر (سؤال) قرآن كريم خصوصنده كرك بالذات
ظناً وكرك بالواسطه برآز احتمالات وارداغكار تخيلات
اوليوركه بريسى قرآن عظيمك منزل الیهی اولان نبى
آخر اعدام ايديلهرك ذاتنه نسبتنى التزامك جوازيدر
(جواب) هربر عاقل منصف وجدانته مراجعتله انصاف
الدن براقسه بو احتمالك بطلاننه علم ضرورى ايله حكم
ايلرواو بو احتمالى عقل تجويز ايدهجك اولسه بيله دليل
بديهى ابطال ايدرزيرا رسول اكرم وحبيب محترم افندمز
حضرتلرى وجود ماسوانك سبب خلقتى وحقن محبوبين
وامتيازات عظيمه عبوديتله متصف خلق عظيم صاحبى
بولندقلرى وآن غير منقسمده سدرة المنتهايه دكين

طباق سبع سماوات ومافيهاسنى مشاهده وسائر وكافهٔ
انس وجنه مرسول خاتم النبيين مركزنده دائر اولدقلرى
وسائر خصوصات واقعه حقنده من عندالله نازل اولان
آيات قرآنيه جملهسندن (وانك لعلى خلق عظيم) (سبحان
الذى اسرا بعبده ليلا من المسجد الحرام الى المسجد الاقصى)
(وما ارسلناك الا كافة) (ما كان محمد ابا احد من رجالكم
ولكن رسول الله وخاتم النبيين) (اذ اخرجه الذين كفروا
ثانى اثنين اذ هما فى الغار) (لئن رجعنا الى المدينة ليخرجن
الاعز منها الاذل ولله العزة ولرسوله وللمؤمنين ولكن
المنافقين لا يعلمون) (فانزل الله سكينته على رسوله وعلى
المؤمنين) (واذا رأوا تجارة او لهوا انفضوا اليها وتركوك
قائما) ويوم غزاى احدده منهزمين مدن مخبراً (اذ تصعدون
ولا تلوون على احد والرسول يدعوكم فى اخراكم) آيات
كريمهسى مدلول جليلهسنك عينيله وقوعى شروطنى
جامع تواترله ثابتدر بونلردن ماعدا سلطان انبيا
عليه اكمل التحايا افندمز حضرتلرينك ذات وصفات
عاليه وبالجمله حركات وسكناتيهلرينى محتوى اولان
نيجه آيات قرآن عظيم الشاندندر اعتقاد صحيحنه
نظراً خيالخانهٔ خواطره كتوريلان هيولاى موهومه

قوم عرب مطلع اولمق لازم کلزمیکه کثرت اولیا واعدا ومشرکین ایله کراراً غزاسی جهتیله ظاهر اولور وفوری زمان سعادتی اهالیسنه مخفی ومستور دکل ایدی حالبوکه عرب عربان کتاب منزل حقنده جوازی تخیل اولنان مادهٔ اعتصابه بر وقتده دهن کشا اولهمامهلری درخاطر ایدیلان اوهامك بطلاننه برهان قویدر اکر ایات بحوثة عنها قرآن عظیمدن اولمدیغنه زعم ایدیلور وعصر سعادتده تحدث ایلدیکی وجهله جناب الوهیتدن عبد خاص وحبیب باهر الاختصاصلرینه شهر نزولنده سبحن ربب وکانه دوشیلور ایسه اولوقت بر سورهٔ جلیله مثلی اتیان حقنده نازل اولان آیت مخصوصه معاندینه اعلان بیورلدیغنده کبرای قومك تشویق واغراسیله تجمع ایدن فصحای عرب عجب وغرورله نیجه کونلر اختیار رنج وتعب ایتدکدنصکره رجعت قهقری ایله یرلرینه انتشار ایدهجکاری کون خلال مدت مرقومهده حیز حصوله کتوریلهجکی مأمول ومنتظر اولان نظیردن واحداً بعد واحد سؤال اولندقلرنده تنظیر شویله طورسون نظر مطالعهیه الدقلری (وقیل

یاارض ابلعی مائك ویاسماء اقلعی وغیض الماء) نظم جلیلنده منتظم اولان دقایق وحقایقی کماهو الحق ادراك واحالهدن عجز واحتقاره ملحق اولدقلرینی متحداً درزبان ایدلمسی واو کوندن بو آنه قدر فاتو اخطاب عزتنه اصلا مخاطب ظهور ایتمامسی قرآن کریمك منزل الهی نبی دیکر اولمدیغنه خاصة جناب رسالتمآبلرینه نازل واثبات نبوتلرینه ادل دلائل اولان معجزهٔ جلیله ایدوکنه دلیل کافیدر چونکه اقصر سوره اوچ آیت مقداری اولدیغی حالده فخر عالم صلی الله علیه وسلم افندمز حضرتلرینه بروجه مشروح مختص ومخصوص اولان التی بیکی متجاوز آیات قرآنیه جلیلهسنه معارضه ایدلمك لازم کلور ایدی بولزوم اصحاب صرف اطلاق اولنان طائفهٔ معتزلهنك قرآن کریمه معارضه ممکن ایکن جناب تعالی وتقدس قدرتلرینی سلب ایله چارهرس اولمدقلری ومعجزهیی قسمینه تقسیم ایدوب برقسمی احیای موتاکبی محالی ممکن مرتبهسنه وقسم دیکری پیغمبر علیه صلاة لاوفر معجزهٔ بعثتی برقوم اللرینی سمت رأسرینده قالدیرمامغه تعلیق ایدوب ده انلر دخی سعی ایتدکلری حالده قالدیرهمامهلری

مثللو ممکنی محال درجه‌سنه کتوره‌جکی وقرآن
کریم دخی بو قسمدن ایدوکی قوللریله مالایلزم حکمنده
طوتیله‌جق اولور ایسه بو ذهابه کوره ده خاتم ختم نبوتی
حامل ومقام قاب قوسینه واصل اولان جناب اصدق
قائل قرآن کریمی غیریدن ناقل اولمق احتمالنی عقل کامل
تجویز ایتمز ایسه ده تصور فرض محال اولنسه فصحای عربك
قدرت معارضه‌لری مسلب اولماق اقتضا ایدر ایدیکه
حق جل وعلا حضرتلری بین الناس جاری اولان معامله‌ٔ
دنیویه‌ده یلانجینك شهادتنی نصوص صریحه ایله نهی
بیورمش ایکن سعادت دارین مظهریتنه مبدأ وخصوصا
نعیم وألیمی ابدی مجازات اخرویه‌یه ملجأ اولان معجزهٔ نبوتی
یدکاذبدن اظهاره ارادهٔ عظمت وکبریاسنك تعلقی عقول
متفاوته طبایع سلیمه‌سی اصحابندن هیچ بریسی عندنده رهین
جواز اوله‌میه‌جغی اراوبته رهین بداهتدر (سؤال)
احتمال دیکر دنی حضرت محمد علیه السلام کتب کثیره‌یی
مطالعه واجود کلمات فصحای عربی ملاحظه ایله انتخاب
ایلدیکی الفاظدن قرآن شریفی جمع وترتیب ایلمیشدر
(جواب) جناب نبی هاشمی النسب لقب جلیل امی ایله
مقلب واعالی رسالتلرنده بر وقتده پیش نظرلرندن

جدا اولنه‌ده بر کسه‌دن حرف واحد عدم تعلمیله شهرت نما
اولدیغی جمله عندنده مسلم ومجرب اولمسیله بو احتمال
کوزلردن نهان اولان پردهٔ مقصوده‌دن تمنیٔ دیدار خیال
قبیلندن اولدیغی کبی قرآن عظیم بعینه معجز ویاخود
فصحای عربه بر سور مثلنی اتیان متعذر اولمق وعین معجز
ایکی شقدن خالی اولمامق لازم کلوب شقك بریسی قرآن
کریمك کتبده مشهور یا فصحادن مسموع جودت کلماتدن
منتخب الفاظ ایله جمعی کیفیتیدر اکر بو صورت امور
معتاده‌دن ایسه معارضه‌دن کیرو طورلماسنی موجب
اولورکه اسباب معارضه‌ده وجوه کثرت واشیای ممانعه‌دن
هر شیئك وجودنده ندرت بولنمشدر کثرتك بعض وجهلری
خلاف نفس هوا ودین ابا واجدادلری تغییر وغیر معتاد
تکالیف شاقه ایله تنفیر ویاست ضلالتلری تخبیر ایدلمسی
کبیدر وموانع معارضه بولنمامسی دخی ابتدای بعثتده
فقدان خوف وخشیتلری اثری اولمق اوزره مثابرت
انواع اذا وجفا وعاقبت اول دریتیم صدف صدق
ورسالتی ترك وطن ابتلاسنه مبتلا ایتملری مثللیدر
اشته جمیع قرآن امور معتاده‌نك خارجنده ایسه اجود
کلماتدن منتخب الفاظ ایله ترکیبی ویا فصحای عربك

قدرتلری سلب ایله برسوره مثلنی اتیانك تعذری جهتیله
یته امر معجز اوله جغی ثابت وثمرهٔ مطلق ثابت اولمش
اولور کرك کلمات فصحادن منتخب الفاظ ایله جمع اولدی
دینلسون وکرك دینلمامش اولسون فاما اعتقاد اهل
سنته کوره قرآن عظیم کلام باریء قدیم اولوب واسطهٔ
جبریل امین علیه السلام ایله خاتم الانبیاء والمرسلین
علیه صلواة المعین افندمز حضرتلرینه قبل جناب حق
وفیاض حی مطلقدن بالا قتضا آیت آیت نازل وجریان
حکم جلیلی یوم قیامته قدر متصلدر کثرهم الله تعالی
(سؤال) فصحای عربك قرآن شریفه معارضه دن
اظهار عجز ایتملری حقنده منظور اولان احتمالك بری
افضل عرب رؤسای قومه تفوق غرضیله حضرت
محمد علیه السلامی خفیاً ریاسته بعد التعیین اولا صنیعهٔ
روی عداوت ارائه وصکره ده ناسه حجت اولمق ایچون
معارضهٔ قرآنه عجزلرك اشاعه ایتملریدر (جواب)
بوظنی خیالخانهٔ ذهنه کتوره جك نصل طریق تقریب
بولهبیلورکه جمله فصحای عرب سرور کائنات افندمز
حضرتلرینه فوق مایتصور عدو اکبری اولدقلری
حالده اعشی باهله کبی بعضیسی ویل ضلالتده قالوب

مخذولا درزبر خاك هلاك وکعب بن ذهیر ولبید بن
ربیعه ونابغة بن لایٔ کبی بعضیلری دخی مظهر تجلیٔ
هدایتله زمرهٔ ناجیه اهل اسلامه الحاق تأشرفالك اولدی
ایسه ده صدر ریاست دنیویه یه قعودلری اصلا تیسر
ایتمامشدر اکر اظهار عجز فصحا مصنوعی بردوبار
اولسه نورشمس نبوت علیه التسلیم والتحیت افندیمز
حضرتلرینك تباشیر صبح ثانی یه مثیل ظلمات ضلالتی
مزیل اولان پرتو سعادتلری عالمی تنویر وذات مرآت
کائناتلرنده مرئی اولان صورت جمیلهٔ جلیله اهل بصیرتی
تشویق ایله مدت قلیله ظرفنده جمعیت اسلامیه یی
تکثیر ایدرك تأییدات ربانیه ذات مستجمع الصفات رسالت
پناهیلری مسند جلیل رسالته اجلاس سلطان کونین
وتمکین ایله مسابقتی توهم اولنان مساعیٔ فصحایه مقابل
اموال دنیویه ارشادیله اکرام اولنمق اقتضا ایدر وشو
مقتضاء علی مایلیق ایفا اولنسه مخالفینه باعث اعتراض
اولوب اموال کثیره اعطاسیله فصحا اسکات ایدلدی
مقالاتی تکون ایلر ایدی حالبوکه نه اوینه قیل وقال
استماع ونه ده بذل مال ایله فصحا اطماع اولندیغی
تشهیر ایلدی اکر بویله بر وعد سبقت ایدوبده انجازینه

رعایت ایدلمسیدی وعدکونه اوغرامش اولملری دیه‌لم‌که
بلاد اسلامیه‌ده خوف نشر ایدیله‌بیلمسون لکن او وقت
هنوز دار اسلامه الحاق اولمیان جزیرة العربك سائر
محللرنده نشر ایله تشهیر ایدیله‌مز میدی وبرده عقل
اتحاد خفیه جمیع فصحای عرب بیننده وقوعیافته‌در
کان ایدیلور ایسه جم غفیر میاننده معقود اولان
مواضعه‌نك کتم واخفاسی نصل قابل اولورکه (کل سر
جاوز الاثنین شاع) قضیهٔ کلیه‌سی هرکسك مجرب
ومسلمیدر واکر دائرهٔ محرمیته کیره بیله‌جك بعض فصحا
ایله اتحادلق نقادی تصور ایدیله‌جك اولور ایسه فصحای
باقیه قرآن کریمه معارضه ایترلرمیدی شو احتمالات
متصوره وجود مسبوق مثللو غایت ضعیف واختلال
دماغ ایله ویریلان رأی کبی پك سخیف ایدوکی آرای
صائبه اصحابی عندنده ازادهٔ تصریفدر (سؤال)
احتمال دیکر فصحای عربه مثل قرآن اتیان ایله
معارضه ممکن ایکن اصحاب کرامدن خوفه مبنی تصدی
ایتاملیدر (جواب) بدایت بعثت سنیه‌ده ایمان
اذیلرینی اظهارده تقدم ایدن حضرت اصحاب کرامه
اون سنه مکهٔ مکرمه‌ده علی التوالی انواع مشاق ایله

مقابله وهجرت سنیه‌دنصکره مرة بعد اخری محاربه‌یه
متجاسرو (فأتوا) خطاب عزتیله مخاطب اولوب ذکری
مرور ایلدیکی اوزره تمام قرق کون بر یرده اجتماع ایله کیجه
وکوندز چالشدقلری حالده اعتراف عجز ضمننده بین القوم
خائب وخاسر اولان فصحایه مؤخراً اقتدار کلمش اولسه
عجبا تحت خجالتده رها ایچون معارضه‌یه مسارعتده
تجویز قصور ایدرلرمیدی اکر شوکت اسلامیه‌دن
قورقوب بلاد مسلمینده جسارت ایده‌مامشلر ایسه‌ده ابنای
جنسلری اولان مشرکین بلادلرنده مانع یوغیدی نیچون
ایره‌مدیلر بو احتمالی تخطر اسمی ز بانزد اولوب جسمی
کورن اولمیان مرغ عنقانك وجودینی تصور کبیدر
(سؤال) دیکر احتمال دخی حضرت محمد فصحای عهدینك
افصحی اولوبده سائر فصحانك معارضه‌سنه مقتدر اوله‌
مدیغی کلام بلیغی ابداعه اقتداری حیثیتیله جمله‌سندن
امتیازی قرآن شریفك معجزه اولمسنه دلالت ایتامسیدر
(جواب) عصرمزده مشهور اولان تلغراف والکتریق
وواپور وانلره شبیه صنایع دقیقه مخترعلری کبی اعصار
سابقه‌ده هر برصنعتك دقایق اسرارینه واقف ومألوفه
اولدیغی صنعتده کسب مهارتدن ناشی اقرانته

رجحانیتله متعارف نیجه اشخاص بولنمسی مقتضای حکمت (وفوق کل ذی علم علیم) نص جلیلی بو معنایه اشارتدر او یله ایسه قرآن کریمك کلام فصحادن ممتاز اولمسی یاصانع ارجح متعارفك اثر صنعی و یامعارضدسی مستحیل حد اعجازه منتهی اولمقدن غیر خالی اولوب اکر اقرانته مرجح اثر صانع دنیله جك اولسه یالکز رجحانیتی حد اعجازه قدر انتها ایدهمز که فصحای عرب دهن اعتراضی دهن بازایله اقرانته تفوقله ممتاز اولدیغك شی عادت بشره مخالف اولمیوب بلکه هر عصرده مسبوق منفرد ذواتدن صنعت نوایجاد ظهوری فائق الاقران ومعتاد اولدیغی جهتله بو یله امور معتاده ایله امتیاز دلیل نبوت اولهمز دیرلرایدی فاما قرآن کریم الفاظ شریفه سنك کندی کلاملرندن امتیازی صنعتنده ماهر وامثالنه رجحانیتی ظاهر اولان متفردك امتیازندن مضاعفه اکثر وامور معتاده دن برتر اولدیغی و دوال محرر اوزره مثلنی اتیان قصدیله بر یره تجمع ایدوب پك چوق کونلر صرف مساعی ایتدکاری حالده آیت جلیله سانف الذکرك عزیمت اتیان مثلنی برطرفله حقایق ودقایقنی ادراکدن متحیر قالدقلرینی بالاذعان

معجز اولدیغنی اعتراف ایلدیلر شو نکته کمالیله تأمله شایاندرکه فصحای عصر سعادت اطلاع بلاغت فصاحتله مباهات ایتدکلری لغت مأنوسهٔ عرب اوزره من عندالله نازل اولان قرآن کریمك (ما کان محمدابااحد من رجالکم ولکن رسول الله وخاتم النبین) نص مبینی وقتنجه والد ماجدلری کندی رجاللرندن عرفی مقدس وطاهر وسمی امی ایله مستجمع جمیل المعالی والمفاخر اولان ذات مازاغ البصر وماطغی لقدرأی من آیات ربه الکبرا علیه اذکی التحایا افندمز حضرتلرینه شرفنزولی اعصاب حقد وحسدلرینی تحریك ایله بیك اوچیوز سنه یی متجاوز زماندنبرو منظور عیون عالمیان اولان اقصر آیات جلیلهٔ قرانیه نك اتیان مثلنه قادر زیرده آیت انف البیانك تضمن ایلدیکی دقایق احاطه یه مقتدر اوله بیله رك انجامکار مغلوباً ومقهوراً عجزو مسکنت اظهار قرأن کریمك معجز بعینه اولدیغنی اعتراف واقرار ایلدیلر اکر ادعاکرده کز وجهله علوم ومعرفتدن حصه دار اولسه کز بلطفه تعالی جواب صوابیله مجاب ومقابلهٔ شق شفه یه بی توان و تاب اولدیغکز اسئلهٔ مذکوره یی معرض سؤاله کتوروب

عادت بهت وسكوتى اختيار ايتمز ايديكزشو امارەدن
اكلاشلديكه فن معاونى و بديع ذصل علم وكلام فصيح
و بليغ نەشكل الفاظ ايله تشكيل وتركيب وحروفاتك
تقديم وتأخيرو بربرلرينه تقريب وتبعيدى ابتغاسنجه
نوجهله تفصيل وترتيت اولنورلردى بيلميورسكز (هر
شيئك على كوزل جهلندن * اوقوعار ايلمه كل اهلندن)
مصداقى اوزره اوكرنمكه چالشمليدر فن بلاغتده
علامهٔ دهر فصحاى قدما بواوغورده طاقت بشريه
لرينى صرف ايله وقتيلەسعى اوقات ايتدكلرى حالدهاشبو
حصونى معاونىٔ متمايه دخول وجهاً من الوجوه ممكن
الحصول اولمديغى فهم ايله بحق معجز ايدوكنه حكم
ايلملرينه واوآندن بوآنه كانجه ميدان فاتوابه چيقەجق
فرد واحد بولنمديغنه نظراً ارتق جهلاى دوزكارك
شوحصن حصينه وصول افكاريله مارالذكر سوداى
احتمالات غيرمعقوله كرفتار اولملرى زيادسيله افيون
اكالى اعتياد ايدن ترياكنك مدتمديده فتح وكشادينه
چاليشان قلعەنك تأخر تسخيرينى استعجاب ايله قهوه
خانەده تدبيره باشليوب بهى افندم بودرت اياقلى نردبانى
قلعه ديوارينه طيالى وعسكرلر اوزرينه باصەرق

برربرر چيقوب شو قليراش ايله لشكر محصورى طوغرديوب
فتح ايديو يرملى سوز بنى تفوه ايدركن قهوه جينك
منقالده پشورتمكده اولديغى كستانەلر ايچنده چيزلميان
برينك پاتلامسيله بره امان ديەرك ييقلوب مدهوش
اولدقدن برآز وقت صكره عقلى باشنه كلديكنده اى احباب
شهيدمز چوقمى ديو سؤاله تصدى ايلمسى كبى اولمازمى
(سؤال) قرآنك حضرت پيغمبر عليه السلامدن منقول
وذاتلريله تحدى يه مشمول اولمسى نه دليل ايله ثابتدر
(جواب) شروطنى جامع تواترله متحققدر (سؤال)
بالتواتر ثبوتى بيان قلنان اصل قرآن اولوب جميع
آياتى على التفصيل متواتر ايدوكى مسلم دكلدر (جواب)
قرآن عظيم بجملته وتفصيله تواترله منقول وشهرت
شايعەسى آفاقه موصولدر زيرا قرآن كريمه حرف
واحد ادراج ويااخراج توهمى شويله طورسون
اعراب كلمات جليلەسندن برى ياكلش تلاوت اولنسه
جلهٔ قرآن و بلكه برقاچ كره ختم شريفه موفق اولان
صبيان دخى واقف اولوب درحال منع وزجره قيام
وتاليه ياكلديغنى تفهيم ايله اعادهٔ تلاوت ايتديرمكه
اهتمام ايدرلر فكيف كه برحرف علاوه ويا تنقيص

ذهنلرنده سوانحدن کیرو طورلسون علی الخصوص ابتدای اسلامده اصحاب باصفا علیهم رضوان الله تعالی حضراتندن نیجه بیسك ذوات قرآن کریمك منزل الیهی اولان مبعوث الانس والجن افندیمز حضرتلرینك فم محسن مبارکلرندن اخذ ایلدکاری وجه اوزره کنجینهٔ سنیه‌لرنده حفظ وعلی ماانزل الله محافظه‌سنه مدنظر ضبط ایلدکلرینه علم ضروری محیط وشامل ایکن برتفصیل حدتواتره توصیلی خصوصنده احتمال ظن وشك واضع اختك دورانی ومعناسنه وضع ایلدیکی جولان لفظنه خود بخود معنای درنك ویرمك کبیدر (سؤال) معوذتینك آیات قرآنیه‌دن اولمدیغنه ابن مسعودك ذهابی تواتره مانع دکلمیدر (جواب) مشارالیهك شووجهله ذهابی مسلم دکل ولوتسلیم اولنمش اولسه خبر آحادعد اولنور وآحادك خبری ایسه تواتره معارضه ایده‌مز خصوصا معوذتین حقنده ابن مسعود رضی عنه الودود حضرتلرینك شکی قرآن و یادعا اوله‌رق شرف نزولی بحثنده اولوب یوخسه قرآن کریمدن اولدیغنه اصلا ذاهب اولمامشلردر (سؤال) استماع اولندیغنه کوره خلفای راشدین قرآن شریفی اثنای

جمع وترتیبنده آیت کتورنلر عادل ایسه تلقی بالقبول اولمدقلری صورتده بینه طلبیله تحری فروع واصول ایلرلر ایمش (جواب) بومسموعات کذب صریح بهتان صحیحدر زیرا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم افندمز حضرتلرینك جمع قرآن جلیل العنوان حقنده وحی الهی ایله لسان لاآلی نشانلرندن سانح وصادر اولان ارادهٔ سنیه‌لرینه امتثالاً اولامشارالیه ابن مسعود حضرتلری جمع وکتبنه بذل همتله ختامنده حضور جناب رسالتده قرائت وثانیاً بعدالهجره مدینهٔ منورده ابی بن کعب وثالثاً زیدابن ثابت رضوان الله تعالی علیهما حضراتی دخی ایکی مصحف شریف تحریرینه صرف مقدرت وحین تکمیلنده عرض حضور سعادت ایتملریله شائبهٔ سهو قلمدخی ظهور ایتمامشدر بواوچ نسخهٔ کبری بربرینه موافق اولدقلری حالده مسلمون الاصکره جمع وتحریر اولنمش اولان زید بن ثابت حضرتلرینك مصحف شریفلری استنساخ ومؤخراً خلفای راشدیندن عثمان بن عفان رضی عنه المنان حضرتلرینك جیلان دریسی اوزرینه کوفی الخط ید مؤیدلریله املا بیوریلان وحالا مفخر کائنات علیه اکمل التحیات افندمز جنابلرینك

روضهٔ مطهرهٔ فردوس آسا وحجرهٔ معطرهٔ آسمانیه
فرسالری درونده کائن صندوقهٔ مخصوصه لرنده
مطوی اولان مصحف شریفی بعض خواص زیارت
وتشریفاً برایکی آیت تلاوتیله یمن وبرکت معنویه
اکتساب ایده کلشلردر اکرقرآن عظیم عصر سعادتده
وحی الهی ایله جمع وتنظیم اولنمامش اولسه اولا مکهٔ
مکرمه ده الک اول نازل اولان اقرأ ومدینهٔ منوره ده ابتدا
نازل اولان بقره والک صکره نازل اولان برائة سوره
جلیله لری رأی اصحاب کرین ایله ترتیب اولنسه ایدی
الاول للاول والثانی للثانی قاعده سنه اتباعاً مقدمی
تقدیم ومؤخری تأخیر ایتدیرمزلری ایدی وثانیاً واقع
اولان اجماع امته نظراً (مدهامتان لم یلد ولم یولد
ومحمد رسول الله) بر آیت وآیت الکرسی لفظاً ومعناً
بونلرك اضعف مضاعفی اولدیغی حالده برآیت اولمسنه
اجماع امت وقوعبولورمی ایدی ایشته امور دینیه
ودنیویه یه متفرع احکام جلیله نك کافه سی جانب جناب
باریدن وحی والهام وطرف اشرف نبویدن تبلیغ
وافهام طریقیله افراد انامه واصل وعقل ایله کنه
وحقیقتی ادراك ناقابل اولدیغنده دهاشبهه قانون وحی

(سؤال) (لوكان من عند غير الله لوجدوا فيه اختلافا
كثيرا) آیت شریفه سنه بین الاقرا وقوعی مسموع اولان
اختلاف مضمون آیت شریفه یی نقض ایتمزمی وتناقض
عندالله محال دکلیدر (جواب) معنی آیت جلیله
حقکوره نك تضمن ایلدیکی معنی یالکز اختلافه دلالت
ایدوب من جمیع الوجوه اختلافه دال اولمدیغنه واختلاف
بعض وجوهه محمول اولدیغنه نظراً فصاحتده عدم
اختلافك وقوعیله توجیه اولنور الله تعالی اعلم بمراده
معنای آیت اکر قرآن من عند غیر الله اولیدی انده کی
اولان فصاحتده اختلاف کثیر بولنور ایدی دیمك اولور
زیرا مؤلفیندن برذاتك مؤلفاتندن برتألیفه نظر
دقتله باقلسه عباره سی نسق واحد اوزره منتظم اوله میوب
بعضیسی فصیح وبعضیسی بالنسبه رکیك ایدرکی باهر
اما قرآن کریمك بجملته نهایت فصاحتده شرفنزولی
حقدان اختلافك وجودینه بادی اوله جغی ظاهر
اولور وبرده بین الاقرا اختلافك وقوعی مسلم دکلدر
زیرا قرائت مختلفه حقنده نبی محترم صلی الله علیه
وسلم افندمز حضرتلری ﴿ نزل القرآن علی سبعة احرف
کلها کاف شاف ﴾ بیوردقلری روایت صحیحه ایله مروی

واحرف حرفك جمعيدركه لغات عربدن قريش وين
وهوازن وهذيل لغتلری كبی يدی كونه لغت ايدوكی عند
الفحول بديهی اولديغنه كوره عباره استخراجنه استطاعتكز
اولسه ده اشو آيت كريمه نك تفسيرنده مفسرين كرام
حضراتنك توجيهاتی وحديث شريف مشر وحك
تشريحاتی بالاطراف مطالعه اولنسه تناقض احتمالی
اولايه جغنی اكلار وعن جهل بويله سوز تفوهنه اظهار
ندامتله مرض جهالتدن شفا بولمق ايچون كرسعی
وغيرتی ميان جانه باغلرديكز (سؤال) قرآن شريفك
معجز من عندالله اولمسی قاچ وجهله در (جواب)
قرآن كريمك معجز من عندالله اولمسی يالكز فصاحت
وبلاغتی جهتنه منحصر اولميوب بلكه وجوه كثيره
سببيله حيز ثبوته موصولدر چونكه كتب سائره اوزرينه
من جهة الايجاز هر وجهله غالب اولان قرآنه
بحسب الاعجاز انواع عديده واصناف كثيره يی مشتمل
اولوب لكن على قصد الانضباط درت وجهه اختصاص
قلندی وجه اول حروف كلمات وسور آيات وقصص
وحكايات فرقانيه بيننده تركيب زيبا وسالك مبانيده
انتظام كلمات رعناسيدر وفصاحتی كه اقتصاری مبانی

ايله وضوح معنی ووجوه اعجازيكه اقتضا وايما اينه
قصر وحذف جهتنده اختصاری حيرت افزا و و بلاغتی كه
عجايب تراكيب وغرائب اساليبده كمال حسن ايمساييدر
حاصلی برمرتبه ده بليغ دركه فصحا و بلغای عربك
عادتنی هزار فرسخ تجاوز وجميع فصحايی اوج آيت
مقداری برسوره مثلنی اتياندن عاجز اتمشدر حالبوكه
عظمای عرب ارباب عنوان بلاغت واصحاب شان
فصاحت ايديلر جناب باری تعالی عزشانه قوم عربه
اعطا وعنايت ايلديكی فن بلاغتی برقومه اعطا اتميوب
بساطت لسان وفصاحت زبانی انلره احسان بيورديكه
خصائص ذاتيه اولان فصاحت و بلاغتی پادشاه
جهان آفرين كندولره كمال لطفندن سليقه وجبلی
قلمغله سؤال وجواب فصول وخطاب اسبابندن
هرسببه توسل ايله مقامنه كوره كل امرذی شانده
بداهة وارتجالاً خطبهٔ بليغه وضرب مثل لطيفه خلالنده
بيله كلام موجز ايراد ديك ديكرد جلب منفعت ضمننده
نعت كو اولدقلرنده ممدوحك قدرينی شيوهٔ فصاحتله
اوج اعلايه اصعاد وطعن وتشنيع مراد ايتدكلرنده
هجو ايله مذمومك حيثيتی حضيض مذلته قدر تنزيل

وابعاد ايدرلر ايدى الحاصل ان من البيان لسحراً
وان من الشعر لحكمة مآل سحر اشتمالى ماصدق حاللرى
اولمغله كلام منثور ومنظومده من جهة الفصاحه
تحريك لسان بلاغت پياوتدريك عذوبت بيان لفظ
ومعنى ايله فخر ومباهات اظهار ومنم ديكر نيست
صحرالرنده كشت وكذار ايدرلر ايكن مدينة العلم فى الازل
وسفينة الحلم لايزل عليه تحية الاكمل افندمز حضرتلرينك
آفتاب عالمتاب ذوتلرى افق مطلعدن لامع ومعجزهٔ
باهره لرى اولان كتاب مستطاب قرآن ساطع البرهان
جهانه شايع اولنجه زبانلرى ابكم ولال وجنانلرى
ابهم اولدى چونكه قدر قرآن عظيم اول درجه
اعلا وارفع واول رتبهده ابهى وامتع دركه حقنده من لا
يأتيه الباطل من بين يديه حكميله محكمدر انتها حكيمان ايله
مباحثه اثناسنده اسم مسلم كندى كافر برخبيث
مستهزى دخى مجلس مباحثهده بولنور واردصره اعتراض
اوزره كوريور ايدى نمايش حال وروش مقالنه نظراً
دانشوران عصردن بكينانلردن كورديكم جهتله نه
مذهبده اولديغنه ايديلان سؤاله ويرديكى جواب كندوسنى
فيلسوف زعم ايدرجماعت بى اذعاندن اولديغى بيان ايلدى

حالبوكه فنون فيلسوفيهدن بيلديكى حسابدن اعمال اربعهيه
هندسهدن بش اون شكلك اسمنه دائر از بر ايده بيلديكى
قواعددن عبارتدر فرانسه لساندن دخى بش اون كلمه
بالمسئله قواعد مذكورهنك بياننه انكله رونق ويرمك
وبوجهتله كندوسنى حكيم طانتدرمق استريوخسه اول
استر تازى نوافنون حكميهنك هر مسئلهسنه دائر معلوماتدن
مبرا اولديغى عندالامتحان نمايان اولديغى حكيمان مومى
اليهما بونك ايلديكى دعوادن بحر استغرابه طالمرله انلرى
ساحل انتباهه چكمك اوزره فقيرلطيفه لازم خاطره كلان
برحكايهيى مناسبت اولديغى جهتله بوراده تقرير ايدهيم
قبا حصير طوقور برآدم لاحوره كيدوب اوراده اسواق
وبازارى كزديكى صرهده شال نساجلرى دكانلرينه يولى
اوغرامقله دكانك برينه كيروب اجرا ايديلان نسج خوش
معمول نساجه عطف نظر دقت ايتمكه باشلامش اولديغندن
نساج مومى اليه اول آدمه ظنم سزده شال نساجيسكز ديمسى
اوزرينه بور يا باف مرقوم بلى بزده تل اهليز چونكه
قبا حصير طوقورز ديمش اولديغى كتب ادبياتده آرايش
صحيفهٔ روايات اولان حكاياتدندر بومعترض افنديك
فيلسوفم ديمسى ظننه كوره بوقبيلدن اولديغى تصديق

قباحصیر طوتورز دیمش اولدیغی کتب ادبیاتده ارایش صحیفهٔ روایت اولان حکایاتدندر بو معترض افندینك فیلسوفم دیمسی ظنه کوره بو قبیلدن اولدیغی تصدیق ایدیلور دیدیکم اوزرینه حکیمان مومی الیهما خیلیدن خیلی انبساط پیدا اولمشلردر بونك اوزرینه مظهر تجلیٔ اسم حکیم غوث عرفان وسیم رمز آشنای صنایع قیومی مولانا جلال الدین رومی قدس سره حضرتلرینك مثنویٔ شریفلرندن یورسالت تنظیم بیوردقلری بر برمثالك دخی حکایه سنه شو وجهله فکشای تحریر اولدیکده حمارك بری یول اوزرنده بولنان حیوان ایز ینه تبول ایلیه رك چوب کتمشدر ذکر اولنان ایز کنارینه بر صمان چوپی دوشوب بر قرنجه نك دخی یولی صمان چوپی اوزرینه اوغرامش اولدیغندن قرنجه نك حرکتیله برابر بو چوب قرنجه اوزرنده اولدیغی حالده ایز ایچنده مترا کم اولان بول اوزرینه طوغری یورومش اولمسیله و بو حالده قرنجه دخی چوب اوزرنده قالدیغنی کورمسیله اطرافنده بولنان قرنجه لر ای اخوان اشبو بندیکم سفینهٔ نوحدر انك بولندیغی شو بحر محیطدر بو یله بر بحرده بنم کبی سفینه قوللانور بر قپودان وارمیدر دیو ندا ایلمسیله مستمعین جواب داد آفرین

بحر محیط طانیمشدر دیدیکمده حکیمان مومی الیهما خنده ریز استهزا اوله رق مومی الیه قرنجه قپودان دیو عنوان ویرلمشدر بناء علیه مومی الیهك بعد ازین یازیله جق سؤالی اسئلهٔ حکیماندن تفریق ایچون عنوان مذکوره اضافتیله تحریر ایدیله جکدر خاطر نشان ارباب اولی الالباب اوله

سؤال قرنجه قپودان

امر نبوت حقنده بنم دخی برقاچ شبهم واردر سؤاله مجبورم نبوت خلقی طریق هدایته سوق ایچون مأمور اولان انبیای عظامه بر خلعتدر بو خلعتی کیانلر یعنی نبیم دیانلر طرفلرندن امتلرینه تبلیغ ایلدکاری شریعتلرنده عقله مخالف اوله رق ورای طبیعتده برقاچ مسئله کورییورم عقلمك قبول ایتمدیکی شیئ نصل اعتقاد ایده بیلورم اولا توراتده انبیانك هر برینه بر دراو معصیت صدوری نقل اولنمشدر الله طرفندن ارسال اولنان ذوات بو مثلاو معصیته جرأت ایتك نو جهله جائز اوله بیلور ثانیاً الله تعالی تبدیل اوله رق کیجه کلوب حضرت یعقوب ایله کورشدیکی حالده بر برینه غلبه ایده مامش اولدیغی منقولدر انجیلده دخی حضرت

عیسانك الوهیتی واقنوم ثلثه بحثی کبی برچوق شیلر مسطوردر بونلرك عقلاً قبول اولنه‌میه‌جغی جهتله اعتقاد ایدیله‌مز (جواب) حضرت حق حکیم مطلقدر طبع سلیم وعقل مستقیمك محال عد ایلدیکی هیچ برشیٔ فی الحقیقه وبلا اشتباه انزال وتکلیف بیورماشدر ذات فیلسوفانه کرك حاشا کتب الهیه‌دن ظنیله کتب سالفه‌ده مسطور اولدیغنی نقل ایلدیککز شو مسئله‌لر برطاقم حقیقتده نادان وعیون ناسده عظیم الشان بولنمش اولان سبق خوانان اختلال ناس ایچون بالتحریف یازوب چیزمش اولدقلری حکایات مزخرفه وروایات باطله‌دندر بونی اهل علم وحکمت دکل فطرت اصلیه‌سی اوزره بیومش وسوء قرین بلیه‌سنی کورمامش نوع بنی انساندن هرفرد آفریده دخی بیله‌بیلور حاشا که انبیای عظام بومثلو طبع سلیمك محال عد ایلدیکی شیئی ایشلیه ویسویلیه جناب حکمتمآبکز کبی غزته خوان وحکمتشناسانك منظوری اولماق کرکدر فقط جمیع ممالکه نشر اولدیغی جهتله اهل قرابیله بش اون غروشه بیع اولنقده اولدیغی جهتله بالاشترا حاوی اولدقلری بومثللو مسائلك حقیقتنه کسب وقوف ایدرك متشکر قالدقلری اعنی شمس الحقیقة واظهار الحق ایکی کتاب واردرکه

ذره‌جه عقلی اولنلرانلری مطالعه ایله اشتباهدن بری اولمقده درمزه لایق ایدیکه بش اون غروش ویروب بونلردن بر نسخه‌سنی اشترایه مقتدر دکل ایسه‌کز المش اولنلرك برندن بالاستعاره قرائتله بومثللو اعتراض مهلکه دوچار اولمیه سکز بو بابده قصور همت ذاتکزی دوچار سوء اعتقاد ایتمشدر ایشته بزجه اجنه‌جق بوراسیدر

(سؤال قرنجه قپودان)

شریعت محمدیه‌ده افعال عبادك جمله‌سی الله تعالی حضرتلرینك اراده وتقدیریله دردینیورالله‌ك اراده وتقدیر ایلدیکی شی اصلی تخلف ایتمیوب وقوعه کلمك البته لازمدر حالبوکه ناس بو اعتقادده اولدیغی ایچون باعث ثروت اولان حرف وصنایعدن بی بهره قالیبور بوملکك عدم اعمارینه باعث اوله‌یور هر برشی حق تعالی نك تقدیریله اولنجه قلعه بنا ایتمك وامور عسکریه‌یه اهتمام ایتمك وادوات حربیه استحضار قیلمق عین عبث کوریور بوکا بن نصل اعتقاد ایده بیلورم (جواب) ای قپودان (سبحان من جعلك فی صورت الانسان) اعتقاد ایده‌میه‌جکنی بیان ایلدیکك شو مسئلهٔ دینیه‌نك یالکز بیاننده کمال جهل وخطاکی میدانه قویدك

یازق سکا که عقبه اویدم ظن ایدوب شیطانه اویدك
راه هدایتی نه عجبکه بریانه قویدك اگر خواب غفلتدن
اویانه بیلور وسامعهٔ جان ایله دکلر ایسك بیان ایده یم
بو مسئله ده بزم مذهبزده اراده وتقدیرندن عبارت
اولدیغنی اوکرنمکلك لازمدرنه چاره که انی بیانه
بو محل مساعد دکلدر بو بحثده هیچ برشی بلمز ایسك
شونی باری خاطرنشان ایله که قلعه بنا ایتمك وامور
حربیه یی تعلم ایتمك وغزا جهاد قیلمق حقنده پك چوق
آیات کریمه واحادیث نبویه شرفورود ایلمشدر عبدك
فعلده مدخلی اولمسیجه اولبابده ثوابه ندن مستحق اولور
وتنظیم امور عسکریه یه عبث اولمق نره دن لازم کلیور
باخصوص برادم مثلا ادمی جرح وقتل ایلسه ویاخود
آخرکوناشقاوت ومعصیتی اختیار ایتسه بونلرك جمله سی
شك یوقکه الله تعالی حضرتلرینك اراده وتقدیریله در
حالبوکه ادم قصاص ایله ضرب ایله حبس ایله شرعاً
مجازات اولیور آخرتجه دخی عذابه مستحق اولیور
حالبوکه بوآدم اللهك تقدیرینی یرینه کتوردی عبادك
افعال اختیاریه ده مدخلی اولمسیجه شرعا بوجزالره
ندن مستحق اولیور بوندن دخی برشی ادراك ایده مدکی

باخصوص ممالك اسلامیه ده سکانی اسلام ویهود
ونصاری ودرزی ونصیری کبی نیجه اقوام وملل
مختلفه دن مرکب اولدیغی درکارو بوجمله نك صنعتجه
اوروپالویه یتیشه مدکاری وارستهٔ گفتاردر دیه لم که اسلامی
یعنی شریعت محمدیه ایله عامل اولنلرك قضاوقدره اعتقاد
صنعتده اوروپالولره همدستگاه صنایع اولمقدن دور
ایلمسون اقوام وملل سائرهٔ مذکوره یه مانع نه اوله یورکه
انلر دخی اوروپالولره همسراوله میورلر بونکله برابر
روسیه الکاسنده بولنان اهالی تیور جیلك واکنجیلك
صنعتلرندن ماعدا صنایع معتبره ایله اشتغال ایتممکده
اولدقلری عجباقنغی اعتقادندن منبعث اوله یور
بونلری تفکر ایدنجه ای سائل فیلسوف خصائل
خطاء اعتقادینی درك ایتمکلکك لازم کلیر دیدیکم
اوزرینه حکیمان مومی الیهما بوقضاوقدر بحثنده اولان
اعتقاداهل اسلامی بزدخی بوسائل کبی بیلور ایدك
مادامکه حقیقت حال بومنوال اوزره دکل ایمش
بوخصوصده اهل اسلامك عقائدینی بیان ایله دیدکده
فقیر دخی کمال درجه تفصیل ایلدم وبحمده تعالی
غایت تحسین ایلدیلر جوابك تفصیلنه اطلاع مراد

ایلینلر اسئلهٔ علم الکلام نام رساله‌مزه مراجعت
ایلسون زیرا بحث مذکور ایکی محلنده تحقیق اولنمشدر
(سؤال قرنجه قپودان) فی زماننا مثلا واپور وتلغراف
والکتریق وبورغی ایله یردن برقاچ ساعتده صو چیقارمق
کبی انسانی حیرتده براقور برچوق صنعتلر میدانه
چیقمشدر احتمالکه انبیای عظام دخی وقتیله بومثللو
صنعتلری تحصیل ایلیوب انلری قومنه ابراز ایدرک
نبوت دعوا ایتمش واووقتک ادملری جاهل اولدقلرندن
انبیانک ابراز ایلدکلری صنعتی کوروب معجزه عد
ایلمشلردر شو کونلرده که علم معارف ایلرولمشدر واینای
زمان خواب جهل وغفلتدن بیدار وانوار علوم ومعارف
ایله تنویرساز ابصار اولمشدر بویله نبوت دعواسیله
برذات ظهور ایتمش ومعجزه کوسترمش اولسه
کوستردیکی معجزه نک نه صنعتک اثری اولدیغی بیلنور
بنم کبی ایناتمیان پک چوق اشخاص بولنور تتکم کذشتکان
انبیانک معجزه لرینه بن ایناتمم مثلا حضرت موسی عصادن
صو اقتمش دینلور دیمک اولور که حضرت موسی
اولوقت بورغی صنعتنی اختراع ایدرک انک واسطه سیله

صو یی اقیتمشدر جهللری درکار اولان قومی انی معجزه
ظن ایلمشلردر وقس علیه البواقی (جواب) ای قپودان
بو اعتراضنده قوللاندیغک اسلن سؤال سابقده‌کی
جهل وخطاکدن برقاچ جهتله تعییبه سزا برجهلنی
بیان ایدیور اولا ذکر ایلدیکک صنعتلردن بری واپور
کیفیتیدر غزته‌لرله بالدفعات نشر اولندیغی اوزره
فرانسه وانکلتره هنرورلرندن پک چوق اشخاص بو بابده
قرق سنه‌دن متجاوز مدت تحریر ایله مشغول اوله‌رق
النهایه انکلتره‌لی اظهار اثر تجربه موفقیتده فرانسه لویه
تقدم ایلدی سائر صنعتلردن هر بری دخی کیاکراندن
نیجه بیک کیسه نک تجربهٔ دائمیه ایله نیجه سنه‌لر مشغول
اوله‌رق بالتصادف میدانه چیقارلمشدر خود بوانکار
اولنه‌میه‌جق برمسئلهٔ معلومه‌در انبیای عظام علیهم
صلواة الرحمن حضراتندن هیچ بریسی بویله نیجه
ییللر اشتغال برله اظهار معجزه ایلیوب همان وقوع
طلب اوزرینه اظهار ایلمش اولدقلری کتب سیر وتواریخ
وسائره‌ده مکتوب بدرا کر بویله اشتغال ایله اظهار اولمش
اولایدی البته قومی سن عمرینی بو یولده افنا ایلیوب
برصنعت غریبه وجوده کتوردک ومن عندالله دیو

دعوا ایدیورسك بز بوكا اعتقاد ایتمیز دیمزلر میدی
ثانیاً حضرت موسی علیه السلام عصادن صو اقیتمشدر
دیو واقع اولان روایتكز كاذبدر بلكه عصایی بحره
اورمق ایله اون ایكی یول كشاد اولوب قومی عبور
ایتدیلر و بردفعه دخی عصای شریفی برحجره ضرب
ایله اون ایكی كوز صواچیلوب هرقبیله بركوزدن صو
ایچدیلر بو معجزه‌لر قنغی آلات و صنعتله وجوده كله بیلور
وقنغی احمق بو معجزاتی صنعت غریبه‌یه مشابه
كوره بیلور وثالثاً بزم پیغمبرمز صلی الله علیه وسلم
حضرتلرینك برغزاده اصحاب كزینه عطش عارض
اولدیغی مشهود عالیلری بیورلدقده مبارك پرمقلرندن
سیلان ایتدیردكلری ماء لذیذی جمله اصحاب قانه‌قانه
ایچوب قرین آسایش حضور اولدقلری رهین ثبوتدر
عجبا بوده‌می بوزغی كبی آلات ایله حاصل اولدی دنیله بیلور
وحضرت عیسی علیه السلامك موتایی احیا بیوردقلری
دخی متواتردر عجب بونی بركمسنه دخی تحصیل بیوردی
دینور وقنغی صنعته مشابه كورینور ورابعاً انبیای
عظامك معجزه‌سی بردرلو اولمیوب باخصوص فخر
المرسلین صلی الله علیه وسلم افندمزك نیجه بیك
معجزاتی عنعنه ایله ثابت ومروی اولوب اكثریسی

متواتر و باخصوص برقاچ یوز كره ادعیهٔ جلیلهٔ رسول
ﷺ تخلف ایتمیه‌رك هرشخصه ایتدیكی دعا درحال
مقبول اولدیغی امر باهردر حالبوكه فخر عالم افندمز
قوم وقبیله‌سی ایچنده برماه زائل اولمدیغی وبتخصیص
بركمسنه‌دن برحرف تعلم ایلمدیكی امر معلومدر
بوحالده قنغی احمق بونلری صنعت غریبه اثرلریدر
دیو اشتباه ایدر خاصاً اوائلده انسان جاهل اولدیغندن
معجزاته اینانورلر ایدی شمدی علوم ومعارف ایلرولمكدن
ناشی اونلاو معجزاته اعتقاد ایتامك تحت معذوریتده
ایتنور دیدیككك اعتراض فی الحقیقه قرنجه قپودان
اولدیغنی اثبات ایلیورز یرا دور آدمدنبرو انبیای عظامه
اتباع واعتقاد ایدن ایتمیادن اقل وقلیلدر هربر
عصرده اولعصرك علما وعقلاسی انبیای عظامه اتباع
ایتلیوب احمق وجهلاسی انكار ایلدیكی جمله‌نك معلومی
دكلمیدر مثلا حضرت موسی علیه السلام زماننده علم
سحر مشهور اولوب یكدیكرینه مسابقتلری سحر ایله
برقیرای وجود اولمشیدی حضرت موسی علیه السلامك
عصاسی حیه اولمسیله وسحره بو عصانك حیه اولدیغنی
كوردكده بوخصوص آلات وادویه وسحر كبی مخیلات

آثاری اولدیغنی درك ایتمسیله یالکز سحره فرقه‌سی
مجبوراً ایمان ایلیوب فرعونك قومی بولنان قبطیلر
کمال جهل وحماقتلرندن ذات فیلسوف قانه‌کز کبی
بو معجزه‌یی سحره حمل ایلیوب حضرت موسی علیه
السلامی سائر سحره‌ء فائقینه سحرده فائق بر استاد
کامل رائق ظن ایدرك انکار ایلمشدر حضرت عیسی
علیه السلام زماننده علم طب کسب رواج ایتمشیدی
حضرت عیسی علیه السلام بعث اولنه‌رق معجزه
اولمق اوزره موتایی احیا ایتدکده فن طبده حاذق
بولنان برمقدار علما وعقلا اتباع ایلیوب جهلا جهود
سحره حمل ایدرك وادیء انکارده مقر ومکث قالمشلردر
حال الاصول سابقه اوزره‌در الی یوم القیام هر عصرك
علماء وعقلاسی انبیاء عظامه اتباع ایلیوب جهلا واشقیاسی
انکاردن خالی اولمامشلردر وبومدعایه شویله بر دلیل
ایرادایده بیلورمکه فقیر علماء عصرك اضعفی اولدیغم
حالده بحمده تعالی علوم عقلیه ونقلیه و آلیه‌دن اون بش
قدر فنی تعلیم وتعلمی ایله کامیاب اولدم بزم بیلدیگمزه کوره
علوم حکمیه قسم اولی الهیات وقسم ثانیسی حکمت
ریاضیه وقسم ثالثی حکمت طبیعیه ناملریله اوچ قسمه

منقسمدر حکما قسم اوله علم اعلا وقسم ثانی علم اوسط
اوچنجی‌یه ادنا تسمیه ایلمشلردر فقیر بو اقسام ثلثه‌دن
عبارت اولان حکمتك الهیات طبیعیات قسملرینی دخی
تعلم وتعلیم ایلمش وقسم ثانی‌یی تعلمیه بیله موفق اولمش
ایدم بو حالده بو قسمدن هیئت و بعض اشکالی رشدیه
مکاتبنك ابتدا کشادنده استاددن اوقومقلغمزین تعلیمه
موفق اولدیغم شواهدی موجود اولمسیله تکرار اتیان
ادله‌یه حاجت یوقدر ای سائل علوم اسلامیه‌دن فنون
شتی شویله طورسون ضروریات دینیه‌دن مسئله‌ء صلوة
وصومده جهالت درکار ولا اقل نصر فعل ماضی دیمه‌نك
معناسنه غافل اولدیغك بدیداردر علوم حکمیه‌یه کلنجه
حکمت اعلا تسمیه قلنان الهیاتدن ابن سینانك شفاسیله
مواقف ومقاصد کبی کتب اسلامیه‌ده تحریر اولنان
ابحاثدن بر صحیفه‌سنی بر ماه مطالعه ایتمکلك لازم کلسه
ادراکه ناقابل اولدیغك امر آشکاردر بو جهله ایله برابر
علم حسابدن برقاچ رقم وهندسه‌دن اوچ بش شکل ولسان
فرانسویدن بش اون کلمه حفظ ایتمکدن عبارت کوریلان
علمکه بالانصاف نسبت ایدیلورسه فقیرك علمی یوز مثلنی
متجاوز اولدیغی حالده بو فقیر الله تعالی سماوات وکواکب

حاصلی جمله اجزام علویه وسفلیه ومجموع مکوناتی بر آنده
محو ایدوب ایجاد ایتمکه قادردر ومجموع مکوناتی خلق ایتمك
ایله بر سیوری سنکی خلق ایلمك قدرت الهیه یه نسبتله
مساوی یدر دیو اعتقاد ایتمکله اکتساب ابتهاج ایلرم شو آنده
فخر کائنات علیه افضل التحیات حضرتلری زمان
سعادتلرینه وارنجه یه قدر اسلاف عظامك بطن اولیندن
بطن ثانیسندن علوملری بش اون درجه فائق اولدیغی
مؤلفاتلرندن مستباندر جمله سنك اعتقادلرینه ذره قدر
وهم حلول ایتمامش اولدیغی حالده وجه محرر اوزره دی
شو حالده سنك بو درجه جهلك ایله برابر جناب حقك
حضرت موسی علیه السلامك النده کی عصادن معجزات
مشروحه نك اظهاروینه قادر اولمسنده شك ایتمك وبوقدر
صنعته حمل ایتمك نه درجه جهل وحماقت اثری ایدوکنی
تعریف اقتضا ایتمز (فاعتبروا یا اولی الالباب) والحاصل
اعتقاد بحتی الله تعالینك فضل وکرمیله رایکان بیوره جغی
توفیقه موفق اولان کیفیتدر (سؤال حکیم) امر
اعتقادك توفیق الهی یه موقوف اولمسنی بر مثال ایله
ایضاح ایتمکزی نیاز ایدرز باذن الله تعالی جواب احیانه
معارفنما بزدن بر ذات اوروپایه کیدوب اوراده برقاچ

سنه اقامت ومعارف موجوده نك تحصیلنه همت ایدرك
آستانه یه عودت ایلمسی ملابسه سیله اولنان ملاقات خوش
آمدی اثناسنده اوروپالولرك مقراسقوب نامنده بر دوربین
ایجاد ایلدکلرینی وانك ایله بر بارداق صویه نظر اولندقده
صونك درونده بیلان وانواع حشرات کوروندیکنی
بالبیان وصوبی بونلری بیلمکسزین ایچیورز وبر پیره یه
نظر اولندقده قنبه قدر کورینه بوراناك اوزرنده کوستبك
قدر پیره لر واشبو کوستبك قدرلرك اوزرنده دخی اندن
کوچجك پیره لر مشاهده اولنه بوراوج دفعه پیره نك پیره سنك
پیره سی رؤیت قیلنیور بو خصوصی کورمکلکم بتون
بتون اعتقادمه خلل ویردی دیو حکایهٔ مشهورات وبیان
تغیر اعتقاد ایدنجه قدیر دیرمکه ذات عالیکزه بیوك تشکر
ایدرم چونکه سنك حکایه ایلدیکك ماده بنم معتقد اتمدن
پك چوق شیئه قوت ویردی سنك اعتقادینی نه وجهله
اخلال ایلدی بونلری بر آیت کریمه ویاخود احادیث شریفه
یاخود مسئلهٔ دینیه یه مخالفمی کوردك دیدیکمده مبهوت
خیلی مطالعه اولوب برشی بوله میه رق بو ذکر اولنان شیلر
سنك اعتقادینه ندن قوت ویردی جوابیله سؤاله تصدی
ایدنجه قدیر دیدمکه اولا شریعت مطهره (ومایعلم جنود

ربك الاهو) آیت کریمه‌سی موجبنجه بز کندولرینی کورمیوب انلر بزی کورر ملائکه وجن کبی پك چوق روحانیلر موجود ایدوکنی حکم ایدر وحالبوکه چوق کسه وارکه کورمدیکی شیٔ انکار ایدر واولسه کوررذك در پس شریعت مطهره حکمنجه انسان اولان کورمدوکی شیٔ انکار ایتمه‌ملیدر مخبر صادق صلی الله علیه سلم افندیمز خبرویردیکی شیئه جزماً اعتقاد ایتملیدر چونکه انسان کورمدیکی اشیایی حق تعالی بیلور وبیان ایلر اکر شریعتده ایچدیککز صو ایچنده برچوق حشرات وبیره‌نك پیره‌سنك پیره‌سی واردر دینلسه ایدی عجبا عقلاك قبول ایدرمیدی یوخسه طبیعتك وراسنده در دیه‌رك انکار وپك چوق استدلاله‌می ابتدار ایدردك شمدی کوردنك حکم مذکوری اعتقادده تردد ایلمزسك ثانیا بو مسئله خالق ومؤثر حقیقینك وجودینی اثبات ایدوب طبایعك مؤثر اولمسنه دائر اولان زعمی چورتدی زیرا شو اوچنجی مرتبه‌ده واقع اولان پیره‌یه حس تعلق ایتمز جزؤ لایتجزا قبیلندن ایکن اوچوپده کزیبور دییورسك طبا ایسه فیلده ودوه‌ده نقدر اجزاء حیاتیه وار ایسه سیوری سینکده وپیره ده دخی طمارلر وسیکرلر کبی برقاچ یوز

آلات حیاتیه موجود ایدوکنی بیان ایدرلر بو حالده برجزؤ لایتجزا مقوله‌سندن اولان پیره‌یه ذکر اولنان اجزاء حیاتیه‌یی علمی وقدرتی وشعوری اولمیان طبیعت نصل صقیشدرمغه مقتدر اوله‌بیلور ثالثاً جتلرك وسعتندن بحث اولندقده نره‌یه صیغاردیه‌رك عقول ضعیفه محل ارار اوپیره‌یه شوقدر آلاتی صیغدیران واجب الوجود سماوات شویله طورسون کرهٔ ارضدن برمیلیوندن زیاده بیوك اولان یالکزهٔ شمسه صقیشدیر مزمی حاصلی میقراسقوب ماده‌سنی بیانك نه‌وجهله تقویه ساز اعتقاد اولدیغنی بالاده یاز یلان مسئله‌لرکبی بش اون ماده ایله استدلال ایلدم وبو سری جناب حق قدرتنه دلیل اوله‌جق شیٔ ایجاد ایلدکده اعتقاد انکاریده بولنان اشخاص انکار کفره دلیل اتخاذ ایدرلر و بو دلیل اومثللر حقلرنده سم اولور بتوفیقه تعالی فقیر کبیلرك اعتقادینه قوت ویروب تیریاق اولور سبحان الله اشته شوسم اولمق عدم توفیق وتریاق اولمق عین توفیقدر معجزات انبیاده عیناً بونك کبیدر پس توفیق خدایه مظهر اولان کیمسه‌نك حقنده دلیلی تریاق اولور وتوفیق حقدن محروم اولنلر حقنده سم اولوب کفروضلالتده قالور مسئله‌سیله نهایت ویردم

حكيم موسى اليه بو اعتقاد اسلامى يى غايت تحسين ايليوب
خيليجه متأثر اولدى (سؤال قرنجه قپودان) لسان
شريعتدن استماع اولنه يوركه بر ملك وار ايمش اون بيك باشى
وهر باشنده اون بيك اغزى وهر براغزنده اون بيك لسانى
بولنمغله اول لسانله اللهه تسبيح ايدرمش بويله شيلرى عقل
نصل قبول ايدر ديه رك قهقهه ايله خندان اولدى حكيم
موسى اليه مقام بحثده ضحك عيبدر وهم محلنده اوليان
ضحك علايم جنتدر ديدى بونك اوزرينه فقير دخى
عقل قبول ايتمز كلامى دليل جهلادر ديرلر بو شخصكده
دليل عقليسى اولمديغندن عقلى قبول ايتمز كلامنى دليل
كوره رك صاچه در ديديكى كلام بى معنا اوله رق كويا النده
حجت وسند يدر عار سز عار سز كولمكلكى دخى تنو ير سند يدر
ديديكمده اهل مجلس خيليجه خنده ايلدكدنصكره اصل
سؤاله جواب ويرمكه آغاز ايلدم علم حيوانات طبيه ده
يازلديغى اوزره حكمايه قراقوب واسطه سيله بعض
كلبكلرك التمش كوزى اولديغنى كوريورلر بويله
اضعف مخلوقاتدن اولان بركابه كى التمش كوز اعطا
ايلمكه مقتدر اولان الله تعالى حضرتلرى اشرف واعظم
مخلوقاتدن اولان ملائكه يه اون بيك باش ويرمكه

مقتدر اولمسنده شك واستغراب ايدلمك ندن نشئت ايدر
ديو ختم كلام ايلدم اول آنده (فبهت الذى سرى) قرنجه
قپودانده رونما اولدى (سؤال حكيم) انبياء عظام
اخبار اتندن عقل قبول ايتميه جك برقاچ مسئله ده بزم دخى
شبهه مز واردر برنجيسى يأجوج ومأجوج طائفه سى
ظهور ايده جكى وديكرى حضرت ذوالقرنينك سد
ياپديغى لسان شريعتده وارد اولمشدر حالبوكه قطعات
خمسه كشف اولديغى حالده بونلردن اثر كوريله مدى
برى دخى كرهٔ ارض سماوات كبى يدى طبقه در ديليور بونك
امكانى بيلنه ميور (جواب) كبار علمادن حجة الاسلام
امام غزالى قدس سره العالى كبى نيجه ذوات كرام ارض
سمانك مثلى اولمق حقنده وارد اولان آيت كريمه كه مثليتى
كميت عدديه ايله مفسردر يوخسه بربرينى حاوى اولمق ايله
تفسير مقتضاى قلت معرفتدر ايمدى ارضك يدى طبقه سى
يدى اقليمدن عبارتدر ديو بيان بيورمش وامام موسى اليه
يدى اقليمى تعداد اثناسنده ايكنجى اقليم چيندن بدأ
ايدر يأجوج ومأجوج محل قامتلرندن چكراورو پا طرفلرينه
عتداولور ديمشدر اشته شو كلام مختصر مطالعه سندن
ارباب ذكا اذهاننه فهم كستر اولوركه يأجوج ومأجوج

دنیلان طائفه‌نك محل سكنالری تاتارستان الكامنه ملحق دیمك اولور سبیرا ایله ممالك چین ارامی شویله طورسون ممالك چینك حاوی اولان محللردن پای تخت فغفور اولان پكیندن ماعدا عجبا قنغی مملكتی كشف اولنوب جهان خبر دار ایدلمشدر روی زمینده مشهوداتدن اوله‌رق مملكتلر واردركه اطرافی جبال متسلسله ایله محاط اوله‌رق ایچروسنه دخول فقط برایكی كچیت محلندن میسر اوله‌بیلور مملكت یأجوج ومأجوج دخی جبال متسلسله ایله محاط اوله‌رق بر كچیت یری بولنمق ایله اهالیسنك اول كچیت یرندن طشره‌یه خروج برله همجوارلرینه اذا وجفادن خالی اولمدقلری حقنده جهان كیر اولان ذوالقرنین یمانی یه تشكی اولندقده مومی الیه مذكور كچیت محلنی اعمال سد ایله بند ایدرك تشكی اولنان مضرتدن مظلومین اهالی سائره‌یی رها ایلمش اولمغین بر وقت كله جك كه اشقیای مرقومه سدی تخریب ایلیوب روی زمینی سفك دما وانواع شقاوتله طولدیره‌جقدرو بو بر حدیث شریف روایت ایدلمشدر بو خبرده محالات عقلیه دن ارباب معارف بزنمه كوردمز تاتارستان اهالیسندن چنكیز خان آسیایی بتون بتون ضبط ایتدیردرك سفك دما ایله طولدر مدیمی تیمور خان

بر سایس ایكن كاملاً آسیایی واوروپادن دخی بر نیجه محلی حوزهٔ حكومتنه آله‌رق استیلا ایلدیكی بونی انكار كار بلاهت شعاردر اگرچه حدیث شریفده یأجوج ومأجوجك هیئت وقیافتلرندن بحث اولنمامش ایسه‌ده علمای عظام بالتخمین بحث ایلیوب بعضیلری عظیم الجثه وكبیر الاذنین دیمش وبعضیلر صغیر الجثه اولدیغنه قائل اولمشدر سبیرك احوالندن بحث ایدر جغرافیا اهلی اهالیسنك حالنی بیانه كیریشه‌رك بعضیلری عظیم الجثه كبیر الاذنین دیمش وبعضیلری اوچ قاریش بوینی واردیو تحریر ایتمش اولدقلرینه نظر یأجوج ومأجوجك مغول نوعندن اولمسی ملاحظه‌دن غیر بعیددر

(سؤال قرنجه قپودان) بزم كتب معتبره‌مزده عوج ابن عنقك احوالندن بحث ایدر ایكن كویا مرقوم دكزه كیردكده دكز انجق طوپوغنه قدر چیقه بیلورمش ودكزدن بالغی طوته‌رق وكونشده كباب ایدرك اكل ایدرمش دیو یازیورلربو یله نامعقول كلامه نصل اعتماد اولنه بیلور (جواب) بزم معتقداتمزی شامل اولان كتب كلامیه‌در انك مختصری لسان تركی اوزره ترجمه اولنه‌رق مكتبلرده صبیانلره تعلیم ایتدكاری علم حال

كتابيدر علم كلامده تدوين اولنان كتب مفصله يى اوقيوب
اعتقادى تصحيح ايتمامش سنك علم حال بارى اوقويه يدك
بو سؤالى ايراد ايتمز و جهلكى ميدانه قويمز ايدك
معتقداتمز كتابلرنده عوج ابن عنقك حكايه سى مسطور
دكلدر بو مثللو حكايات بنى اسرائيل اكاذيبندن اولەرق
ناسه اكلنجه نوعندن كتب غير معتبره ده يازيلور بونى
اهل اسلام معتقداتندندر ديه رك اعتقاد و اعتراضه
ابتدارك كمال جهلكدن نشأت ايتديكنده اشتباه يوقدر
(سؤال قرنجه قپودان) انبياى عظامك حقنده بر اعتراضم
دها وار شويله كه انلرك اكثرى غزا و جهادى بالتجويز
سفك دمايه باعث اولمشلردر حتى اوروپا مورخلرندن
بعضيلرى نصارى بيننده دين بحثنده ارتكاب اولنان
قتل نفوس دنياده دور آدمدنبرى بولنان محاربه لرده
وقوع بولان تلفاتى سبقت ايتمشدر ديو يازمشدر بويله
بر قتل نفوسى نصل عقلا تجويز اولنه بيلور (جواب) قتل
نفوسك قبيح اولمسى ذاتندنميدر وصفاتندنميدر يعنى هيچ
بر محلده جائز اولمازمى يوخسه بعض محلده غير مستحسن
اولوب بعض محلده مستحسن اولور ديو واقع اولان
سؤاله دائما غير مستحسندر جوابنى ويرمكله پك كوزل

عقلا بر آدم بر آدمى بغير حق قتل ايلسه قاتله قصاص
مستحسنميدر يوخسه غير مستحسنميدر ديديكمده
غير مستحسندر موقتا ياخود مؤبدا كوركه قونيله رق
تأديب اولنمليدر جوابنى ويردى بونك اوزرينه بر طائفه
بر قومك اوزرينه هجوم ايليوب اولاد و عيالنى اسير
و اموالنى نهب و غارات و كندولرينى قتل ايلسه تنكم بونك
امثالى پك چوق واقعدر بونلرك شقاوتلرينى دفع ايچون
مدافعه و مقابله مستحسنميدر غير مستحسنميدر اكر
غير مستحسندر دير ايسهك بو حميتسزلكى انسان دكل
حيوانات دخى قبول ايتمز و ويرديكك جواب اوله
موافق كورنمز ديو جواب خواه اولديغم اوزرينه بو مثللو
محلده مستحسندر ديمكه مجبور اولمغين طرف عاجزيلرى
حصل المطلوب پس انبياى عظام سفك دمايى دائما
اكيد و شديد منع ايليوب بعض كره اهل شرك شقاوت
و فساداتنى دفع ايچون غزا دخى ايلديلر بو حركتلرى
عين استحسان و محض حكمت آسايش رساندر بو حالده
سند چكديكك مورخ مرقوم غرض و نفسانيتندن
طولايى طريق تزويراته سلوك ايلمش اولمليدر و الا حضرت
عيسى عليه السلام سيف ايله مبعوث اولمديغندن اصلا

حربی تجویز ایتمدیکی انجیلك برقاچ محلنده مصرحدر ملوك بیننده اولان حروب ایسه توسیع ملك ومحافظهٔ سلطنت وتمییز اقران کبی موجب شوکت وشان اولان برمزیتی قزانمق قضیه‌سندن عبارت اولدیغی جمله‌نك عندنده مسلم دکلمیدر وبوکا شاهد اوله‌رق امریقا یك دنیا ایکن عصرمزده وقوعبولان حربده برقاچ یوزبیك نفوس تلف ایلدیلر پروسیا ونمچه وایتالیا میانه‌لرنده وقوعبولان حربده وکذلك روسیه‌لونك لهستان علیهنده اولان حرکتنده نیجه بیك نفوس قتل ایتدکدنصکره یتمش سکسان بیك نفوس سبره نفی ایدرك ویوللرده آچ صوسز براقه‌رق تلف ایتلری بوحرکات ناهمواره شریعت عیسویه‌ده برمسئلهٔ دینیه‌یه اتباعاً مثاب اولمق ایچونمی اجرا ایدلمشدر(*) ودولت عثمانیه‌ده عصرمزده محمد علی پاشا وتبه دلنلی پاشاعلی واشقودره‌لی مصطفی پاشا وبغداد والیسی داود پاشا کبی حب ریاست افتاده‌لرینك وبرچوق دره‌بکارینك دولت مشروعه‌لرینه کوستردکاری مخالفت سببیله بوقدر سفك دماوقوعه کلمشدر عجبا بونلردن قنغیسی شومخالفت وسبب اولدیغی سفك دمایی ارتکابده شرعاً مثاب اولمق

(*) ذکر اولنان محاربات اختلاف مذهبدنمی نشئت ایتمشدر

قصدینی خاطره کتورمشدر کتب تواریخ مطالعه ایلدکسه معلوم اولمشدرکه دولت علیه ایله دول اجنبیه میاننده وقوعبولان حربلرده دائما نقض عهد طرف آخردن وقوعبولدیغی والبادی اظلم قاعده‌سی میدانده بولندیغی حالده‌بیله وکلای فخام علماء عظامدن رخصت شرعیه‌یی حاوی فتوای شریف تحصیل ایدنجه‌یه قدر نقدر مشقت چکرلر حیفا که ذات معارف فروشانه کز دولتلرك غرضکارانه قلمه الدیغی تاریخی مطالعه ایله بیهوده ضلالته دوشمشسك تواریخ اسلامیه‌نك مطالعه‌سنه رغبت ایله حرکات مشروعهٔ دولت اسلامیه‌نك مبنای فوز اتماسنه کسب وقوف ایده‌مامشسك چونکه مطالعهٔ کتب تواریخ اسلامیه‌یه رغبت ایدیدك کوررد‌ککه اهل اسلامده غزا ایله مشغول اولان عمر ابن الخطاب رضی الله عنه حضرتلری مشرك مجوسی بینلرنده اولان شر وشقاوت وظلم ومفسدتی دفع ایچون فی سبیل الله اختیار غزا بیورمشلردر یوخسه مقابله قصد ایلدکاری خود وارستهٔ برهاندر بالانقیاد جزیه نامیله سنوی اوچ بش درهم کموش اخذیله تأدیه‌سنه وشریعت مطهره سایه‌سنه التجایه مثابرت ایلمش اولان یهود ونصاری کبی

ملل مختلفه نك مالی مالمز وعرضی عرضمز كبی رهین
حفظ وامان ایدیلوب نفسلری ایسه قرین استراحت
ایدلمشیدر لطیفه قدس شریف زیارتكارلرندن
آستانه لی بر راهب نصرانی دخی شو مجلس مباحثه ده
اكثری اوقانده حاضر اولور ایدی بحث سالف التقریر
لسان خالصانه ایله تبلیغ اولندیغی صره ده عقلنجه
اعتراض ایتمك ایسته یه رك شریعتك جمیع احكامی مصون
اعتراض اوله رق محض عدالت ایدوكی تسلیم اولنمه بیله
ایكی حكمی بر دائرهٔ عدالتده كوره مز برنجیسی یهود
ونصارایه جانب مسلمیندن اذا تجویز اولنمیدركه پك
یقین وقته دكین چوق ازا اجرا اولنور ایدی ایكنجیسی
اسلامك یهود ونصارا علیهنده شهادتی رهین قبول اولوب
اسلام علیهنده انلرك شهادتلك قبولنه مساغ كوسترلمسیدر
دیو اظهار معلومات ایلدی (جواب) شریعت مطهره ده
ارباب وقوفه معلومدركه یهود ونصارادن هیچ
برفرده بر وجهله ظلم واذا تجویز ایدلمامشدر
بلكه همیشه اجرای عدل وحقانیتی بیان ایدلمشدر مثلا
قصاص كبی جمیع حدود حقوقه دائر مسائلك برسنده
اهل اسلامدن یهود ونصارا فرق وتمییز اولنمش اولمسی

بوكا دلیل كافیدر یوز اللی سنه دنبری امرا واعوانی
جانبندن اجرا ایدلمش اولان ظلم مسلمدر حالبوكه یهود
ونصارایه منحصر اولمیوب بلا استثنا اهل اسلام حقنده
بیله مرعی الاجرا اوله كلدیكی مسلم عالمدر ظلمهٔ سفهانك مغایر
شریعت غرا ایشلدكلری حركات ظلمكاری شریعته نسبت
ایدلمك مقتضای جهالت ایدوكی رهین بداهتدر بو بابده
طلبات شریعت مطهره نك قطعی مسئله سی تجویز ایلدیكنی
میدانه قویوب اكا كوره لاقردی یه قارشمق كار عقلادر
ای راهب شریعت مطهره نك عدالتنه شاهد كافی دكلمیدر
اوروپا عموماً نصارادن عبارت ایكن هیچ برملكده ارمنی
بولنمیور اهل اسلامك جمیع ممالكنده ایسه ارمنی وسائر یهود
ونصارانك موجود اولدیغی كوریله یور وعلی الخصوص
سلطنت سنیه زیرادارهسنده اولان كافهٔ قضا وقصبات
ونواحی وقرا اهل اسلام ایله مختلطاً ومنفرداً ارمنی وقاتولك
وپروتستان ویهود ملتلرندن اولان سكنه دن غیرخالی
اولدیغی حالده دول سائره نك ادارهلرنده اولان جزایر
وسائره ده ویونانیانه مخصوص اولان قریه لرده مذكور
اربعه دن بربیت ساكن اوله بیلدیكی كورلمشمیدر خوف
طوئــ تلفن ناشی لابد اقامت ایده مامكده معذور اولدقلری

مسلم ارباب وقوفدر شمس تابان عدل وحقانیت مختصه
مشرف شریعت غرادن طالع وتنویر عیون جهانیانه
لامع اولدیغنه شو دلیل کفایت ایدرکه حامیٔ حمایهٔ
شریعت محمدیه اولان دولت علیهٔ عثمانیه تبعه سندن
وممالکنده بولنان مسافریندن محاربهٔ سابقه ده استیلالرنده
استدکاری دولتلک ممالکه کیتمسی خصوصنه جواز
ویردکاری درکار ایکن وروسیه دولتی بالتشویق مملکتنه
هجرت ایتلری ضمننده یوزرقاربون خرجراه ویرمشکن
ممالک عثمانیه ده املاک صاحبی اولان خرستیان ومسافرین
شویله طورسون اصحاب بیوت واملاکدن اولمیان بر
ایکیوز بیکدن متجاوز مساکین نصارادن اقللی اوتوز
بیک نفوس اولسون روسیه اقلیمنه نقل ایتدیره بیلمکده
نائل اولدیغنی ایشتدکی دولت علیه خرجراه کبی
مراسم تشریفیه ایفاسنه رغبت ایتمامش ایکن روسیه
الکاسندن ایکی ملیونه قریب اصحاب بیوت اعیان
واهالی ممالک شاهانه یه نقل وهجرت ایلدکلری انکار
اولنورمی بومثللو حالات مجرد شریعت محمدیه نک عین
عدالت ایدوکندن ایلرو کلور مواد بدیهه دندر کلمه لی
شهادت بحثنه امر شهادت برقاعدهٔ عادله تحتنده جاریدر

بو آیه که مقبول اولان مؤمنین صالحینک شهادتیدر
نعم برمؤمن که برمعصیتی ارتکاب ایلدیکی استماع
اولنورسه اومعصیته جرأت ایدن کذبه دخی جرأت ایتمک
محتمل ایدوکنه نظراً انک شهادتی رد اولنور کذلک
ایکی نصاری بولنسه و برکلیسایه دوام ورعایت ایلیوب
دیکری رعایت ایتمز اولسه رعایت ایدنک علیهنده رعایت
ایتمیانک شهادتی قبول اولنمز برادنیجه کلیسایه دوامدن
عبارت اولان عبادتی ترک معصیتنه جرأت ایتمش
اولدیغنه نظراً کذبه ده جرأت ایده جکی اکلاشیلور
تقدم جمیع کتب شرعیه مزده تحریر اولنورکه مسلمین
حقوقنی کتم ایدنک معصیتی نه مقدار ایسه یهود
ونصارانک حقنی کتم ایلیانک کناهی دها زیاده در
بنابرین اهل اسلام بواعتقادله متصفدر بوفقیر یهود
ونصارا کتابلرینی پک چوق مطالعه ایتدم هیچ برینک
کتابلرنده بومسئله یی کوره مدم اکرملل آخرک حقوقنی
کتم ایلمک معصیتی کندی ملتلرینک حقنی کتم
ایلمکدن دها زیاده شدید ایدوکنی بیان ایدر کتابکز
وار ایسه ارائه ایلمکزدن ممنون اولورم مادامکه کتب
اعتقادیه لرنده بویله برمسئله اولمیان و بنابرین اول اعتقاد

کندویه مایهٔ دینیه اولهمامش بولنان ملل نصارا
ویهود شهادتی شایان قبول اولهماق مقتضای حکمت
ایدوکنی هرکس تصدیق ایدهجکنده اشتباه یوقدر
ثانیاً یهود ونصارا کذبه اتفاق ایده کاوب اهل اسلامك
کذبه اتفاق ایده میهجکلری درکاردر بومدعایه پك
چوق شاهد وار ایسهده حسب الدیانه هرمسئلهنك بیانی
ضمننده ایکی شاهد ایله اکتفا اولنغین بوراده ایکی
دلیل ارائه ایدهلم اولکیسی بیوت استانبول جملهسی
وقف اولوب ملك نادر بولندیغندن سنداتنده دخی
مندرج اولدیغی اوزره بیوت موقوفهیه مالك اولنلر
حال حیاتنده بیع ایدر ایکن اولاد وانسابی اولمدیغی حالده
وفات ایدنجهوقفهترك اولنور وقف نی ملك اولان بیوتدن
اهون بها ایله بیع ایدر حالبوکه استانبولده یهود ونصارا
بیوتی اسلام بیوتنه مساوی ایکن هرتقویمده اوتوز
قرق قدر بیوت مسلمینك محلول اولانی نشر اولنوب
یهود ونصارا بیوتندن برینك محلول اولدیغی تقویمده
کورلیور بوکا محلولی کتم ایلمکدن بشقه نهمعنا ویریلور
بوده دکل انجق کذبه اتفاقدر ایکنجی شاهد سن و بن
و بوحکیملر ازمیره ویاخود واستانبوله وارنجه بالاتفاق

تبدیل قیافت ایدهلم واونر بیك غروشه بحث ایدهلم
وایکی کشی دخی بری مسلم ودیکری خرستیان البسهسنه
قویوب خرستیاندن اولانی مجمع نصارایه کوندرهلم و بغیر
حق اهل اسلامدن برکمسهیی دوکدرهلم دعوایه قیام
اولنجه کورهلم که نصارادن بریسی کاوب طوغری سویلرمی
یوخسه عکسنیمی سویلر اسلامی دخی مجمع اسلامیانه
کوندرهلم و بغیرحق خرستیاندن برکیمسهیی دوکدرهلم
دعوایه قیام اولنجه کورهلم که اسلامدن اولنلاردن
هیچ بریسی کاوب یلان سویلرمی یعنی خرستیانلر بغیرحق
اسلامك دوکلدیکنی بیان ایتمکی تجویز ایدهمدکلری کبی
اسلاملر دخی خرستیانك بغیرحق دوکلدیکنی افاده ایلدکلری
تقدرده حقانیت قنغی ملتده ظاهراولور ایسه مذکور
اون بیك غروشی اولطرف آلسون ایشته ای راهب بو بحثه
کیرمیسك و بوجهتله عدالت شریعت مطهرهیه تماماً
قنارمیسك دیدیکمده راهب مومیالیه بزم ملتمزده
فی الحقیقه یلان شهادتنه اتفاق واردردیهرك بحثه جرأت
ایدهمیوب ندامتله بالتصدیق قهقهه ایله کولدی بونك اوزرینه
فقیر دیدمکه ای راهب بی شعورسنی و بنی خالق اولان
جناب حق ازلده هرایکی طرفك کافهٔ احوالنه عالم

اولدیغندن صدق شهادتله مجبور ایفای شعار دیانت اولان
اهل اسلام علیهنده آخرك شهادتنی قرین قبول ایلهمكی
اصول شریعت قلمشدر مقال حكمت مآلیله ختم بحث
ایدنجه مومی الیهما حكیملر اوروپا اهالیسی بو اسراره عدم
وقوفلرندن ناشی بو خصوصده شریعت محمدیه یه
پك چوق اعتراض ایتمشلر و غزته جیلر دخی كونا كون
هزیان ایله وسحای صحایف اوراق حوادث اولمشلر ایسه ده
شمدی آكلادقكه بونلرك جملهسی سرائر شریعت محمدیه یه
عدم وقوف اثرلری ایمش دیو فكشای اعتراف جهالت
اولمشلردر (سؤال حكیم) شرایع انبیاده علم هیئتك بعض
احكامنه مغایر مسائلك كورینه یور بو یله عقله مخالف مسائل
تخدیش اذهان ایده یور (جواب) معلوم هر اهل درایتدر كه
مطالع و مغاربك اختلافی سببیله كرهٔ سماوات ایله كرهٔ ارضك
ایكیسندن برینك دورانی و دیكرینك سكونی لازم اولوب
حكماء متقدمین ارضك سكوننه و سماواتك دورانه قائل
و حكماء متقدمیندن بعضیسی ایله اوچ بشیوز سنه دنبرو
ظهور ایدن حكماء متأخرین دخی نازدن عبارت اولان
آفتاب عالم جمله عناصرك اكلی و جمیع اجرام و اجسامك
مركزی اولمق اوزره تاحق وسط عالمده محاق و ساكن

وضع ایدوب طوپ زمینی شمسك خولنده سیاره دن بری كبی
متحرك و دوار و سمواتی برحال اوزره ساكن و برقرار فرض
اعتبارینه مائل اولمش و هر ایكی طرف قواعد حكمیه لرینی
اكا بنا ایلمشلردر حكماء متأخرین بو رأیلرینك بین الانام
پذیرای نظام و سداد و استحكام اولمسی امرنده سعی
اهتمام ایتدكچه ساده دلان عوام آنلره سنك انداز طعن
و دشنام اولمقدن خالی اولمزلردی زیرا كه آنلرك قائل اولدقلری
حركت ارض عوامك عقل و ادراكنه مخالف و رؤیت
ابصارینه مغایر اولدیغی بدیهیدر بوندن ایسه عوام ناسك
اعتراض ایده جكی امر غیر خفیدر شو قدر كه زمان قدیمدن
متأخرین ایامنه كلنجیه دكین كذران ایدن سنین و ازمنه ده
حصول یافته اولان قرونك جملهسنده حركت ارضه قائل
اولنلر منقطع و منعدم اولدیغنه نظراً بونی مجرد متأخرین
بولوب میدانه قویمشلردر دنیلهمز از جمله افلاطون
خمنشین دخی اواخر عمرنده ارضك ده حركتنه قائل اولدیغی
ارباب مطالعه یه معلومدر فقط هذا تطاول ادوار و مرور
دهور و اعصار ایله امور ارصاد ایادیٔ اهتمامدن طوتیلوب
احوال فلكیاتك ضبطنه تقید اولنه اولنه متأخرینك
زماننده قوانین و آلات و ارصاد كماله رسیده اولمش و تجاریب

ومشاهدات غايتده ايرمش وبالالتزام ضبط احوال افلاك
نظام بولمش اولمغين مذهب ثاني برمرتبه رواج بولمشدركه
اكثر متأخرينك مقبول ومرغوبي اولوب هيئت جديده
ناميله شايع ومشهور اولمشدر حتى من القديم بو رأى ثانی يه
ذاهب اولنلر هيئت عالمه تقليداً ايله وسط بيوت وصوامعده
چراغ ونار ايقادو اشعال ايدرلر ايمش بوبابده غفلت اولنما
مليدركه احوال مرقومه يه اعتماد واعتقاد ايتمك امور دينيه
ولوازم يقينيه دن دكلدر چونكه عالم هرنه شكل وهيئتده
اولورسه اولسون واجرام واجسامك تركيبي هرنه كيفيتده
بولنور ايسه بولنسون ديو چرخ فلك هرنه صورتله دونرسه
دونسون كندوسنك حدوثني انكاره مجال يوقدر حدوثيله
برابر بوهياكل بديع الاشكال برصانع متعالك صنع باكمالي
اولديغندن بشقه خيان امر محال اولديغنه اعتقاد واعتقاد
ايتمك لوازم دينيه وامور يقينيه دندر وحكماى متأخرينك
ذاهب اولدقلرى كبى بودنيانك حركت ايتديكنه ذاهب
اولسق او حركت وسيران صانع جهانك عجايب صنعندن
وبو عالمه نه ظن ايله نظر اولنسه اول جهتله دوراني خلاق
عالمك كمال قدرتندن نشاندر اهل شرعك اراديغى ايسه
بو مسئله لازم الاذعاندر انبياء عظام عليهم الصلوة والسلام

حضراتي افلاك انجمك فوائد ومنافعندن وسكاني اولان
ملائكهٔ كرامك جناب حقه اولان عبادات وطاعتلرندن
بحث ايليوب نوع بني بشرى سعادت دارينه باعث اوله جق
طريق مستقيمه سوق وترغيب ايلمكه همت وصنايع دنيويه يه
متعلق اولان افلاك انجمك ذاتي ندن عبارت ايدوكنى
وحركتلرينك مقدارى بيله بينلرنده اولان ابعادى بياندن
صرف نظر دقت بيورملرى ايجاب قواعد مرسليت
ونبوتلريدر اى حكيم هيئت جديده نك شريعته مخالف
اولان محلى نره سيدر مقصودك اكر حاشا سمواتي انكار ايسه
سموات جسم شفاف اولمسى متفق فيه اولوب رصد جسم
شفافي كورهمز واكر انكاره يقين افاده ايدر بردليل
عقلك وار ايسه بيان ايله كه بزده اكا نظر ايدهلم
ديلدكده حكيم مومى اليه سمواتك انكارى حقنده يقين افاده
ايدر دليل عقلى بولنمز (سؤال قرنجه قبودان) برسؤالم
شودركه انبياى عظام سمواتي خبر ويرمشلر بوخبر علوم
رياضيه يه البتده مغاير كورينيورز براعلوم رياضيه مسائل
رصدله كورلمش وادلهٔ عقليه ايله اثبات اولنمش شيلر
اولمغله اهل هيئت سمواتي انكار ايديورلر واولسه ايدى
رصدله مشاهده اولنور ايدى ديورلر برده سموات ملائكه

ایله مالامال و بونلرك هر بری تسبیح و عبادات ایله کذارنده
غدو والاصال اولوب کیمسی دخی بر خدمت ایله مأمور در
دیمشلر حالبوکه اهل ارصاد بونلری دخی معاینه ایده مدکلرندن
ادلهٔ عقلیه دن ابعاد و جناب باری کندی ایشنی بالذات
کورمکه مقتدر دکلی خادمه لردن محتاج اولیور کلامیله
استشهاد ایده یورلر و ادیسنده لقلقه پرداز مقال اولمغله
طرف عاجزانه مدن افلاکك وجودی حکماء متقدمین
ایله متکلمین بیننده متفق فیه اولوب مترصدینك اولسه ایدی
رصدله کوریلوردی دیمکلری آرایش قبولدن عاطل
بر دلیل باطلدر که جسم افلاك شفاف پاك اولوب ماوراسنی
ساتر اولمدیغی علم حکمت کتابلرنده مثبت و جسم شفافك
مرئی اولمدیغی رهین رتبهٔ بداهت اولوب مثلا ایکی پنجره نك
بری جاملی و دیکری جامسز اولدیغی حالده قرق اللی
خطوه مسافه دن نظر اولندقده جاملی ایله جامسزك فرق
اولنه مدیغی و در بون اپچنده یدی سکز جامدن بریسی
کوز کوروندیکی قید اعتراضدن آزاده ایکن نیجه ملیون
ساعتلك مسافه ده بولنان جسم شفافك رصد ایله کوریله
میه جکی درکار و بناءً علیه افلاکك وجودینی اقرار و انکار
ادلهٔ عقلیه و رصد ایله ممکن اوله میه جغی آشکار اولمغله بزه

وجود ثبوتنی مخبر صادق خبر و یرمسیله تصدیق ایدریز
سز افکاریکزی نه سنده استناد ایدرسکز دینلدکده حکیملر
عین انصافدن معترف و بر کونه سند صحیح ایله استناد اولنه
میه جغنی معترف اولمریله ینه طرف فقیرانه مدن کاه لم ملائکهٔ
کرام بحثنه شو افلاکده و یاخود افلاکی انکار ایدنلره مرئی
و مثبت اولان کواکبده مخلوقاتك وجود و عدمی شقلرندن
قنغیسنی ذهنکز ترجیح ایدیور سؤالی ایراد اولنمغله مخلوق بولنمسی
تخمین اولنه بیلور دیمکلری اوزرینه چونکه الله تعالی و تقدس
حضرتلری روی زمینده براً و بحراً هیچ بر محلی بر نوع حیواندن
خالی عبث خلق ایتمدیکی مثللو بو قدر انجم و افلاکی دخی البته
خالی عن الاهالی براقمیه جغی و اضحاتدن و بو اجسام علویه نك
اجسام مضیئه دن اولدقلری بدیهیاتدن بولندیغنه نظراً عالمی
تنویر ایدن بویله اجسام مضیئه دن خر و استر و سائر کونه جانور
تخمین ایده جککزه بو اجسام مضیئه نك سکانی دخی کندوسی
کبی اجسام نورانیه در دیه رك ملائکهٔ کرامی اقرار ایتسه کز
اولمزمی ملائکهٔ کرام اجسام لطیفهٔ نورانیه در ای قرنجه
قپودان اولسه کوررلك دیمك نه دیمکدر بر شیئك مرئی
اولماسندن موجود اولماسی لازم کورمیه رك روح بدنده موجود
و متصرف ایکن لطیف و نورانی اولدیغندن کورلمسی ممکن میدر

باخصوص میقراسقوب واسطه‌سیله قدرت کاملهٔ الهیه‌نك
بونجه آثار غریبه‌سی مشاهد ایکن ملائکه‌یی اولسه کوررداك
اعتراضی عین حماقت دکلیدر دیو جواب ویریلوب بعده ملائکهٔ
کرامك استخدامی مبحثنه احالهٔ سمند مقال ایله ای قرنجه
قپودانی سنك حق تعالی حضرتلری خادمه محتاج دکلدر
دیدیکك اعتراضك جوابی دخی شویله‌درکه جناب
آفریننده زمان و زمین غنی عن العالمین اولوب ذره تا برشیئه
وفعلنده اعانهٔ معینه محتاج اولمیوب انجق حکمت بالغهٔ
صمدانیه‌سی اقتضاسنجه مسببی اسبابه ربط وتعلیق ایدرك
اکثر اشیایی وسائط ایله مثلا مزروعاتی یاغمور وطپراق
وطوقلغی اکلك واسطه‌سیله خلق وتکوین عادت الهیه
واشبو وسائطك هر برنده بر حکمت خفیهٔ صمدانیه اولمغله
ملائکهٔ کرامك واسطه اولدقلری دخی بو قبیلدن اولمغله بوکا
اعتراض لازم کلدیکی مثلاو واجب تعالی حضرتلرینك
خدامی یالکز ملائکهٔ کرام اولمیوب شمس وقمر وسائر اجرام
علویه‌نك اجسام عنصریه‌ده باذنه تعالی تأثیرات عظیمه‌لری
بدیهی وبدیدار و صاحب کلستان سعدی مرحومك (قطعه
ابر وباد ومه وخورشید وفلك درکارند ❊ قطعه‌سی مدلولنجه
بونلر دخی هر بری برخدمته مأمور فرمان بربر خدمتکاردر

مثلا ملوك وسلاطینك ایشلرینی بالذات کندولری کورمکه
قادر ایکن دائره‌لرنده اوچ بشیوز خدمه‌نك نه لزومی واردر
دیمش اولسه‌لر دار الشفایی بویله جنگلك درکاررو بو مثلاو
خرافات مجنونیه‌یی تیمارخانه‌ده سلسله جنبان پنجرهٔ جنون
اولان مجانیندن غیریسی تفوه ایمیه‌جکی آشکار ایکن یعنی
بر عبد عاجز پادشاهك سلطنت مستعارینه واکمال شوکت
واحتشامنه برقاچ بیك خدمه‌نك استخدامی استکثار
اولنمدیغی حالده مالك الملوك اولان ذات واجب الوجودك
سلطنت حقیقیه‌سنه کوره نیجه یوز بیك کره ملائکه‌یی
استخدام ایلمسی نه وجهله استبعاد وانکار اولنور اکرچه
ذات واجب الوجود افعالنده بر شیئه محتاج دکل ووسایط
دخی کندی مخلوقاتی ایدوکی وارستهٔ قید دلائل ایسه‌ده
بو واسطه‌لری لحکمة عوام ناسك نظرنده پرده قلمشدر
والحاصل ریاضیه اوقویوب وعلم هیئت وعلم طبه وتشریحه
واقف اولنلر بو قدر اسرار الهیه‌یه تحصیل اطلاع
ایلدکدنصکره امور دینیه‌ده اشتباه ایلدکلری حالده
ارتق روز جزاده سائر ناسدن نه درجه زیاده مسئول ومعاتب
اوله‌جقلری ادبی ملاحظه ایله معلوم اولور هله از جمله
شو اجرام فلکیه‌نك کیفیتی واجب تعالی حضرتلرینك

قدرت وعظمت وجبروتنك نهايتى اولمديغنى اثبات ايدر
شويله كه حكماى متقدمين افلاك حقنده نيجه ادلهٔ قواعد
اتيان وادلهٔ عقليه ور صديه مز خطا ايتمزديو ادعا وابعادينى
دخى بيان ايدوب ديمشلر كه نجوم بولنان افلاكك نهايتى فلك
بروج اولوب ابعاد واجرام افلاك ونجومى قوانين يقينيه ايله
مساحه وحساب ايدرك سطح فلك اعظمك بعدينى كه فلك
بروجك سطح محدبنه قدر مركز عالمدن تقريبا اوتوز
اوچبيك كره بيك وبشيوز يكرمى بشبيك وسكزيوز سكسان
برفرسخ بولوب هر برفرسخى اوچ ميل وهر ميلى اوچبيك
ذراع وهر برذراعى اوتوز ايكى اصبعك عرضى قدر وهر
اصبعى التى شعيره عرضى قدر هر برشعيره يى التى قيل
مقدارى اعتبار وتعداد وبو مساحه وحساب اوزرينه اتفاق
واتحاد ايتمشلردر وبو فلك بروجك سطح مقعرندن مركز
كرهٔ ارضه قدر مسافهٔ بعدينى تقريبا اوتوز اوچ كره بيك
وبشيوز اون بيك درتيوز اللى فرسخ وينه اشبو فلك
بروجك تحتنى تقريباً اون بشبيك درتيوز اوتوز برفرسخ
كواكب ثابته يى التى قسم متفاوت بولوب يوقاردن
اشاغى قدر اول قدر ثانى ديه رك قسم سادسه قدر
بويله تعبير وتسميه ايدرك قدر اولك اقطارينى فلك

بروجك تحتنه مطابق ومساوى اون بشبيك درتيوز اوتوز
برفرسخ بولمشلردر ومقادير اجرام كواكبى كرهٔ ارضك
جرمنه قياس ونسبتله بيان ايدوب قدر اولك اجرامنى
تقريبا التى بچق قدر ثانينك اجرامنى بش بچق ثالثك
اجرامنى درت بچق رابعك اجرامنى اوچ بچق خامسك
اجرامنى ايكى بچق وقدر سادس كوكبلرينك اجرامنى
دخى بر بچق كرهٔ ارض مقدارى تخمين و براهين
هندسه وحساب ايله اثبات وتبيين ايلمشدر وجميع
ثوابت وسياراتى كندى موضعلرنده حركت وضعيه ايله
مركزلرى حولنده دائر ومتحرك كوروب لاساكن
فى الافلاك قضيه سنه مطلع اولمشلردر فسبحان الله
الصانع الحكيم القادر القديم جلت عظمته وعلت قدرته
عن ادراك عقول الفحول ايشته بو اصول حكماى متقدمينك
قوللرى اولوب حكماى متأخرينك اقوالنه كوره شمسك
ضياسى سطح ارضه سكز دقيقه اون سكز ثانيه ده واصل
اولديغى استدلال وضيانك كمال سرعت سيرينه نسبتله
طوپ كله سنك طوپك اغزندن چيقديغى كبى سرعتله
كرهٔ ارضدن شمسه قدر شتابان اولسه اون يدى سنه دن
زياده مدتده واصل اوله جغى وساعتده اللى بيك مترو

مسافه قطع ایدن برواپور عربه‌سی بومسافه‌یی اوچ یوز
سنه‌دن زیاده مدتده قطع ایده جکی حساب واجمال
اولنمش اولدیغنه نظراً ضیانك نه درجه‌لرده سریع الحرکه
اولدیغی معلوم وکرهٔ ارض ایسه شمسه یقین سیاراتدن
بولندیغی مجزوم اولمغله سیاراتدن شمسه الا بعید اولان
اورانوس نام کوکبه ضیاء شمس درت ساعت طقوز
دقیقه قرق سکز ثانیه‌ده وداٸما مشهودمز اولان کواکب
ثابته شمسدن وکرهٔ ارضدن غایتله بعید اولملریله ضیالری
کرهٔ ارضه انجق اوچ سنه‌دن زیاده مدتده رسیده
اولمق وکوز ایله کوریله میوب قوتلی رصد دوربینلر یله
دخی پك کوچك کورینان برطاقم کواکب بغایت ابعد
بولندقلرندن بونلرك ضیالرینك ارضه وصولی نیجه
بیك سنه‌لره توقف ایلك اقتضا ایده جکنی وخلقت عالمدنبرو
هنوز ضیالری ارضه واصل اولمامش دها برچوق
کواکبك موجود اولمسی اغلب احتمال ایدوکنی بالملاحظه
بوصورتله عالم مرئی محدود اولمدیغی مثللو بونلرك
خالق وصانعی اولان حی ومنان تنزهت ذاته عن العجز
والنقصان حضرتلرینك قدرت الهیه و عظمت
صمدانیه سنه حد و پایان اولمدیغنی ادراك ایده میوب

شك وشبهه‌ده قالانلر انساندن معدود اوله‌مز
على الخصوص حکماء متقدمین عندنده کواکب ثابته‌نك
والك نهایتی فلك بروج اولوب بونك کرهٔ ارضه برایکی
ملیون ساعت مسافه‌دن عبارت اولوب هیئت جدیده
اصحابنك تحقیقنه کوره‌ اك اقل اوچ سنه‌ده ضیاسی روی
زمینه عکس ایدن کوکبك کرهٔ ارضه بعدی نیجه نیجه
بیك سنه‌لك مسافه ایتمکلك لازم کلور ارتق ایکی اوچ
بیك سنه‌ده ضیاسی عکس ایتمش اولان وهنوز ضیاسی
عکس ایتمامش بولنان کواکبی وار بوکا قیاس ایله اکر
جناب حق سکا توفیق الهیه‌سنی رفیق ایلیوب عقل سلیم
وطبع مستقیم ویرمش اولیدی هیئت جدیده اوقودقده
سنك ایمانك بیك قات اولمق لازم کلور ایدی اولا تفکر
ایتملی ایدیکه حکمای متقدمین اوچ درت بیك سنه دلیلمز
ورصدمز خطا ایتمز دیو ادعا ایلدکلری ماده هیئت
جدیده‌یه نسبتله بتون بتون تخطئه اولنور اویله ایسه
بوصورتله دلیل عقلی یه نه صورتده اعتماد کلی حاصل
اوله بیلور حالبوکه انبیای عظام حضراتنك الوهیت
وخواص الوهیت حقنده بربرینی تکذیب ایلیوب
جمله‌سی قول واحد اوزره اولدیلر ثانیاً هیئت جدیده

اصحابنك قولی صوفیهٔ عظام افندیلرمزك رأینی تصدیق
ایدر زیرا حکماء متقدمین فلك اطلسك ماوراسی لاخلا
ولاملادر و بزم علمای ظاهرمز فلك اطلسك ماوراسنده
بشقه عالم بولنق ممکندر دیدیلر علمای باطن فلك اطلسك
ماوراسنده لایعد ولایحصی نیجه عالملر واردر بیوردیلر
سزك مبحوث ومعلومکز اولان افلاك عالم اخری یه
کوره شیٔ قلیلدر حتی جملهدن بری ماواری عرشده
زردن یتمش بیك حجاب وار وهر برینك اره‌سی یتمش
بیك وقعری دخی یتمش بیك سنه‌لك مسافه‌در ونیجه
بویله عوالمدن بحث ایلدیلر که فتوحاتی مطالعه ایدنلرك
معلوملریدر بوصورتده هیئت جدیده اصحابنك کشف
ایلدکلری کواکبك ابعادنامحدودی کیفیتی صوفیهٔ
عظام حضراتنی مصدق اولوب انلرك رصدله کشف
ایلدکلرینی علماء راسخین قدس الله ارواحهم قلب
کوزیله کوروب بیان ایلدیلر ثالثاً حکمای متقدمین
افلاکك بعدینه نسبتله محیطنی دخی شیٔ قلیل جرم
صغیرعد ایلدکلرندن شریعتده جنانك وسعتندن بحث
اولندقدن استبعاد ایلیوب عقللری اوزره صغد یره‌جق
یر بوله‌مزلر ایدی هیئت جدیده یه نظراً فلك الهیئك

نه‌درجه وسعتی اولدیغی تبین ایلدکده جنان مثللو
شیلرده عقل قبول ایتیوب استبعاد ایده‌جك برشی قالورمی
رابعاً بومثللو اجرام علویه‌نك خالقی اولان ذات اجل
اعلانه درجه‌ده قدرت وعظمت صاحبی اولوب بونلرك
ایجادینه قادر اولدیغی حالده بزم کبی ضعیفنی احیا
ایتمکه وبومثللو شیئه قادر اوله‌جغنده شبهه اولورمی
ویاخود علم وشعوری وقدرتی اولمیان طبیعت دیدیکك
شی بویله اجرام علویهٔ جسیمه‌یی خلقه مقتدر اوله
بیلورمی بوتفصیلاتدن معلوم اولدیکه امی وقرویلر
قدرت الهیه‌ده وبعض امور اخرویه‌ده شك وتردد
اوزره اولسه‌لر انلره نسبتله علم هیئت کوروب بودرجه
قدرت کاملهٔ خدایه واقف اولان ذاتك ایمانی اضعاف
مضاعف قوت بولیوب شك وترددده اولسه روز
جزاده عذابی یوزدرجه‌ده اشد اوله‌جغی عقلاً معلوم
اولور * الحمدلله الذی هدانا للاسلام *
(سؤال حکیم) انبیای عظامك تبلیغاتندن عقل ادراك
ایلدیکی شیلردنك باشلوجه‌سی امور اخرویه‌در زیرا امور
اخرویه‌دن بیان ایلدکلری مسائلدن برقاجی طور عقلك
خارجنده اولدیغی ثابتدر اوبدن انسان چوریوب اجزاسی

هر طرفه متفرق ومنتشر اولدقدنصكره نه كيفيتله دفعة
جمع وتركيب اولنه بيلور باذن الله تعالى (جواب) بو شبهه نك
حلى اولا حقيقت انسانى بلمكه توقف ايلر انسانلر عقلا
اختلاف ايليوب برقاچ طريقه ذاهب اولديلر متكلميندن
برطائفه حقيقت انسان برهيكل محسوسدر بوهيكلده داخل
بشقه برشى دكل ديشلردر بومذهبك ضعفنى ايكى جهتله
اثبات ايلديلر شويله كه اولا بوهيكل دائما تبدل وتغير ايلر
حقيقت انسان تبدل وتغير ايلمز زيرا هر شخص بالضروره
بيلوركه كندوسى يكرمى اوتوز سنه اول بولنان شخصدر
حالبوكه بومدت سنه ده هيكل برقاچ دفعه تبدل ايدر
بوصورتده تبدل وتغير ايليان شى تبدل وتغير ايلميان شيئك
غيريدر (وجه ثانى) انسان بعض كره هيكلدن غافل
اولوب حقيقتندن غافل اولمز معلوم اولان شى معلوم اولميان
شيئك غيريدر مذهب ثانى حقيقت انسان بوهيكل محسوسده
داخل برجسمدر بودخى برقاچ قول اوزرينه در قول اول
حقيقت انسان تركيب انسانده داخل اجزاء اصليه دن
عبارتدر زيرا بدن انسان ايكى قسم اوزره اولوب برقسمى
اجزاء اصليه دركه اول عمرندن آخرينه قدر باقى قالەرق
تغيرات وانحلالات زيادات ونقصاندن برشى تطرق ايلمز

ايكنجيسى اجزاء عرضيه دركه عمرينك آخرينه قدر زياده
ونقصاندن خالى اولمز حقيقت انسان بو اجزاء اصليه دن
عبارتدركه بودخى شئ قليلدر بومذهب متكلميندن برطائفهٔ
محققينك قوليدر قول ثانى نظامه كوره حقيقت انسان
انسانده داخل جميع اعضايه سارى جسم لطيفدر
قول ثالث ابن راونديه كوره قلبده ثابت جزء لايتجزادر
قول رابع هر برى ايچون مقدارى معين اولمق شرطيله
مجموع اخلاط اربعه در قول خامس حقيقت انسان دمدن
عبارتدر زيرا دم اخلاط بدنك اشرفيدر قول سادس حقيقت
انسان روح حيوانيدركه اخلاطك بخار لطيفندن حاصل
برجوهردر بو اقوالك جميعسنه كوره حقيقت انسان
جوهردر جالينوس و بعض اطبايه كوره حقيقت انسان
مزاج معتدلدر و بعضلرينه كوره حقيقت انسان اعضانك
تخطيط وشكلندن عبارتدر اول عمرك آخرينه قدر تبدل
ايلمز و بعضيسنه كوره حقيقت انسان حيات تسميه اولنان
عرضدر اوچ مذهب اصحابنه كوره حقيقت انسان
عرضدر ديديلر اما جمهور حكما وقدماء معتزله ومتكلميندن
امام غزالى ابوالقاسم راغب وامام فخرالدين رازى
واكثر صوفيهٔ عظام حضراتنه كوره حقيقت انسان

جسمانی اولمیوب بلکه بو هیکلده متصرف برجوهر مجرد
درکه اکا نفس ناطقه وعقل وروح علوی اسملریله تسمیه
اولنور بو تفصیلات معلوم اولدی ایسه امر معادده اهل
علم اختلاف ایلدیلر محققین فلاسفه باجمعهم حقیقتنی اثبات
ایلیوب، کیفیتنده اختلاف ایدرك بو معاد یالکز روحانیدر
نفس ناطقه ایچوندر دیمشلردر واهل اسلامدن برطائفهٔ
عظیمه حشر بو بدن ایچوندر یابدن معدومی اعاده ویاخود
متفرقه یی جمع وترکیبدن عبارتدر ومسلیندن برطائفهٔ
علیه که حلیمی کبی قاضی ابوزید دبوس وامام غزالی
واکثر صوفیه وامامیه وکرامیه دراکلرك عندنده معاد نفس
ناطقه مع الجسد ایچوندر والحاصل نفس ناطقه ایله جسدك
ایکیسندن معادی نفی ایدن هیچ برعاقل ایشدلیوب اکرچه
حکمادن جالینوس بوخصوصده تحیر وتوقف ایلمش
ایسه ده اکثر محققین معاد حشر اجزاء متفرقه جمع
وترکیبدن عبارت اولمسنه امکانی حقنده براهین قطعیه
ایراد ایلدیلر بو فقیر علی وجه التبیین والتمثیل شو وجهله
تقریر ایدرمکه موادیدن وصورتی حقیقتنك موقوف
علیهی ممکن الوجود ایدی حالبوکه بلاشك موجود
اولدیغندن ثانیا لذاته وجودینه برمانع بوقدر اکر اولسه

ممکن لذاته ممتنعه منقلب اولمق لازم کلورکه بالاتفاق محالدر
ثانیا ظاهرده برآدم برصنعت ایجادینی قصد ایلدکده اول
ایجاد ایده جکی شیئك اصلا عددی ومادهسی موجود
اولمدیغی حالده اول کسه نه درجه صعوبت چکه جکی
آشکار اولوب چوق کسه لر واردرکه بومثللو صنعت جدیده
اختراعنده نیجه زمانلر سعی بلیغ ایلیوب مقصوده نائل
اولمقسزین فوت اولمشلردر امابر کسه نك بر منکسری
اصلاح ومنعدمی اعاده ایلمسی نقدر اسهل اوله جغی
کونش کبی ظاهردرکه انك عددی حاصل ومادهسی
باقیدر ای حکیم ابتدا اجزاسی ناموجود ایکن خلقتی
ورای عقلنده اولمیوب بده مادهسی باقی اولان اجزاء
متفرقه نك جمع وتألیفی ورای عقلده می اولیوروبوا صعبی
تجویز واسهلی انکار ایلمکز ندن اقتضا ایده یور بوکا
زیاده تعجب اولنور باخصوص حق جل وعلی حضرتلرینك
عندنده بعوض طیار ایله فلك دواری خلق ایتمك
مساوی یدر ایمدی بوندن ثابت اولدیکه نفس ناطقه نك
مفارقتندن صکره بدنه عودتنده تعجب اولنمق لایق
اولمیوب بلکه اول امرده بدنه تعلقنده تحیر اولنور
ونفسك بدنه تأثیری تأثیر فعل وتسخیردرکه بونك

استحاله سنه بر برهان و بو تسخیر بدن برقاچ دفعه قبول
ایتمسنده مانع بوقدر (سؤال حکم) استعداد انسانی
بالتدریج آزار آزار حاصل اولور که اولا نطفه صکره
علقه وبعده مضغه صکره مدت طویله‌ده تمام خلقت
حاصل اولور اما بالتدریج اولمیوب زمان قلیلده
تسخیری قبوله مستعد اولمز (جواب) جناب واجب
الوجود کمال قدرت الهیه سیله حدوثی بالتدریج ممکن
اولانی زمان ثانیده دفعة دخی احداث ایدر بونك
مثالی تولدله تکوندر که مثلا تولد بالتدریج اولوب
تکون دفعة حاصل اولقدر بعض حیوانك دفعة تکون
ایلسی مذکوردر کالدر مثلا فاره بر بریله اجتماع ایدرك
تولد ایلدیکی کبی فاره یه قریب وبعض فاره قدر نیجه
حیوان ماء متعفنده تکون ایدر که نه ماده سی ونه ده
مدتی وار باخصوص تعفناتدن حاصل اولان ذباب
وذباب مثللو حشرات ماده سی ومهلتی یوغیکن ایام
صیفده حق تعالی حضرتلرینك اراده سیله دفعة
تکون ایدر فاذا کان الامر کذلك نشأت ثانیه‌ده مفترق
اولان اجراسنی ترکیب ومختل اولان صورتنی اعاده
شومذ کوراندن اعجب دکلدر (سؤال) بدن حشر

اولنوب اشقیانك جهنمده آتشك حرارتی وشدت برد ایله
معذب اولمسی نه کیفیتله تعقل اولنور حالبوکه شدت
حرارت شدت برودت دوام حیاته مانعلردر (جواب)
نفس ناطقه اثبات ایدوب حشر معاد روح مع البدندر
دیبان ذواته کوره بدن فانی روح باقیدر بدنك فناسیله
روح فنایه کتمز بدن روحك البیسه سی کبیدر برآدمك
البیسه ومرکبی یاننده اولدیك یانمسی لازم کلز جناب
حق بر البیسه دها خلق ایتمکه قادردر بو مذهبه کوره
بو اعتراض اصلا وارد اولمز اما حقیقت انسان
بدن محسوسدن عبارت دیبانلره کوره ینه جواب ویریلورکه
شدت حرارت بقای حیاته مانع دکلدر زیرا انسانك
معده سی اتشده غلیان ایدن چوملکدن زیاده حاردرکه
دضمی بطی وغلیظه نیجه اشیای مأکوله آتشده بش اون
ساعت اغلا ایله حل اولوب هیئت اصلیه سی تغیر ایتمیه‌رك
معدده درت ساعتده حل اولوب هیئت اصلیه سنی تغییر
ایدر حتی جالینوس حکیم برحیوانك قارنی یاردیروب
پارمغینی قلبنه صوقدقده حرارتنه تحمل ایده مدیکی
مسطور وباخصوص دوه قوشنك قزغین تیمورلری
وآتشلری ابتلاع وسمندرك آتش حرارتی وذلال دیدکاری

بو جكلرك قارو بوز برودتى ايله انطباع ايتدكلرى مشهور
اولمغله حيات ايله شدت حرارت و برودتك مانعت الجمع
اولمديغى بو مذكوراتدن استدلال اولنور (سؤال حكيم)
اهل جهنمك وجودلرى غايت جسامت وضخامت اوزره
اولەرق تعذيب اولنور ايمش اويله ايسه دنياده شقاوت
ايدن جسم صغير ايكن بو اجزاء زائدەنك معذب اولمسنده
ظلم لازم كلزمى جواب حقيقت انسان روح ايله اجزاء
اصليەدن عبارت اولوب اجزاء زائدەيه اعتبار اولنمامغله
ظلم لازم كلمز مثلا ضعيف ايكن برآدم برشخصى ضرب
وياخود قتل ايلدكدنصكره اول آدم تسمن ايلدكده ضرب
قصاص اولنسه بونده ظلم لازم كلمز اى حكيم سنك
شبهەلرك متكلميندن جسد حشر اولور ديديان مذهبه كوره
وارد اولە بيلور انجق بحمدالله تعالى انك جوابى اعطا
اولندى اما اهل اسلامدن برطائفهٔ عليه وصوفيهٔ عظام
مذهبى اوزره تصور ايلديككز شبهه جملەسى ساقط
اولديغى ادنا تفكر ايله معلوم اولورز يرا انلرك عندندە بدن
متفرق اولوب فساده كتدكدنصكره نفس ناطقه جوهر
مجرد اولەرق باقى اولديغى كتب كلاميەدە مسطور اولمغله
بومذهبه دلالت ايدر آيات عديده واحاديث كثيره وارد

اولمشدر جناب واجب الوجود خلائقى حشر ايتمك مراد
ايتديكى وقتده نفس ناطقه دنياده بدنه تعلق وتصرف
ايلديكى كبى مرهٔ ثانيەدە بعدالحشر ينه تعلق وتصرف
ايدر وديديلركه عقل دلالت ايلديكى اوزره سعادت ارواح
معرفةالله ومحبةالله ايله وسعادت اجسام محسوساتى ادراك
ايلەدر وبو ايكى سعادتى جمع ايتمك بو حيات دنياده ممكن دكلدر
زيرا انسان انوار عالم غيب تجليسيله مستغرق اولدقده لذات
جسمانيەدن ولذات جسمانيه مستغرق اولدقده ولذات
روحانيەدن برشيئه التفات ممكن اولەمز والحاصل
بو ايكيسنك جمعى متعذر اولديغى بو عالمده ارواح بشريه
ضعيف اولوب موت ايله بدندن مفارقت وعالم قدسه
واصل ومستمد اولدقده قوى وكامل اولەجغندن بدن
مرهٔ ثانيەدە اعاده اولندقده قوى وكامل اولوب ايكى امرك
بيننى جمعه مقتدر اولوركه مراتب سعادتك غايت قصواسيدر
بوطائفهٔ عليه بيورديلركه الله جلت عظمته حضرتلرى
بعدالموت خراب اولان بدنك اجزاء اصليهٔ متفرقەسى
ايچون بر بدن خلق ايليوب باقى قلان نفس مجردەيى او بدن
اعاده ايدر نفس ايله اجزاء اصليه بعينه باقى اولديغندن خلق
اولان بدن بحسب الشخص غيرى اولمسنده بأس يوقدر

زيرا اعتبار شكل وهيئت وكيته اولميوب نفس ايله اجزاء
اصليه يه‌در نتكيم هر شخصه حال صباوتدن شيخوخته قدر
عيندر دنيلوب هر نقدر صورت وهيئت تبدل ايدر ايسه ده
كنجلكده برجنايت ايليان كمسه شيخوخته ده معاقبه اولنسه
اوجانينك غيريدر دنيلمز اشبو تفصيلاتدن منفهم اولديكه
جسدك فسادى نفس ناطقهٔ روحك فسادينى مستلزم اولميوب
نفس ناطقه ذاتنده وصفاتنده وافعالنده بدندن مغنى وذاتنده
مغنى اولديغى موضوعدن غنى جوهرى قائم بالذات
اولديغيچون وصفاتنده غنيدر زيرا شيئك صفاتى اوشى
ايله قائم اولوب غيرى ايله وغير ايله قائم اولسه ذالكئ
غيرك صفاتى اولمق لازم كلديكى ايچوندر وافعالنده مغنى
اولديغى دخى نفس ناطقه نك فعلى معرفة الحقايق
كماهى عليدر زيرا معرفت حقايق امه تشبيه اولنوركه
روح ساكن اولنيه‌رق دائما اكاميل ايدوب فقدانى
ايله منقبض وجدانى ايله منبسط اولور بو ادراك فعل
وانفعاليدر زيرا قبول جهتيله تأثر ومباشرت جهتيله
تأثير اولوب فعل وانفعال اولمق لازم كلور اكرچه روح
ايله بدن بيننده تدبير وتصرف وتشوق وتعشق
علاقه‌سى وار ايسه ده اضعف اعراض علاقيه‌نك

بطلانى ايله بالذات قائم اولان جوهرك بطلانى لازم
كلمز حارك فوت اولمسيله صاحبنك وجودينه ضرر
وقفسك شكست اولمسيله طائرك طيرانانه خلل تطرق
ايلمزبلكه احمال واثقالنك تخفيفيله استديكى كبى جولان
ايدر حاصلى بو بدنك فوت وفنا بولمسيله روحك
اولميوب بقاسنه دلالت ايدن ايات كريمه واحاديث
شريفه‌لر وارد اولمشدركه ازجمله (ياايتها النفس المطمئنة
ارجعى الى ربك راضية مرضية) واستعيذبالله (ولا
تحسبن الذين قتلوا فى سبيل الله امواتاً بل احياء عند
ربهم يرزقون) وككقوله عليه السلام (اولياء الله
لايموتون ولكن ينقلون من دار الى دار) وكقوله عليه
السلام (اذامات ابن آدم ترفرف روحه فوق نعشه
فيقول يا اهلى ويا ولدى لاتلعبن بكم الدنيا
كالعبت) وكقوله عليه السلام (ارواح الشهداء
فى حواصل طير اخضر) ايشته شو آيات قرآنيه واحاديث
نبويه بدن ميت فائت اولوب روح حى اوله‌رق باقى
قالمسنه صراحة دلالت ايدر وبو بدنك تركيب وحشر
اولنمسنه دليل اوله‌رق جناب حق پك چوق مثال خلق

ایلمش ایکن تدبیر صادق ایله تدبیر ایلمیوب شک ایلمک نه بیوک
غفلتدر اولامنی هاضم رابعک فضله‌سی وماده‌سی
دخی اغذیهٔ مأکوله‌دن تولد ایلیوب اغذیهٔ مأکوله دخی
اجزای عنصریه‌دن متولد اولوب حالبوکه اجزاء عنصریه
اطراف عالمده زیاده متفرق ایکن جناب واجب الوجود
جمع ایدرک اندن حیوان یاخود نبات تولد ایتمسیله انلری
دخی انسان اکل ایتدکده اندن دم متولد ودم دخی
جمیع اعضایه متوزع اولوب اندن براجزای لطیفه
حاصل اوله‌رق اطراف اعضایه طل منبث کبی متفرق
اولور بو سببه مبنی عندالدفاع جمیع اعضا متلذذ وعند
الانفصال جمله اعضا مفتور اولور صکره جناب حق
اجزاء طلیه‌دن مقدار معینی اوعیهٔ منیده جمع ایله ماء
دافق اوله‌رق قرار ورجه اخراج اولنده انسان تولد
ایدر ایمدی انسانک اجزای اصلیه‌سی اولابحار وجبال
وولوج هوا واطراف واکنافده متفرق ایکن طریق
مذکور ایله اجتماع ایدوب وجوده کلدیکی اظهر من
الشمسدر ایمدی اجزاء متفرقهٔ مذکوره‌یی جمع وتلفیقه
مقتدر اولان جناب قادر قیومک انسان فوت اولوب
اجزاسی تفرق اول کبی تفرق ایلدکدن صکره ثانیاً جمع

وترکیب ایلیوب قوهٔ ناطقهٔ فاهمه اعطا ایلمسی ندن استبعاد
اولنور یعنی جمع اوله قادر اولان ذات اجل اعلا
جمع ثانیدن عاجز اولورمی ثانیاً مثالک بری دخی (حب
ونوا اقسامیدرکه اشکالی مختلف ایکن ارض ندیه‌ده یعنی
نمناک یرده واقع اولوب ماء وتراب مستولی اولدقده
نظر عقل بونلرک فساده کیدوب تعفن ایلمسنی اقتضا
ایدر ایکن فساده کیتیوب محفوظ اوله‌رق باقی قالوب
رطوبت زیاده اولدقجه ورقه اظهار ایلر و بعض
چکردک واردرکه کمال صلابتندن انسان کسر وشکست
ایتمکدن عاجز ایکن ارض ندیه‌ده واقع اولسه جناب
آفریننده سماوتری اول نوای صلبک اعلاسندن برشق
اظهار ایلیوب جزؤ صاعد واسفلندن برشق اظهار ایلیوب
جزؤ هابط خروج ایدرک اعماق عرض منتشر اولور
حالبوکه عنصر نوات ماء ارضک طبعی مغایر ایکن
بومثللی فعله قادر اولان ذات اجل اعلا بعدالموت
افتراق ایلیان اجزائی جمع وترکیبدن نصل عاجز
اولور ثالثاً ارضده اولان حشر نشر بوکامثللدرکه
زمان ربیعده یعنی فصل بهارده چشمه‌لر ینبوع ایلیوب
اغصان وعروق اشجار صولری جذب ایدرک

اوارق وازهارك اظهار وتبيان وبر يپراق و بردال
قطع اولنسه وديكر يني يرينه اخراج واتيان ايلروقت
شتاده بردمشته اولدقده عيونى عودت رطوبتى جفت
و يبوسته واروب اوزرنده اولان خضراواتى اصفرار
ايدرك جملهسى هايط و بردال قطع اولنسه يرينه
آخر يني اخراج ايدهميوب ميت حكمنه كيرهرك فعل وانفعالدن
ساقط اولور بعده ربيع ثانى كلدكده حياتى ينه عودت
ايلر بوحقايق معانى ارضده تعقل و بودليل بيدانى
جماداتده تأمل اولنجه جماداتدن اشرف اولان انسانده
نيچون تعقل اولنميور اكرديرسهك كه اجزاء بدن انسان
تفريق ايلدى جواب ايدرزكه لابأس به اولديغى بالاده
بيان اولندى رابعاً مطر بونده درت شى واركه هر بريسى
حشرك جوازينه دليل كافيدر اولكيسى ماء بالطبع
ثقيل وجانب علوه صعودى خلاف طبيعيدر البته برقادر
لازمدركه هبوط شانندن اولان شيئك طبعنه قهر
وغلبه ايليوب اصعاد ايلسون طبيعت مايعى قلبه قادر
اولان ماء بعدالافتراق اجتماع ايلدى بوجمعه قادراولان
اجزاء ترابيهنك بعدالافتراق اجتماعنه قادر اولمزمى
اوچنجيسى رياحى تحريك واجزاى متجانسهسنك

بعضيسنك بعضيسنه ضمنه قادراولان اجزاء بدن
انسانك ضمنه قادر اولمزمى دردنجيسى بلوطلر ايجاد
ايلك ناسك احتياجى ايچون اولديغى كبى حشر دخى
مكلفينك مستحق اولدقلرى ثواب وعقابه وصلتلرى
احتياجى ايچون اولهجغى نماياندر خامساً شجرهٔ نار حشرك
جوازينه شاهد اوله بيلور زيرا نار بالطبع صاعد و لطيف
ونورانى وحار ويابس حالبوكه شجره هابط وكثيف
وظلمانى وبارد رطب اجزاى ناريهيى داخل شجره
امساك ايليوب اشياى متنافرهيى جمعه مقتدر اولان
واجب الوجود بدن حياتى ابداع ايتمك قادراولمزمى
شو مذكوراتدن مستفاد اولديكه عناصر اربعه
حشرك امكانه بيوك شاهددر واثبات ايدر سادساً سماوات
كواكبك بنالرى بدن انساندن ارفع واعظم وتأليفلرى
تأليف بدن انسانيدن اشد واقوم زيرا بونلرده فروج
اولميوب بدن انسان ايسه مساماتدن عبارتدر بوصورتده
بواقوالى تركيبه قادراولان ذات اجل اعلا اضعفى
تركيبه قادراولهجغى وسابعاً هرشخص نفسنده بالتأمل
ادراك ايدركه وقت نموده بدننده زياده قوت حاصل
اولوب بعده ينه ضعف ونقصان عارض اولمقدن خالى

اولمز بو صورتده بدنڭ بعضیسنده تكون ملاحظه اولنمایدركه
نزمده حواس خمسهٔ بدنیه منافعدن خالی میت حكمنه
كیرمش ایكن حال یقظهده كیفیت اولامسی عودت
ایدر بودخی بعدالموت حشره مشابه اولمزمی ثامنا
موت ایله حیات بر بر ینه ضد وامكان وامتناعده ضدینڭ
حكمی واحد اولدیغندن حیاتدن صكره موت تجویز
اولنجه موتدن صكره حیات تجویز اولنمزمی تاسعاً
ابن حیوانڭ هویتی تفكر اولنسه بوكا شاهد اولور شویله كه
ماءارضده تولد ایلیان نباتاتی حیوان اكل ایلدكده
اجزاء ما كولهنڭ لطیفلرندن دم تولد ایدرك اودمڭ
بعض اجزاسی دخی ممه نڭ اولدیغی لحمه منصب اولدقده
الله تعالی وتقدس انی دم صورتندن لبن صورتنه
تحویل واولبنی دخی متضادالطبایع اوچ اجزادن
تركیب ایدییوركه بری دهن ودیكری ماء واوچنجیسی
جبن اولوب دهنڭ طبیعتی حار ورطب ماءڭ طبیعتی
بارد ورطب جبنڭ طبیعتی بارد و یابسدر ایشته بویله
ترابی نباتی نباتی دمه دمی لبنه قلب ایدرك ولبنده یكدیكرینه
ضد اجزاء ثلاثه خلق وتكوین ایلیهرك بو اجسامی بر
صفتدن بر صفته وبر حالدن بر حاله قلبه قادر اولدیغی

كورنمكده ایكن امواتڭ اجزاء وابداننی حالت اولیهسی
كبی صفت حیاته قلب ایلمكه قادر اولمزمی (سؤال حكیم)
استغراب اولنان موادڭ بری دخی میتڭ قبرده احیا
اولنوب سؤال اولنمسی وچیان وعقارب ایله تعذیب
قلنمسی كیفیتیدر زیرا بز مصلوب ومقتولی مشاهده
وسربر اوزرنده طول مدت مكث اولنان موتایی معاینه
ایدیورزكه جواب وتحركه اصلا قوتلری اولمیوب
بالخصوص تابوتنڭ ولحد مضیقنده ایكن قعود ایله
سؤال وجواب نصل تصور اولنور ولاسیما اسباع وبهائمڭ
اكل وافتراس ایلدیكی نسانلردن سؤال وجواب نوجهله
تجویز وتعقل اولنور میتڭ چیان وعقارب ایله
تعذیب اولنمسی بحثنه كلنجه متانتله بنا اولنمش قبرلر
كشف اولندقده هیچ برنده چیان وعقار بدن برشی
كورلمامشدر (جواب) انسان بو هیكلدن عبارتدر دیانلره
كوره الله تعالی میتڭ اجزاء اصلیهسنی احیا ایدوب سؤال ایلر
كرك حیوان اكل ایلسون وكرك كول اولوب حالده طاغلسڭ
اجزاء اصلیه اصلا فنا پذیر اولمز و یاخود بالكلیه احیا
ایدرفقط ناسڭ نظرندن محجوب اولور زیرا اوخصوص
عالم ملكوتدر عالم ملكدن اولان كسنهلر مشاهده

ایدەمز نتکم انبیای عظام ملائکهٔ کرامی مشاهده
ایدوب اطرافده بولنان اصحابی مشاهده ایدەمدکاری
کبیدر حیه وعقارب دخی بعینه بو یله اولوب عالم مشاهده
ایدەمز کلەلم حقیقت انسانه نفس ناطقەدن یعنی
فی ذاتها ماددەدن مجرد جوهردن عبارت اولوب روحك
فنایه کیتمکدیکی قول اوزره که تحقیق اولنان دخی بو اولوب
اعتقاد حقیرانەم دخی بونك اوزرینەدر او سؤال روحه
اولمش اولور که میتك قعود وحرکتی لازم کلمز وحیات
وعقارب ایله معذب اولمسی کیفیتی کندینك اخلاق
ذمیمه واعمال ردیەسی ایله روحك تعذیب اولنمسندن
کنایەدر زیرا حیه بنفسه مؤلم اولمیوب بلکه سمیدر
وتوحش اولنان دخی سمدن حاصل اولان الم اولدیغی
تعریفدن مستغنی اولوب اولمی جناب حق روحنده
تخلیق وانك ایله تعذیب ایلمکده بأس یوقدر مثلا اصحاب
رتبه وحیثیتدن کمال درجه علوشانی وحمیت کامله
وعرض وناموسی اولان برشخص مافوق بولنان
براسیر علی ملاءالناس توابعی محضرنده شتومات
غلیظه ایله عرضنی کسروانعاس ایلسه او آدمجغك ناموس
ایجابنجه تنهاده ضرب اولنسه و بلکه عقرب صوقسه

راضی وبو حقارته دها زیاده متأذی اولوب اکرچه
خارجده تاس ایله کورلر اوینار اما روحی نه درجه معذب
اولدیغنی هیچ برکسه حس ایدەمز وکندیسی دخی کرچه
کولوب اوینیوب اما نیجه ییلان وعقربلر صوقیور
دیو تقریر ایدر وعلی الخصوص النوم اخ الموت دینلدیکی
اوزره نوم موتك قرنداشی اولوب نائم اولان برشخص
مخوف وسمناك رؤیا کوردیکی حالده ساکن اولوب
اصلا تحرك واضطراب واثر عذاب ظاهرنده مشاهده
اولنمز ایکن باطننده نیجه الام واکدار ادراك ایدر
واو عذابی اطرافنده بیدار اولانلرك مشاهده ایدەمدکلری
مثال کافی دکلمیدر والحاصل بو خصوصده تصدیق
ایدرز ودیرز که حیه وجود میتی لدغ ایدر لکن احوال
اخرت عالم ملکوتدن اولدیغی ایچون بز مشاهده
ایدەمیز ویاخود نائمك حالی کبی اولوب حیه انی لدغ
ایدر ومتألم اولوب جبهەسی ترلر وغایت مضطرب
ویقظان متأذی اولدیغی کبی متأذی اولور ویاننده
اوتوران شخص ظاهراً انی ساکن کوروب حیه‌یی
ویاخود مؤلماتدن برشی مشاهده ایدەمز ویاخود
حیه‌یی تصریحدن مراد بنفسه مؤلم اولمیوب بلکه سمی

مؤلم اولدیغیچون اوسمده حاصل اولان الم روح میت ایچون حاصل اولمده بأس اولمدیغی بالاده دخی ذکر اولنمشدر (ای حکیم) سزبندن مذهبکزی کتمان وصحیحاً عقایدکز نصل اولدیغنی پنهان طوتدیغکزك معلوم اولمدیغی جهتله ایکی تجاره بکزرکه سزبزم مغازه مزی اچوب امتعه مزی بزن وعیاره چکوب وزن ایلدیکز لکن سزك مغازه کز مسدود وامتعه کز دخی مجهول اولدیغندن وزن وعیار اولنمه دن تخلص ایلدیکز بناء علیه سزه سؤال واعتراض اولیه رق برقاچ نصیحت ایدرم اولا نصیحتم شودرکه سز انبیاء عظام علیهم صلوات الرحمن حضراتنك خبرویردکاری بعض شیلرده عقلمز ایرمز طبیعتك وراسنده در دیه رك انکار ویاخود شکده بولنیورسکز حالبوکه مثلا قرق اللی سنه مقدم برکیمسه سزه خبرویروب فلان زمان برآلت اختراع اولنه جقدرکه انك واسطه سیله اوچ بیك ساعتلك مسافه یه بردقیقه ده خبرواصل اوله جقدر دیمش ویاخود میقراسقوب واسطه سیله کشف اولدیغی اوزره پیره نك پیره سنك پیره سی واردر ویابربارداق صواچنده نقدر حیه وعقرب کبی حشرات وار ایمش ایجلییور ویاخود برکاپكك هربری

برقاچندن مرکب التمش کوزی وارو برعنکبوتك نسج ایتدیکی آغنك برتلی اون سکز قاتدن عبارت ومخرجنده اون سکز سوارخ اولوب هر بری بردلیکدن خروج ایدر ایکن نظر حسده یکپاره بر اینجه تل کورینور دیو هنروران عصرك بومثللو غریبه یی کسب ایضاح ایلدکلری امور غریبه یی سویلمش اولسه ایدی هر برلریك عقل وطبیعته مخالف اولمسنه عجبا بیك دلیل کتورمز میدیکز بونلره قادر اولان واجب الوجود نیه قادر اولمز نیچون تردد ایدرسك نصیحت ثانیه جناب حق انسانه درت طور ویرمشدرکه مافوقنی عقل تجویز ایلمز طور اولکه رحم مادرده ایکن دنیانك وسعتنی خبرویرسه لر نصل تجویز ایده بیلوردك طور ثانی که ایکی آیلق رضیع ایکن دنیانك وسعتنی کوروب فقط نیك وبددن قنغیسنی فرق ایدوب عقلك تجویز ایده بیلور ایدی بعده اوچ درت یاشنه کیردکده الما ایله آتشی فرق ایدرك جیجی دیدیکی شیئه رغبت وفنا دیدیکی شیدن نفرت ایدر ایدك لکن علم وکمالك حسنیاتنی وجهل وشقاوتك قبحیاتنی فرق وتمییز ایده مز ایدك شمدی طور ثالث که مبلغ رجاله بالغ اولوب نیك وبددن فرق

وتمييز ايديورسكز مخبرين صادقينك خبرويردكلرى
اوزره برطور دها واردركه امور معنويه وآخرويه‌در
بونده نيچون تردد ايديورسك اوج طور كچديكى
مافوقندن غافل عقلك تجويز ايتمز ايدى انصاف ايده‌سك
بوسكا شاهد كافى دكلمدر (اوچنجى نصيحت) بدن
انسانى برقاچ بيك ييلدن برى حكما واطبا تشريح
وتدقيق ايتديلر ايسه‌ده حالا نهايت خواصنه واصل
اوله‌مديلر علم تشريح دقتله مطالعه اولنوب تفكر وافلاك
وكواكبك احوالى تدبر اولنسه بونلره قادر اولان ذات
اجل اعلا حضرتلرى نيه قادر اولمز علمى يوق شعورى
يوق قدرتى يوق انكار ايتسك عذابى يوق اقرار ايتمك
احسانى يوق طبيعته اسناد ايدوب عذاب دائميه استحقاق
كسب ايده‌جكنه شو مذكورات ايله متصف اولان ذات
اجل اعلايه نسبت ايليوب ذم دائميه مظهر اولسك اولمزمى
(دردنجى نصيحت) برقوم ايچنده كذب ودروغ ايله
معروف وتزويرات وتقولات ايله موصوف اولان برشخص
قوال شو ديوارك دليكنه بر ييلان كيردى پارمغنى ادخال
ايله ديمش اولسه شايد بودفعه سوزنده صادق اولمق احتمالنى
بالتذكر شك ايدرك اول سوراخه ادخال بنان ايلمكدن

خوف ايده‌جك آزادهٔ قيدبيان اولوب بويله اولديغى
حالده قومى ايچنده صدق وامانتله معروف اولوب بونجه
خوارق عادات ومعجزات باهراتى مشهور اولان يوز يكرمى
درت بيك پيغمبر امور معنويهٔ اخرويه‌يى خبرويرمش اولدقلرى
بديدار ايكن (اى حكيم) انصاف ايتمزميسك كه سكا يقين
حاصل اولمديسه شك وشبهده كلديكى پارمغنى آتشه
وضع ايدوب برآن تحمل ايده بيلورمسنكه نار نيراندن ادنا
برنمونه وبوكا انكار كزك قطعاسزه فائده‌سى اولمديغى من
امور البينه‌در انجق بو انكار ايله قضاى غيب يعنى قوت اولوب.
امور اخرويه‌يى شبهه‌سز تحقق ايلديكى حالده منكرين
حقنده وعيد بيوريلان نار جهنم دن سزى طبيعت
ديديككزشى تخليصه قادر اوله‌بيلورمى (بشنجى نصيحتم)
دخى بنه بومعنايى توضيح‌در مراد عاجزانه‌مى تشريح
ايدرشويله كه حاشا امور اخرويه‌نك اصلى يوقدر دينلسه
بزم ضررمز اولميوب اوحالده سزلرله برابرز اما بزم يقينمز
اولديغى وانبياى عظام عليهم صلوات الله الملك العلام
حضراتنك خبرويردكلرى اوزره وجوده كلوبده عذاب
دائمى‌يه مستحق اولديغكزده نه ياپارسكز دينلدكده
كلام الحق يدخل الاذن بلااذن وتيره‌سى اوزره حكيملر

بو كلام حقيقت انجام عاجزانه مى فرطهٔ بناكوش قبول وشاهقهٔ خودرأييدن حضيض تسليمه نزول ايتمش ايسه لرده قرنجه قپودان قبولدن امتناع وقيلك اصراره كشيدهٔ شراع ايدرك سمت جوابه دنباله كردان سكان وشو صورتله لب آلای هرزه و هذيان اولديكه امور اخرويه يى انكارده مشغلهٔ مشاقات عبادتدن سالم اوله رق دنياده برقاچ كونلك عمر ايچون اوروح طوتمق نماز قيلمق حج كتمك كبى تكلفات شاقه ايله وجودينه زحمت ويرميوب راحت ايدر كلام نافرجامنى ايراد ايدرك اعجاب فرماى ذوى الافهام اولمغله طرف حقيرانه مدن مرقومك تصحيح اعتقادينه مدار اولمق اوزره بعض مؤمن موحد واردركه دنائت نفسيله مألوف وبالطبع افعال ذميمه يه مشغوف اوله رق عبادتده كسلان ولكن امور ضروريهٔ دينيه يه اعتقاد تام ايله معتقد وقلبى ايمان ايله ملان اولوب اعمال صالحه ده بولنمه ديغنه تأسف وافعال طالحه ايله امرار عمر ايلديكنه تلهف ايدرك آخر عمرنده توبه يه موفق اولور ايسه جناب حق اوقولنك كناهلرينى عفو ايدر توبه سز اولور ايسه ديلرسه عفو ايدر ديلرايسه مدت قليله عذاب ايلدكدن صكرا اوقولنى جهنمدن اخراج ومؤبداً وسرمداً صفاياب

اولمق اوزره دارالسلام جنته ادخال وابلاج ايدر فاما انكار ايدوبده عياذاً بالله تعالى ايمانسز كوچه رك عذاب دائمى يه مستحق اولمقده نه فائده واردر ديدكده قرنجه قپودان ستون جهانته بر اوفاق بادبان دها چكه رك انكارده فائده شودركه روح آسوده اولوب تن كسب سمن ايدر ديمكين چونكه مرقوم كمال درجه ضعيف ونحيف اولوب بو دخى اغرب غرائبدندركه سفينه ايچنده مومى اليهدن اضعف وعليل برشخص اولمديغى حالده بونك آخرتى انكارده نسان راحت ايدوب وجود سمن پيدا ايدر ديمسى ضرطهٔ فرماى جروخنده بخشاى شجر قبيلندن اولوب بحملرك ضروب امثالندن كوه مخوردوره ميرود مثلنه تمام موافق اولمغله نعوذ بالله تعالى جناب واجب الوجود بركسه نك قلبنى مهرلر ايسه شعورينى سلب ايدوب مجانينك دخى قبول ايتميه جكى بو مقوله هذيان تفوه ايدر بعده فقير حكيمره خطاب ايدوب بو تسليات وصفاء خاطر اصحاب غمه مى لازمدر يوخسه غمدن ازاده اولانه ديديكمده اصحاب غمه لازم كاور ديمه لرى اوزرينه بو عالمده اصحاب غمى چوقدر يوخسه غمدن ازاده اولانمى چوقدر روحانى وجسمانى اولان غملر كشينك اقرباو متعلقاتنك وفياتى واموال

واشیاسنك تلفاتی ووجودینه علل وامراضك عروضی
وهر بلده‌نك اقلی اوندەبری غنی ایسه طقوزی فقیر اولوب
فقروفاقه ایله چکدیکی ضروراتی وغنی بولنانلرك دخی
علل وامراضه ابتلاسی ایله ویاخود امثالندن برجهتله کیرو
قالمغله دائما مغموم والحاصل (هرکس بقدر خویش کرفتار
محنتست) مدلولنجه هرشخص حالنه کوره بر بلایه کرفتار
واکثری هموم وغموم ایله اوقات‌کذار اولدیغی کلام مع
النجوم ظاهر ومعلوم دکلیدر دیدکده یکزبان اوله‌رق
جمله‌سی تصدیق وتسلیم وفی الحقیقه عالمده کدورات
وغصه‌دن آزاده فرد آفریده بولنمزدیه‌رك جواب عاجزانه‌می
تحسین وتقویم ایتدیلر ینه طرف عاجزانمدن اهل ایمان
اولان انسان هرکونه بلا ایله مبتلا اولسه جناب واجب
الوجود روزجزاده مکافات اوله‌رق اجرجزیل ونعم بیمدیل
احسان ایدردیه‌رك متسلی اولوب درعقب غمومی سروره
محول وکدری صفایه مبدل ومؤمن کامل نعم دنیویه‌نك
زوالیله متأثر اولمیوب هرحالده متشکر اولور ابراهیم ادهم
قدس الله سره الاتم حضرتلری پادشاه ایکن تاج وتختنی
ترك ایله مکهٔ مکرمه‌ده طاغلردن صرتنه اودون یوکلنوب
صاته‌رق اواصورتله فقری اختیار ایلمش ایدی

حالا بومسلکده فقری اختیار ایلمش نیجه بیك آدم
بولنورکه ربع مسکون کندیلرینه بخش اولنسه قبول
ایتمزلر اکرچه بودنیاده فقیر اولانلر دخی بعض وقت مکدر
ومغموم اولمامق قابل دکل ایسه‌ده روزجزاده احسان
اولنه‌جق مکافاتی تصور ایدرك صفایاب اولوب متسلی
اولورلر علل وامراض ایله مبتلا اولان مؤمنین موحدین
دخی عینی بونك کبیدرکه جناب واجب الوجود برقولنك
وجودندن برعضوینه بردقیقه وجع ویرسه مقابلنده اجر
ومکافات احسان ایده‌جکنه اعتقاد یقینی اولمغله قطعا استقلال
ایتمیوب متسلی وصفایاب اولور حتی عالم سیاحتمزده طرابلس
شامده واروب اوراده شیخ رشید میقاتی نامنده برذات ولایت
سمات اولدیغی استماع ایتمکله شیخك زیارتنه کیدوب کوردم
که کندوسی مسن برذات اولوب درت سنه‌دنبرو منزول
ایمش دائما ارقه اوزری یتوتت ایدر کمال نحافت وهزالدن
برقوری قالب قالمش ومع هذا بر بجاغی باشدن باشه شیشوب
برایکی ماه قدر ممتد اوله‌رق اومندفع اولوراولماز دیکر
بجاغی شیشر منتفخ اولور اوسونر دیکر اعضاسی شیشه‌رك
حاصلی بوقوری قالب اوزره بلایای عظیمه دائما متعاقب
اولمغله بعض احباب ویارانی حالك نصل دیو سؤال ایلدکده

سيزه بر بيوجك يردن بر مقبول هديه كلسه نصل سوه رك
الوب قبول ايدرسكز عيني ايله بوا لمرده بكا اونك كبي غايت
لذيذدر ديه رك دائما بشاشت اوزره اولوب اصلا اثر سأمت
اظهار ايتمديكنه اوبلده نك مسلم ونصاراسى شاهدلردر
يالكز بو مقوله عوارضه تسليت ياب اولمق دكل بلكه هر كسك
هارب ومتنفر وخوف وخشيتندن مدهوش ومتمرمر
اولديغى موت دخى خواص اهل الله عندلرنده (قطعه)
❊ من نيستم آن كز عدمم بيم آيد ❊ آن بيم مرا خوشتر
ازين بيم آيد ❊ جانيست مرا عاريتى بركف دست ❊
تسليم كنم چو وقت تسليم آيد ❊ قطعه سى مدلولنجه موجب
بيم وهراس اولميوب آخرته عزيمت كندولرينه بشقه جه
برلذت اولمغله ودوكون اوينه كيدركبي مسرور ومتسلى
اولورلر دوكون اوينه كيدنلر كبي مسرور ومتسلى اولدقلرى
مسموع ومشهودمز اولمشدر فذلكهٔ مقال اولدركه صغير
وكبير وقليل وكثير هرنه درلو بلاء اولورايسه مؤمنلر انك اجر
ومكافاتنى بالتصور صفاء خاطر ايله متسلى اولور امامنكر
آخرت اولان دينسزلر بوبليه لره كرفتار اولسه نه ايله متسلى
اولورچكديكى آلام درون ماننده خرطاحون يانه قاله جغى
اجلاى بديهياتدندر ديديكمده حكيمك برى فى الحقيقه ايمانده

تسليت واطمئنان وانكارده يأس وحرمان ظاهر وعيان
اولمغله اشبو ايراد ايلديككز ادله نك هيچ بريسى مردود
ومنكر دكلدر انكار ايده نى جنت ايله حكم ايتملى دربزم شبهه مز
قالمدى ديوب ملزم اولديلر
(سؤال قرنجه قپودان) زلازل وياغمور وخسوف
وكسوف ماده لرى حقنده علماء شريعتك بيان
ايلدكلرى فوائد بو عصرده اهل حكمتك بيانته مخالف
كليور حالبوكه انلرك مدعالرى آلت وواسطه سيله
مشاهده اولنوب مخالفى نصل اعتقاد اولنه بيلور ديو
فاحشه عورت كبي كوله رك وقيريده رق سرجنبان
استهزا اولدقده طرف فقيرانه مدن مقام بحثده كولمه
عيب وموجب ضحك برشى يوق ايكن كولمه آدمك
جنونه نسبت اولنه جغى لاشك وريب اولوب اكر
بومثللو ابحاثده استهزا عيب اولمامش اوليدى سنك
هر بر كلام سقيم واطوار نابجا نه اقل يكرمى لطيفهٔ
غريبه وامثال عجيبه نقل ايده بيلوردمكه قيامته قدر
اضحوكهٔ انام ومسخرهٔ خاص وعام اولوردك حكيمان
ايله اولان مباحثاتمزده هيچ برادبه مخل حركت
وقوعبولمدى دنيالره رك برمقدار تعبير وتوبيخدنصكره

اصل سؤالك جوابنه بالتصدی او یاغمور وزلازل
حقنده اهل شریعتك قول حكمایه مخالف اولان
محلی بوخصوصك فرعنده اولمیوب اصل سببنده‌در
مثلا زلازل حقنده حكما كبریت معدننده حاصل
اولان بخارات كثیرهٔ محتبسه‌نك خارجه چیقمسی
ایچون ارضك اضطرابندن عبارتدر دیرلر و علماء
شریعت دخی بونی تصدیق ایلر فقط همجوارمز
اولان بروسه‌ده بشیوز سنه‌لك ابنیهٔ قدیمه منهدم
اولدی خلقت عالمدنبرو اوارضده موجود اولان كبریت
بشیوز ییلدنبرو حرارتلنمیوب بوسنه‌لرده شدت حرارت
پیدا ایتمكه سبب ندر اكر بوكا برسبب بیان ایله‌سن
كلام اورایه نقل ایدرك موجب تسلسل اولورنهایت
سن طبیعت اقتضاسیدر دیمكین حالبوكه طبیعت دخی
بشیوزسنه فعلنی اجرا ایتمیوبده بوسنه لرده اجرا
ایتمسنده برسببه محتاج اولوب بزلر الله تعالی‌یه نسبت
ایدرزكه فاعل مختاردر اراده‌سنك تعلقی سبب مخصصه
محتاج دكلدر فاذا كان الامر كذلك او بخارك تزایدی
ارادهٔ الهیه‌دركه دیلر ایسه بالذات اراده ایدر دیلر ایسه
ملك واسطه‌سیله اجرا ایدر بوشالو حالات عجیبه‌یی

علمی وشعوری اولمیان طبیعته و یرمكمی مناسب اولور
علمی وقدرت كامله‌سی اولان ذات اجل اعلایه‌می
نسبت ایتمك مناسب اولور سن انصاف ایله یاغمور
حقنده بیان ایلدكلری قواعدی دخی علما تكذیب
ایتمیوب فقط سبب اولی اولان بخارك ارضدن ابتدار
حصولی وحركتی حقنده باذن الله دیه مؤمن موحد
اولور بالطبع دهین كافر اولور قنغی طرفی اختیار ایتمك
استیدر حالبوكه هندستانك بعض محلنده غزته‌لرك
اعلاته نظراً درت سنه یاغمور یاغمیوب اوچ بش ملیون
نفوس صوسوزلقدن هلاك اولمشی وبالعكس بعض
محلده التی آی متصل یاغمور یاغوب كویلری كندولری
صویه غرق ایلر طبیعت ایسه دائما ارضده موجود
اولوب تغیر ایتمامك اقتضا ایدر حالبوكه هرآیده
هر ییلده وهرملكده كوناكون تبدلات وتغیرات
وقوعبولقده اولدیغندن نیجه اسباب اعتراضاته صالح
و نیجه مشكلاته مقدمه اوله‌جغنده شبهه یوقدر فاما
الله عظیم الشان حضرتلرینك اذن واراده‌سنه
نسبت اولنسه برسبب مخصصه محتاج اولمیوب فاعل
مختاردر ملكنده كیف مایشاء تصرف ایلر دیدكده

جمع اعتراضات ومشکلاتدن سالم اوله‌جغی اظهر
من الشمسدر وبوکا قیاس ایله مسموعك اولان
بومثللو مسائل حکمیه‌نك فروعنده مخالفت اولیوب
فقط علمای شریعت سبب اولنده باذالله دردیو
اعتقاد اولنمش ایسه اویله اعتقاد ایدن مؤمن موحد
وبالطبع دردیو اعتقاد ایدنلر کافر مجاهددر دیدیلر
دیو جواب ویردیکی متعاقب ای قپودان بی اذعان
شو طبیعتی حکمتجه بکا تعریف ایله دیدکده جوابنده
طبیعت برشی دیدی اوشی نه‌در دینلدکده برقوت دیدی
قوت ندر دیدم‌ینه برشی دیمسیله طرف عاجزیدن حکمتجه
طبیعتك تعریفی اون درلودر سنك بوتعریفك هیچ
برشیئه بکزه‌مدی باخصوص بومصنوعات عظیمه‌یی شیٔ
قوت قوت شی هیچ برشیئه بکزه‌میان برشیئه نسبت
نصل جائز اولور دینلدیکی اوزره فرنجه قپودان اورسه
ایدرك سز طبیعتی انکار ایدرمسکز دیدکده خیر بز
طبیعتی انکار ایتمیز جناب حق هر برشیده بردرلو
طبیعت خلق ایتمشدر لکن طبیعت دخی الله تعالینك
خادملرندن برادنا خادمدر سنك خطاك طبیعتی اقرارده دکل
بلکه طبیعتی موجد صانع بیلدکده‌در وحماقتك بوابی پادشاه

بیلدکدر دینلمسیله فرنجه قپودان بووجهله یوب الله تعریف ایله
دیدکده فقیر اسماء الحسنایی بربربر تعداد ومعنای شریفلرك
تفصیل وبیان ایله ذات اجل اعلانك قدرت وعظمتنی
تقریر وایراد ایلدکده حکیملرك بری قیام والمدن طوته‌رق
سزك دینکز نه‌متین دین ایمش هیچ اعتراض قبول ایلز
دیه‌رك خیلیجه توقیر واحترام ایلدی بعده فرنجه
قپودان اطالهٔ بکول خطاب ونامرهٔ مزخرفهٔ
معتقداتدن دهانه‌وارایسه استفال واستجواب اوله‌رق
ای فرنجه قپودان دها برشیده شبهه‌کز قالدیمی دینلدکده
شو وجهله ژاژ خوابئ جوابه متصدی اولدیکه بنم
برشبهه‌م حضرت آدم حقنده‌در چونکه حضرت
آدم ابوالبشر اولوب اندن اول روی زمینده برمخلوقی
بولنمامسنی و بوکرهٔ ارضك التی یدی بیك سنه‌لك مخلوق
اولمسنی عقل تجویز ایلیور وعلی الخصوص اقلیم
چینك بربلده‌سنده برمغازه ایچنده یکرمی اوتوزقدر
ستون مرکوز اولوب کیفیتی اهالیسندن لدی السؤال
جوابلرنده اسلافز هر بیك ختامنده بومحله بردیرك
رکز ایدرلرمش دیوخبرویرمشلردر بوصورتده
انسانك وجودی اوتوز بیك سنه‌لك اولمق لازم کلیور

دیه‌رك لب جنبان ترهات البسابس اولمغله متیقن
فیوضات ربانیه‌دن اعتراف آب جواب اولوبیجه
احمق کرك مسلم وکرك مجوسی ونصاری وکرك یهود
وسائر ملل شتی والحاصل دنیاده بولنان هرطائفه
بطنا بعدالبطن بالتواتر پدرلری اولان حضرت آدمی
بالجمله انبیای عظام علیهم تحیة الرحمن حضراتنك
خبرو یردکلری اوزره اقرار ایتدکلری حالده سن باباکه
قنغی دلیل ایله انکار ایدبیورسك عنعنه ایله متواتر
وثابت اولان خصوصی عقلك انکاره مجالی اولدیغی
مثللو دنیاده حضرت آدمدن اول اهل شرعه کوره
مخلوق بولنمامش دیدیکك دخی عینی خطادرکه عند اهل
الشرع حضرت آدمدن اول دنیاده چند نوع مخلوقك
وجودی منکر اولمیوب حال وشانلری معلوم اوله مامش
و بونك ثبوتی پك چوق کتابده تصریح اولنمشدر فقط
ابوالبشر حضرت آدم علیه السلامدرکه عالم آفرینش
عالم بخشه اولا خلقت دنیایی سن قاچ سنه‌لك تخمین
ایدبیورسك دیدیکمده جواب اوله‌رق پروسیاده
بعض یرلر برقاچ قولاچ حفراولندقده مدیه وایستریدیه
قشوری کبی بعض حیوان بحری آثاری ظهور ایدیور

دیمك اولورکه اولی بحرایمش صکره‌دن طواوب یره
منقلب اولمش بوکا نظراً بومثللو انقلابات برایکی یوز
بیك سنه‌ده انجق حاصل اوله بیلور دیدکده طرف
عاجزیدن خلقت عالم حادث اولوب فقط ابتدای
خلقتی حقنده برنص صریح اولمدیغندن مقدار ازمنه‌سی
تعیین اولنه‌میوب فقط پك اسکی اولدیغی بعض احادیث
نبویه مدلول منیفندن استدلال وحضرت محی الدین
عربی قدس سره الجلی حضرتلرینك مؤلفاتندن
اولان فتوحات مکیه نام کتابده ایراد ایتمش اولدیغی
رموزاتلرندن دخی اعتماد اولنمغله برملیون سنه ویاخود
دها بعید ویاقریب اولسون حادث ومخلوق اولدیغنده
علی الاتفاق شك وشبهه قالمامش وبونك کبی حالا
حضرت آدم علیه السلامك خلقتی حقنده دخی برخبر
متواتر اولمیوب فقط توراتده التی یدی بیك سنه‌در
دیه‌رك تصریح اولنمش ایسه‌ده توراتك محرف اولدیغی
شمس الحقیقه واظهارالحق نام کتابلرده تحقیق وایضاحا
تفصیل وتعمیق اولندقدن بشقه بومسئله توراتك
احکام شرعیه‌سنه متعلق دخی اولمدیغندن عقلا ونقلا
مخالف اولمیان مسئله‌سنی قبول ومخالف اولان مسئله‌سنی

ردایدرزهڭ شوچینده اولان مغازه‌ده دیرکلرله استدلالکز
غایت زایف وضعیف وبویله من الغرب الى الشرق
مسلم ومتفق اولان برمسئله‌نڭ خلافنده بومقوله دلیل
ایرادی کارسخیف اولمغله بوندن سزه یقین حاصل
اولمق یالکز ذاتکزڭ سخافت عقلکزه دلیل
اوله‌بیلور چونکه الحالة هذه استانبولده یرالتنده
اوچ بشیوز دیرکلی نیجه مغازه‌لر وارکه بانیسی
مجهول سببی غیر معلوم اودیرکاره بویله سببلر
بیان اولنسه عجب قنغی ذوی العقول عندنده قرین
قبول اوله‌بیلور بمینه‌سنڭ بودلیلڭ کبیدرکه اسکدار
نواحیسندن نربان قریه‌سی اهالیسنڭ اکثری بکتاشی
المذهب برطاقم جهلادن مرکب اولمغله اوراده اولان
بکتاشی تکیه‌سی درویشلرندن برجاهل مضل احبامزدن
برشخصی اضلال ودسیسه ایله مذهبلرینه جلب وادخال
ایتمك اوزره کوتوروب تکیه‌ده موجود وهربریسی
برقاچ چکی ثقلنده ایکی اوچ عدد یوارلق طاش بولنمغله
بونلردن برینی فلان بابا هندستاندن ودیکرینی فلان بابا
جزایردن ودیکرینی فلان بابا ارنبودلقدن فلاخت کرامتله
انداخت ایدرك بورایه دوشمش وتکیه دیرکارینڭ

هربرینی بربکتاشی ارنلری ایکیشر اوچر آیلق مسافه‌دن
بورایه آتمشلردر دیدیکنی شخص مزبور فقیره نقل
وحکایه ایلدکده بوشللو کرامت کتب تواریخده وسیر
وطبقات اولیاده اصلا روایت اولنمدیغندن یالکز
اوبکتاشیلرڭ روایت مجردهٔ ابلهفریبه‌لرندن عبارت
اولدیغنه نظراً قریهٔ مذکوره جوارنده بولنان قایش
طاغنی دخی بوکرامته الحاق ایلسه‌لر سنڭ کبی احمق
الداتمقده دها سهولتلی اولور دیمش ایدم ای قپودان
چینده اولان دیرکلرڭ حکایه‌سی بومسئله‌دن دها اغرب
دکلمیدر دیدیکمده قرنجه قپودان (فبهت الذی کفر) مرساسنده
لنکرانداز وفقط بوبحرڭ دخی قعرینه واصل اوله‌مدیغندن
یلکنی صویه‌ا ایندیردیوب محله‌سی امامی افندینڭ
معلوماتندن دمساز اوله‌رق تصدیق مقال معرضنده
ترادفی الطنبور نعمهٔ اخری مقامندن تغنی پرداز اولوب
واقعا بکتاشیلردن مروی اولان شو خارق عاده‌نڭ
کذبنده شبهه یوقدر حتی بزم محله امامی اصل پیران
عظامڭ یعنی عبدالقادر کیلانی ومولانا محمد جلال الدین
رومی وشاه نقشبندی البخاری قدس الله ارواحهم
حضراتی مثللو ذوات کرامڭ کرامتلرینی انکار ایلیوب

درويشلر مبالغه‌سندن عبارتدر ديه‌رك ضمناً اصل كرامتی
دخی انكار صولرينه تحريك محداف لاف ايتمكله طرف
عاجزيدن اصل كرامت نصوص قرآنيه ايله ثابت وپيران
عظام وسائرا كابر صوفيه قدس الله ارواحهم حضراتندن
صادر اولان خوارق عاده‌بالاده مرور ايلديكی وجهله
حكما ومتكلمين بيننده متفق فيه اولوب ذوات مومی
اليهمك كرامتلری تواتر بالمعنا قبيلندن وتواترك معناسی
كذبه تواطؤلری تصور اولنميان قومك السنه سنده
ثابت خبردن عبارت اولديغی وبونی منكر اولان آدمك
جنونه نسبت اولنه‌جغی دخی بيان اولنمشيدی وسزك
محله امامنك بومثللو افكارندن تولد ايدن فسادات
عظيمه‌يی عدم ادراككز دخی كمال جهل وحماقتدن معدود
اوله‌جغی جهتله بوراده اندن بحث جائز ولايق وشعار
اولی الالبابه موافق دكلدر برمؤمن موحد بالجمله اقوال
وافعال وكردار واعمالنی شرع شريفه توفيق وسنت
رسول اللهه تطبيق ايدر ايسه اندن ظهور ايدن خارق
عاده‌يه كرامت اطلاق اولنوب وبو مذكوراتك خلافنده
حركت ايدنلردن خرايق عاده برشی ظهور ايدر ايسه
اكا سحر وياخود استدراج دينور امام غزالی ومحی الدين

عربی وملا جامی وامام شعرانی قدس الله ارواحهم
بونلرك امثالی موثوق ومعتمد اولان ذوات فخامك
مؤلفاتندن تحرير ايلدكلری اعزۂ كرام حضراتنك
عظم شانلری وكرامتلری تصديق ايليوب كنديلرينی
حاجی بكتاشی قدس سره الجلی حضرتلرينه منسوب
طوتان برطاقم عبادتسز طهارتسز ملحدين بی دينك
اقوال وافعالنی رد وتكذيب ايدرز الحمد لله رب العالمين
ابحاث سابقه‌دن قرنجه قپودان خيليجه دانه چير نصح
وپند اوله‌رق كندوسنه اولدقجه دقت قلب حاصل
اولمغله بومثللو عقائد ضعيفه ومشكوك قلبيه‌دن واخر
عمرمده تائب ومستغفر (التائب من الذنب كمن لا ذنب له)
مدلولنجه دنس ذنوبدن پاك اولورم حالت نزعه قدر
توبه مقبول دكلمی ديمسيله فقير بومسئله‌ده دخی خطاك
واردر زيرا افعال عباد ايكی قسمدر برقسمی اختياری
وديكری اضطراريدر قسم اختياريسی صوم وصلات
وحج وزكات كبی دركه ديلرايسه ايشلر وديله‌مز ايسه
ايشلمز اضطراريسی دخی اكل وشرب ونوم كبی شيلردركه
فعل ناچارز وامان يارب توبه‌لر اولسون بيم الجحيم
اوبوبم ديمكده برفائده اولمديغی كالشمس فی وسط النهار

ظاهر وآشكاردر ایمان ایسه امور قلبیه دن اولمیوب کیفیات
قلبیه دن اولمغله لساناتوبه اولسون اینساندم دیمکله یقین
حاصل اولمز زیرا او یقین دیدکلری شی موهبهٔ الهیه در
(سؤال قرنجه قپودان) حقك افعال ضروریه ایله
تكلیف ایتمسنه ظلم لازم کلزمی (جواب) ظلم لازم کلز
زیرا جناب حقك ایمان و یقین ایله تکلیف ایلدیکی مقدمه سی
اعتباریله در یعنی ایمان و یقین اختیاری دکلسه ده موقوف
علیهی افعال اختیاریه دندر یعنی اوامر الهیه یه انقیاد و هم
دخی اللهم انزل بقلبی ایمان دعاسنی تکرار ایتمکله حاصل
اولور بونی سکا تمثیل ایده یم شویله که برواديده بش اون قدر
چوبان کلبی بولنسه اورادن مرور و جسارت ایتمه نك ایکی
طریقی واردر یا مدافعه یه کافی اسلحهٔ قویه ایله بولمق و یاخود
چوباندن استمداد اولنور چوبان چاغرنجه کلبلری یرلی یرینه
یتار جنود شیاطین و نفس اماره عینی کلاب راعی کبیدرکه
بونلرك شرندن تخلص ایله ایمان یقینی تحصیل ایلمه نك
طریقی کتب اسلامیه ده بیان ایلدکلری اوزره عبادات
مفروضه یه دوام و مستمرا جناب حقدن باالتضرع استمداد
واسترحام ایتملیدرکه خصمانی و وساوس شیطانیه دن
اولان شکوك واوهامی قلبندن رفع بیورسون و برطریقی

دخی علم کلامه زیاده دقت و دلیل عقلی و برهان قطعی ایله
اشتغاله مبادرت ایتملیدرکه زیرا علم کلامدن بی بهره اولان
کیمسه نك اعتقادی تقلیدی اولمغله اعتقادده مخل اولان
کلماتی ایشتدکده ایشتدیکی مزخرفاتك اکثری دلیله مقارن
اولوب و کندو معتقداتنك دلیل و برهاننه معلوماتی اولمیوب
یالکز تقلید قبیلندن اولدیغی مدلل اولان کفریاته
تقلیدی اولان عقائد مقابل اوله میه جغندن بالضروره
چورمك لازم کلور بناء علیه بومثللو کلمات باطله یی استماع
ایلدکده دلائل و براهین ایله بالمحاجه بطلانه حکم ایدرك
حوالهٔ سمع ایتمامك ایچون علم کلامی بالاهتمام تعلم فرض
اولمش اولور (سؤال قرنجه قپودان) علم کلامك تعلمی
اوچ بش سنه ده حصوله کله جکدن غفلتمزه باعث اولیور
دیمسنه جواباً فقیر مبتدیلر ایچون لسان ترکی اوزره اسؤله
علم کلام نام بررساله ترتیب ایلمشیدم او رساله ایله استاد
ماهردن ذکی مبتدیلرك مهما امکن اوچ بش ماهده ده تعلم
ایتملری ممکن اوله بیلور و صانعك وجودینه دلالت ایدن
ادلهٔ عقلیه یالکز علم کلامه موقوف اولمیوب عاقل رشید
اولان ذات افاق انفسه و بلکه صاحب کلستان شیخ سعدی
قدس سره الهادینك (بیت) برکه درختان سبز درنظر

هوشیار هرورقی دفتریست معرفت کردکار ✻ بیت غراسی
مدلولنجه براغاجك یپراغنه مدققانه نظر ایلسه کمالات الهیه یه
استدلال ایدر حتی برامی شتربان بدوی یه اثنای طریقده
جناب اللهی نه ایله بیلورسن دیو سؤال ایلدکلرنده جوابنده
طریقده اولان اثرلر مؤثره دلالت ایلر ذات ابراج اولان
سماوات وذات فجاج اولان ارض مر یدقدیره دلالت
ایتزمی دیمشدر سنك دوه جی امی بدوی قدر عقل واذعانك
بوقیدرکه قدرت الهیه نك بعض شیئه شمولنده تردد
بولنده انصاف ایله که حکماء متقدمین حیواناتده آرینك
یاوروسنی طانیه جق قدر حس طبیعی واردر علم یوقدر
لکن اوربجکك آخذه اولان تساوی انتساجنه و آرینك
مسدس الشکل اولان بیوت مهندسه سنه باقنجه بوحیوانلره
علم وعقل اثبات ایلدیلر ای قپودان انصاف ایله که
علوم ریاضیه اوقویوب قدرت الهیه نك اثارینی وملكنك
وسعتنی کوردکدن صکره بومصنوعات ملکوتك
صانع موجدینه اوربجك وآری علی قدر علم ویرمیوب
وبونحل عنکبوته علم وعقل ویرن ذات واجب الوجودی
بیلیوب علی الاتفاق عدیم العلم والشعور اولان طبیعته
نسبت ایده یورسك امی بدوی دوه جی ایله کندیکی

برمقایسه ایله الشیء بالشیء یذکر برحاذق طبیب
ایله معارفه مز اولمغله کندوسنه سؤال ایدوب
برقاچ بیك ییلدنبرو بدن انسانی تشریح والی الآن
تدقیق ایده یورلر عجبا نهایتنه واصل وواقف اوله بیلدیلرمی
دیدیکمده طبیب منصف دنیانك بوقدر دها عمری
اولوب تدقیق اولنسه نهایتنه واصل اولنه میه جغی تخمین
اولنمشدر دیو جواب ویرمشدر ایشته برآدم برکره علم
تشریحه عطف نگاه دقت ودرون و بیرون رأسده اولان
اجزای غریبه وترکیبات عجیبه یه صرف ذهن
وفکرت ایدوب شو اجزاء وترکیباتی علم وشعوری
وقدرتی اولمیان طبیعت نصل یاپه بیلور که خلل طاری
اولسه اطبای عالم بریکسه یرینه وضعدن عاجز اولدیغی
تأمل ایله صنعت طبیعت اولمدیغنی والبته بونلرك علیم
قدیر برصانعی بولندیغنی ادراك ایدر برده میقر اسقوب
تعبیر اولنان آلت واسطه سیله کورینان اشیای عجیبه
ظاهرده حاسهٔ بصر ایله مشاهده اولنه مامغله آلت
مذکوره ایله کورمش اولان موثوق الکلم کیمسه لردن
روایت واستماع اولندقده اعتماد ایتمیه رك اولسه بزده
مشاهده ایدر ایدك قولیله اوکیمسه لری تخطیئه وتکذیب

ایتمك عين جهالت اولديغى كبى علوم رياضيه وطبيه
اوقويان ذواتك دخى لسان شرعده وارد اولان بعض
شيلره قدرت الهيه بوكا تعلق ايدرمى ديه رك تردد ايتملرى
عين حاقدر مؤمنك اعتقادى بردقيقه ده جناب واجب
الوجود بو عالمى اون دفعه محو ايدوب ايجاد ايتمكه قادردر
بو اعتقادده ثابت و مستقر اولوب قطعا تردد واشتباه ايتمزلر ای
قپودان بن بعض شيلرى عقلم قبول ايتميور ديرسك بو اوهام
كاذبه يى ازاله واحاطه ايتمك سكا برعلاجنى خبر ويره یم
شويله كه بركره جناب حقك مصنوعاتنه نظر امعانله نظر
ايدوب لايق اوزره تذكر وتدبر و برده كندى ضعيفتنه
باقوب اولك طپراق اوليغى و بش اون كوندن صكره ينه
اياق التنده سورينان طپراق اوله جغنى والحالة هذه
ايچك طشره انقلاب ايتسه قازورات كوپى اولديغى
كوروب كندك دخى استكراه واستقذار ايده جكى
وربع مسكونه متصرف اولان برپادشاه قوى الشكيمه
پيره وسيورى سينك مقوله سى حشرات ضعيفه يه
مغلوب وارجعى خطابى كلدكده اون بيك طبيب
اطرافنده دوران ايتسه تخليص كريبان ايده ميه جكى
يعنى انسانك بو درجه ضعفنى و بركره دخى جناب واجب

الوجود مصنوعاتندن ظاهر اولان كمال قوت وقدرتنى
ملاحظه وتفكر ايلدكدنصكره اكر ينه شوامى
دوه جى قدر استدلال و يقين تحصيل ايلمز ايسك ارتق
بو داء عضالك چاره سى اولميوب امور اخرويه
پك يقين اولمغله بش اون كون صكره آخرتده شبهه ك
حل اولور الله ولى التوفيق والارشاد وعليه التوكل
والاعتماد (سؤال حكيم) زهنه خلجان ويرن مسائلدن
بريدخى شق قمر ماده سيدر كه عقلاً مستبعد اولديغى
ايكى اوچ جهتله ثابتدر اولا جرم قمر محسوساتدن اولمغله
مشاهده سى اهل مكه يه مخصوص اولميوب روى زمينده
اولان اهالينك جمله سى رؤيتده مشترك اولديغندن
وخصوصا طبيعت بشريه امور غريبه يى نقله حريص
بولنديغندن بعثتدن اول اهل ارصاد واهل نجوم موجود
ايكن بومثللو امر غيب روايت اولنمامشدر ثانيا بومثللو
جرم عظيمك خرقنه برسببده نقل اولنميوب ثالثاً صواعقك
صوتندن اشد برصوت هائل دخى ايجاب ايدر
(جواب) انشقاق قمرك وقوعى يارم ساعت وبرساعت
ممتد اولميوب بلكه رسول اكرم صلى الله عليه وسلم
افنديمز اصبع سعادتيله شمشيردن اشارت اولدقلرنده

جبل ابی قبیسك رأسی ارالرنده قالور درجه‌ده
وسطندن ایکی قطعه‌یه محلندن منشق ودرعقب یرینه
وبربرینه ملحق اولوب جسم واحد اولمشدر حتی بوشق قمر
کیفیتنی آل خصمای محمدیدن اولان ابوجهل علیه ما یستحق
دخی رأی العین مشاهده ایتدکدن صکره بومعجزهٔ
باهره‌یی سحره حمل ایدرك کمال کبر وعنادندن نبوت
رسول اللهی تصدیق ایتمیوب ایدنلری دخی طعن واستهزا
ایله تحقیر وآزار ایتمش اولدیغی عنعنه ایله مثبت اولان
روایات صحیحه‌دن اولوب لکن بم بوجوابم ادلهٔ نقلیه‌دن
اولمغله ادلهٔ عقلیه‌یه منافی وسزك تقوله عدم اعتبارکز
جهتیله تحویل اعتقادکزه غیرکافی اولدیغندن سزك
عقلکزك قبول ایده‌جکی صورتله جواب ویره‌یم
شویله که آنفاً افاده ایلدیکم وجهله بوانشقاق قمر
طول مدت ممتد اولمیوب همان برایکی ثانیه‌ده منحرف
ومنتظم اولدیغندن وضیاسنه دخی خلل کلمدیکندن
وبالخصوص کیجه اولوب جمله‌نك وقت غفلتی اولمغله
واهل نجوم واهل ارصاد ایسه متصل واحد کوزلرینی
آیرمیوب قمرك احوالنه حصر انظار ایتمدکلری بدیهی
بولنمغله کورمامالری مستبعد اولمدیغی مثلاو برآدم بلاد

آخردن برقوم ایچنده بوکیجه آی برثانیه مقدار آیرلدی
وینه براشدی دیمش اولسه بویله برواقعهٔ خارقه‌یه
کیمسه ایناغمیوب سنك کوزك چپا قلمش ویاخود قمرك
وسطنه بلوط کلمش سن اویله تخیل ایتمش سك دیه‌رك
اول آدمی تحمیق وکلامنی تزییف وتحریق ایده جکارینه
شبهه یوقدر وهمده اولی تاریخده تلغراف وبومثولو
تسهیلات بولنمدیغی جهتله مدت قلیله‌ده نقیل اخبار
متعسر واسلامك تشهرندن صکره شمس قمرماده سی
بلاد آخرده روایت اولنه رق معجزات پیغمبریدن
اولدیغی مسموعلری اولسه وبر ایکی آدم دخی بزده
کورمش دیه‌رك شهادت ایتسه لر یهودی ونصاری
راهبلری اسلامی تأیید ایده یورسون دیو اوآدمی صاغ
قومیه جقلری امرباهر اولمغله بوحالرشوقرو قوعنك
ارباب نجوم وارصاد بیننده عدم شیوعنی استلزام
ایدروثانیاً مطالع ومغارب کرهٔ ارضده مختلف واهل
هیئتك بیان اتدکلرینه کوره هرای شمس وقمر منکسف
اولوب بونلرك انکساف وانخسافی بربلده‌ده مشاهده
اولنوب جمیع بلادده کوریله مدیکی درکار وبزم
بلده مزده ایسه انجق ایکی بیلده ویرده کورلدیکی

اشكار اولدیغی كبی مكهٔ مكرمه‌ده آیك طلوعی اوروپایه
نسبتله یكی‌اوچ ساعت مقدم اولدیغندن انده وقوعبولان
شق قمری ربع مسكون اهالیسنك جمله‌سی كورمك
لازم كلیه جكی بدیهی دروحالبوكه شرق اهالیسندن
پك چوق كیمسه‌لر معاینه ایتمشلردركه بوكا كوره هم هندستانده
برهیكل بولنوب اوزرنده شق قمرسنه‌سی بنااولندی
دیه‌رك یازلمش اولدیغنی بعض مفسرین عظام افندیلرمز
تحریر بیورمشلردر قالدی كه سبب معلوم دكلدر دیو
ایرادایتدیككز شبهه‌كزك جوابی دخی چونكه هربر
حادثك سببی معلوم اولمق لازم كلمز مشاهد اوله‌رق
چوق حوادث متكرره واردركه حالا اسبابنه كسه
واقف اوله‌مامشدر مثلا كواكب علویه بزلره غایت
بعیدایكن قریب كورنمسنك سببی معلوم دكلدر
و باخصوص عین ایله ابصارك حقیقتی معلوم اولمیوب
حكمادن برطائفه شكل مخروطهٔ مصمت و یاخطوط
مجتمعه رأس بصرك حدقه‌سنده قاعدهٔ مرئی‌یه متصل
بعضیلر مرئینك صورتی رطوبت جلیدیه‌یه واندن حس
مشتركه منتقش وتواصل اولور و بعضیلر بصردن برخط
مستقیم چیقوب مرئیه واصل اولدقده هرطرفه

درعقب مضطرب اولوب برسطح احداث ایلردیمشلرسه‌ده
والحاصل سبب ابصار یقیناً شمدی‌یه قدر معلوم دكل ایكن
بركسه حواس ابصاری انكارایلسه تكذیب اولنوب جنونه
نسبت اولنور و بوندن بشقه اكرهر برحادث ایچون برسبب
اولمق لازم كلسه اول سبب دخی حادث اولمغله اكا دخی
برسبب اقتضا ایتمكله الی غیرالنهایه تسلسل لازم كلور
لاتفاق باطلدر و قمرك انشقاقنده صوت هائل ایجاب ایتمسی
دخی ممنوعدر و بومثللو شیده تجاذبك ذهابندن عبارتدركه
اجسام من حیث الخواص مختلف اولدیغندن جرم قمر
جرم ارض ایله متحد اولمق لازم كلمز ممكن اولوركه ایكی
قطعه‌نك بری ارضه نسبتله جبل عظیم كبی اولوب
قاسرایله مرتفع اولسه قطعهٔ اخرحدجذبدن چقمدیغی
ایچون جذب ایدر وعلی الخصوص جسم قمرك هویتی
بزجه معلوم اولمیوب بزجه نصوص قرآنیده استدلال
اولدیغی وجهله نوردن عبارت و نورك انشقاق واتصالنه
صوت هائل لازم كلیه‌جكی رهین رتبهٔ بداهتدر والحاصل
بشته بومثللو جواب وسزه مماشاة قبیلندن
اولوب والا بزلر بوتكلفه محتاج اولمدیغمزدن و بومثللو
شیلر ممكناتدن اولمغله جناب اوجب الوجود جلت

عظمته مخصوصتلری فعال لمایریداولوب قدرتی هرشیئه
شامل اولدیغندن ممکناتده اسباب ارامغه حاجت
یوقدای حکیم سزك عندکزده محال ذاتی اولمسنه
دلالت ایدر دلیلکز اولمیوب فقط عقلا استبعاد ایله
اعتراض ایلکز عقل سلیمه کوره جنونه اقرب وبومثللو
اعتراض قرنجه قپودانه انسبدر معلوم اوله که بوانشقاق
قمر حقنده وارداولان حدیث صحیح اولوب تواترنده
اختلاف اولدیغندن بعض مفسرین عظام حضراتی
سینشق ایله وبشقه وجوه ایله تأویل ایلمشلر ایسه لرده
بونلرك تأویللری ضعیف اولمغله ملتفت دکلدروبو
تواترنده اتفاق اولمیوب وآیت کریمه دخی
اولمدیغندن منکرینده تکفیر اولنمیه جغی تفسیرروح البیانده
تصریح اولنمشدر